

B/7481

**A legfőbb ügyész
országgyűlési beszámolója
az ügyészség 2018. évi tevékenységéről**

TARTALOMJEGYZÉK

A beszámolóban használt egyes normák rövidítései	3
1. Az ügyészi szervezet, valamint az új büntetőeljárási hatása az ügyészség tevékenységére és a statisztikai adatokra	4
1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai	4
1.2. Az új büntetőeljárási hatása az ügyészség tevékenységére és a statisztikai adatokra	6
1.3. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma	9
2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység	10
2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás	10
2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok	10
2.1.2. Az ügyészségi nyomozás	19
2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása	21
2.2. A büntetőbírási előtti ügyészségi tevékenység	33
2.3. A fiatalok büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység	45
2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban	52
3. A közjogi ügyészi tevékenység	54
3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység	54
3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete	66
4. A legfőbb ügyész tevékenysége	74
4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység	74
4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása	74
4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége	77
5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége	79
5.1. A nemzetközi kapcsolatok	79
5.2. A jogsegélyügyek	81
5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége	85
6. Az ügyészség személyügyi helyzete	88
6.1. A személyügyi helyzet	88
6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése	91
7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége	92
8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység	93
8.1. Az ügyészségi informatika	93
8.2. Az ügyészségi statisztika	97
9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei	98
10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet	102
1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete	105
2. melléklet: A legfőbb ügyészhez intézett kérdések	106
3. melléklet: Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak	111

A beszámolóban használt egyes normák rövidítései

Ákr.	az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
Btk.	a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
E-ügyintézési tv.	az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény
Házzsabály	egyes házzsabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat
Kp.	a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény
Pp.	a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
régi Be.	a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
Stt.	a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény
új Be.	a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
Üjt.	a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészégi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény
Ütv.	az ügyészégről szóló 2011. évi CLXIII. törvény

Tisztelt Országgyűlés!

Magyarország Alaptörvénye 29. cikkének (5) bekezdésében, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (Házszabály) 84. §-ában foglaltak szerint az ügyészség 2018. évi működéséről – a 2019. március 4-i, a szervezet alaptevékenységét illetően a Legfőbb Ügyészség¹ Informatikai Főosztálya által előállított és ellenőrzött statisztikai adatok és más nyilvántartási adatok alapulvételével – a következő beszámolót nyújtom be:

1. Az ügyészi szervezet, valamint az új büntetőeljárás hatása az ügyészség tevékenységére és a statisztikai adatokra

Az ügyészség működésének kereteit elsősorban az Alaptörvény, továbbá az ügyészségre vonatkozó sarkalatos törvények, nevezetesen az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.), valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (Üjt.) tartalmazza.

1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai

Az Ütv. meghatározza az ügyészi szervezet szintjeit, és kimondja, hogy az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló főügyészség, illetve járási szintű ügyészség létesíthető. Az Ütv. a teljes szervezet megállapítását azonban a legfőbb ügyészre bízta, mivel a teljesítendő feladatoknak megfelelő és a bírósági szervezethez igazodó ügyészi szervezet így alakítható a leghatékonyabban.

Az ügyészi szervezet négy szintű. A Legfőbb Ügyészség irányítása alá 5 fellebbviteli főügyészség és 21 (19 megyei, a fővárosi és a központi nyomozó) főügyészség tartozik. A Központi Nyomozó Főügyészség kivételével a főügyészségek szervezete alapvetően a büntetőjogi, valamint a közérdekvédelmi és a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi tevékenység alapján tagozódik.

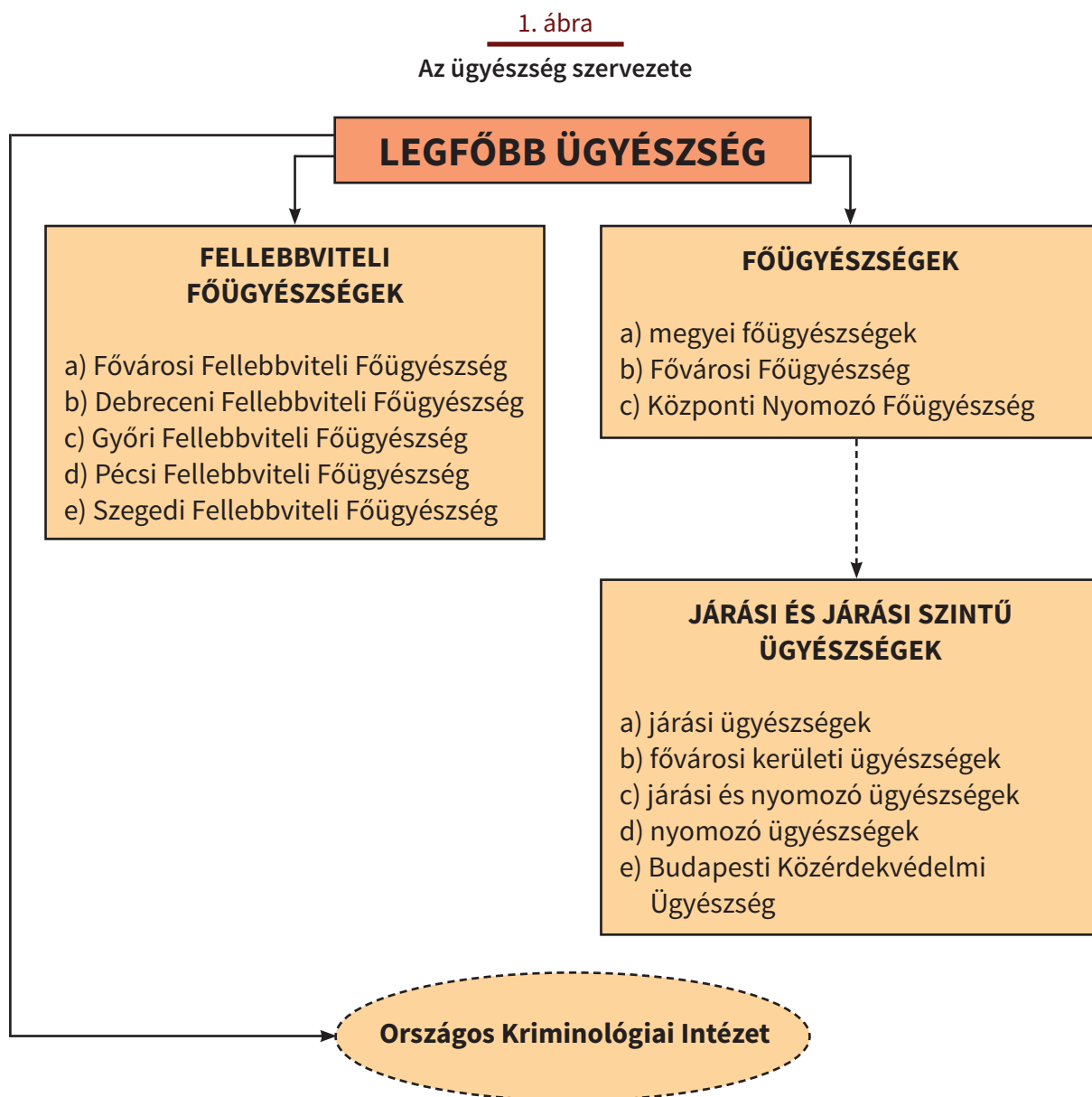
A fővárosi és a megyei főügyészségek irányítása alá tartozó járási és járási szintű ügyészségek azokban az ügyekben járnak el, amelyeket jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás nem utal más ügyészi szerv hatáskörébe. A járási és járási szintű ügyészségek száma nem változott a 2018. évben, 119 maradt.

Az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló 12/2012. (VI. 8.) LÜ utasítás tételesen meghatározza a Legfőbb Ügyészség szervezetét, és felsorolja a fellebbviteli főügyészségeket, a főügyészségeket, a járási és járási szintű ügyészségeket.

¹ A Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagja.

Az ügyészi szervezethez tartozik a Magyar Ügyészképző Központ is, amely elsősorban az ügyészségi fogalmazók képzését és jogi szakvizsgára való felkészítését végzi, valamint – nem ügyészi szervként – az ügyészség tudományos és kutató intézménye, az Országos Kriminológiai Intézet.

Az elmúlt évben nem történt az ügyészi szervezet egészére ható átalakítás. Az ügyészség tárgyidőszaki szervezeti felépítését a következő ábra szemlélteti:

A Legfőbb Ügyészség 2018. évi szervezeti felépítését, amelyben július 1-jével szervezeti egység elnevezése változott, az 1. melléklet mutatja.

1.2. Az új büntetőeljárás hatása az ügyészség tevékenységére és a statisztikai adatokra

Az új büntetőeljárás hatása az ügyészség tevékenységére

2018. július 1-jén lépett hatályba a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (új Be.), amely jelentős hatással volt az ügyészség 2018. évi büntetőjogi szakági tevékenységére. A törvény főbb célkitűzései és koncepcionális újításai a következőképpen foglalhatók össze.

Az új eljárási törvény az eljárások időszerű befejezése, valamint a büntető igazságszolgáltatás hatékonyabb működése iránt mutatkozó társadalmi igényre adott átfogó válaszként értékelhető. Lényegi célja, hogy a bűncselekmények elkövetőit az eljárási garanciák magasabb szintje mellett is rövidebb idő alatt és kevesebb társadalmi ráfordítás mellett vonják felelősségre. A törvény indoklására utalva, az időszerűség és a pergazdaságosság érvényesítésének elvi alapját azon felismerés jelenti, amely szerint eltérően kezelhetők azok az ügyek, amelyekben a terhelt beismer, azokkal az eljárásokkal szemben, amelyekben a tagadó terhelt bűnösségét kell bizonyítani. A büntetőpolitikai hangsúlyok már az új eljárási törvény hatálybalépését megelőzően is fokozatosan áttevődtek a „hagyományos” vádemelésről az elterelő, illetve a sértetti reparációt eredményező intézmények alkalmazására, az új törvény ezen irányt erősítette tovább. Az új eljárás ennek szellemében kiemelt jelentőséget tulajdonít a terhelt együttműködésének, amelyre önkéntes beismerése adhat lehetőséget. Mindebben az eljárás valamennyi résztvevője és a társadalom egésze is érdekelt, mivel a büntetőeljárás során eljáró hatóságok oldalán idő- és költségmegtakarítást, a terhelt oldalán enyhébb szankcionálást, a sértett számára pedig biztos jóvátételt eredményezhet.

Az eljárások hatékonyságának növelését célzó jogalkotói törekvés az új törvény egészen végighúzódik, érvényesítése valamennyi eljárási szakasz szabályozásának érdemi módosítását eredményezte.

Annak érdekében, hogy az eljárás az említett jogpolitikai célok elérésére alkalmassá váljon, a törvény a korábbi egységes nyomozást két eltérő funkciót szolgáló szakaszra osztotta fel, a felderítésre és a vizsgálatra. A törvényalkotó – a korábbi törvényben elkülönülten szabályozott – ügyészségi eljárási szakkal összekapcsolt vizsgálati szakasz bevezetésével az elterelő jogintézményekre a gyanúsított kihallgatásától kezdve nyitott nyomozást alakított ki. Ezáltal a nyomozás a gyorsabban befejezhető ügyek szelektálására vált alkalmassá. Az új nyomozási rendszernek emiatt kihatása van a vádemelések számára, illetve a vádemelést követő eljárás formájára is, lehetővé téve egyúttal azt, hogy a későbbiekben rövidebb ideig tartó bírósági eljárások lefolytatására kerüljön sor. A törvény hatálybalépésével megjelenő, a terheltek beismerését és együttműködését ösztönző új jogintézmények – így pl. az ügyészségi intézkedés kilátásba helyezése és az egyezségkötés – célja szintén az eljárások hatékony és időszerű lefolytatása.

Az új törvény a vádemelést követő eljárás racionalizálása érdekében koncentrált tárgyalás-előkészítést vezetett be, és megteremtette a lehetőségét az ügy bíróság általi érdemi befejezésének akár a tárgyalás megkezdését megelőzően is. Szigorú szabályozás alá vonta az

eljárási bizonyítást, továbbá a hatályon kívül helyezés miatt megismételt eljárások számának csökkentése érdekében megreformálta a perorvoslati rendszert. A perorvoslatok tekintetében a hatályon kívül helyezések és megismételt eljárások erőforrás-pazarló gyakorlatának helyesbítéseként értékelhető a fellebbviteli bíróságok felülbírálati jogkörének megváltoztatása, illetve a másodfokú és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésével szemben bejelenthető új jogorvoslat bevezetése. Ezen új rendelkezések célja annak ösztönzése, hogy a büntetőeljárásban szükségtelen ismétlések nélkül szülessen jogerős döntés.

Az eljárás során felmerülő költségek csökkentése érdekében az új törvény a korábbihoz képest nagyobb szerepet szánt az információs technológiának is. A törvény újrászabályozta az eljárási cselekmények telekommunikációs eszközök használatával történő lefolytatását. Az új jogintézményekhez igazodva alkalmazandó a már korábban bevezetett elektronikus ügyintézésre vonatkozó szabályrendszer is. Ezáltal a technológiára épülő új eljárásjogi rendelkezések is az ügyészségi munkamenetet jelentősen befolyásoló körülményként értékelhetők.

Látható, hogy az új büntetőeljárási törvény főbb célkitűzéseinek és koncepcionális újításainak eredményeként olyan új büntetőeljárási szabályrendszer jött létre, amelynek keretei között a korábbi eljárási gyakorlatok nem alkalmazhatók automatikusan. Az ügyészség az új törvény alapján is – ám a korábbi törvényhez képest eltérő hangsúlyokkal – a kezdetétől fogva résztvevője a büntetőeljárásnak, a büntetőjogi tevékenysége emellett új elemekkel egészült ki.

A számos új jogintézményt bevezető törvény alkalmazása mindenekelőtt az ügyészség szakmai felkészülését, ennek részeként jelentős számú szakmai iránymutatás kialakítását és az ügyészek képzését tette szükségessé. Mindezek alapján az új, illetve módosított eljárásjogi rendelkezések alkalmazása miatt az ügyészség 2018. évi büntetőjogi tevékenységének értékelését nem lehet egységesen, a korábbi törvény esetében kialakított szempontok szerint elvégezni.

A statisztikai rendszerek változásai

Az ismertetett változások szükségessé tették a statisztikai adatgyűjtés rendszerének átalakítását. Az új Be. hatálybalépése az ügyészség következő statisztikai rendszereit érintette:

- egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (ENyÜBS), amely a bűnözés alanyi és tárgyi oldalának komplex mérésére szolgál;
- Vádkepviselési Informatikai Rendszer (VIR), amely az ügyészség büntetőbíróság előtti tevékenységének mérésére szolgál;
- büntetőjogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere (BÜR), amelynek feladata az ügyészségi tevékenység rögzítése.

Az ügyészség statisztikai rendszereit az új Be. hatálybalépése eltérő mértékben érintette. A változások részben az adatgyűjtések adatrögzítési módszertanának, részben pedig a képzett statisztikai mutatók használatának módosítását eredményezték.

Az ENyÜBS a korábbi, kizárólagosan a feljelentés elutasításokra és a nyomozás befejezésekre épülő „output” (végeredmény) szemlélete mellett a kezdeményezett büntetőeljárások statisztika-

tikai modullal egészült ki, amellyel már a büntetőeljárások kezdeti szakaszából is bűnügyi statisztikai adatok nyerhetők.

Kiemelendő, hogy az ENyÜBS kezdeményezett büntetőeljárások statisztikai modulja az új Be. által bevezetett egyik jogintézmény, az előkészítő eljárás kapcsán is gyűjt bizonyos körben adatokat. A hivatalból tudomásra jutás adatkör esetében a nyomozás elrendelésével járó, azaz eredményes előkészítő eljárás külön válaszkategóriát jelent.

Az új Be. hatálybalépésére is figyelemmel a korábbi (feljelentés elutasítása – nyomozás megszüntetése – vádemelés – elterelés – egyéb befejezés) csoportosítás megváltozott. A feljelentés elutasítása és a vádemelés csoportok mellett az eljárás megszüntetése külön csoportként került meghatározásra, hasonlóan az eljárás felfüggesztése csoporthoz.

A csoportok át-, illetve kialakítása mellett a büntetőeljárási döntések kapcsán alkalmazandó kategóriák is eltérő szemléletben, kifejezetten az új Be. pontos jogszabályhelyeire hivatkozással és az új Be. terminológiájának maradéktalan figyelembevételével jelennek meg. A rendszer ekként biztosítja a jövőbeni esetleges módosítások követését is.

Szintén az új Be.-hez igazodó módosítások közül említést érdemelnek a felderítési és vizsgálati szak elhatárolására, illetve a nyomozó hatóságnak és az ügyészségnek a nyomozásban betöltött elkülönülő szerepe megragadására alkalmas, újonnan bevezetett adatkörök.

Az ENyÜBS – csak részben az új Be.-vel összefüggésben történt – módosításai az előállított adatok 2018. július 1-jét megelőző adataival való összevetését az alkalmazott statisztikai mutatók tekintetében érdemben befolyásolták.

Ezek közül az egyik legfontosabb az, hogy a büntetőeljárási döntések rögzítésének előírt gyakorlata is módosult: a korábbi egy cselekmény – egy büntetőeljárási döntés megközelítést az az elvárás váltotta fel, hogy valamennyi eljárási döntést rögzíteni kell valamennyi cselekmény valamennyi terheltje vonatkozásában.

Ez a jogalkalmazás valóságához igazodó szemlélet szükségszerűen azt eredményezi, hogy a büntetőeljárási döntésekre alapozott adatszolgáltatások az új Be. hatálybalépését megelőző és azt követő időszakra nézve nem vethetők össze.

Ezzel egyidejűleg az ENyÜBS lényegi változásai alapjaiban érintették az adatgyűjtés módszertanát, amely eltávolodást jelent a korábbi adatlap szemlélettől, és a megfigyelési egységekhez kötött adatkörök összekapcsolhatóságára épül, ezáltal az új rendszer több és részletesebb információ kinyerésére alkalmas.

Ennek eredményeként a korábbi statisztikai mutatók közül a regisztrált elkövetők száma már csak sarokszámként adható meg azért, mert a korábbiaktól eltérően egy adott terhelthez egy adott ügyben nem csupán egy, hanem valamennyi információ hozzákapszolható. A megváltozott adatközlési szemléletet a bűncselekmények elkövetői nevű új mutató kialakításával jelez-

zük. Hangsúlyozni kell, hogy a korábbi és az új rendszerből kinyert részletes adatok korlátlanul nem vethetők össze egymással.

Az új Be. változásai a VIR-t kisebb mértékben érintették. A változások elsődlegesen az új Be. terminológiájának átvezetését jelentették. Így az új Be.-re figyelemmel átalakított VIR a büntetőeljárások időszerűségének javítását célzó egyes külön eljárások kapcsán a tárgyalás mellőzése helyett a büntetővégzés, a tárgyalásról lemondás helyett az egyezség adatainak gyűjtésére alkalmas.

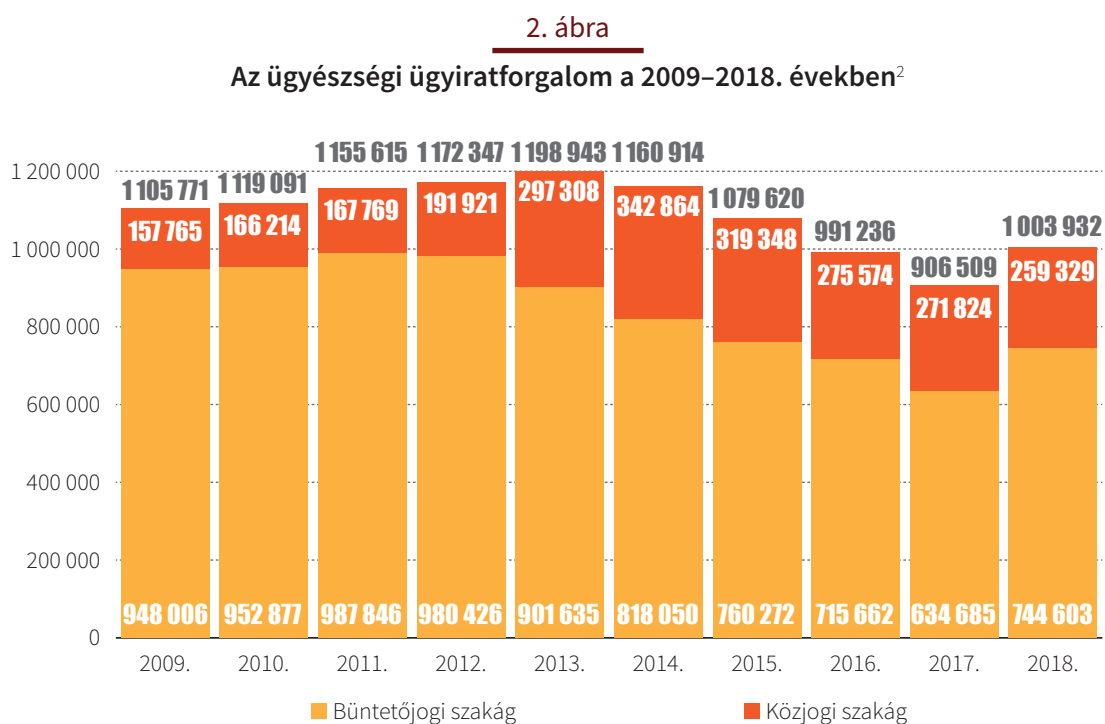
A változások kisebb volumenére figyelemmel a VIR az előállított adatok tekintetében nem hozott érdemi változást, a korábbi idősorok – főszabályként – folytathatók.

A BÜR a mindenkor hatályos büntetőeljárás törvény megfelelő jogintézményeit tartalmazza. Ebben a rendszerben a jogintézmények aktualizálása nem csak a belőle kinyert statisztikai adatoknál alapkövetelmény, hanem a jogszabályoknak megfelelő működéséből is szükségszerűen következik.

A BÜR esetében éppen az új Be. változásai miatt a 2018. első és második félévi adatok jellemzően nem, illetve csak korlátozottan vethetők össze. Ebből adódóan az idősoros adatok csak részben folytathatók.

1.3. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma

Az ügyészség ügyiratforgalmában a 2018. évben a következő ábrából láthatóan – az új Be. változásait követő ügyviteli rendszer specifikációiból adódóan – jelentős növekedés tapasztalható.

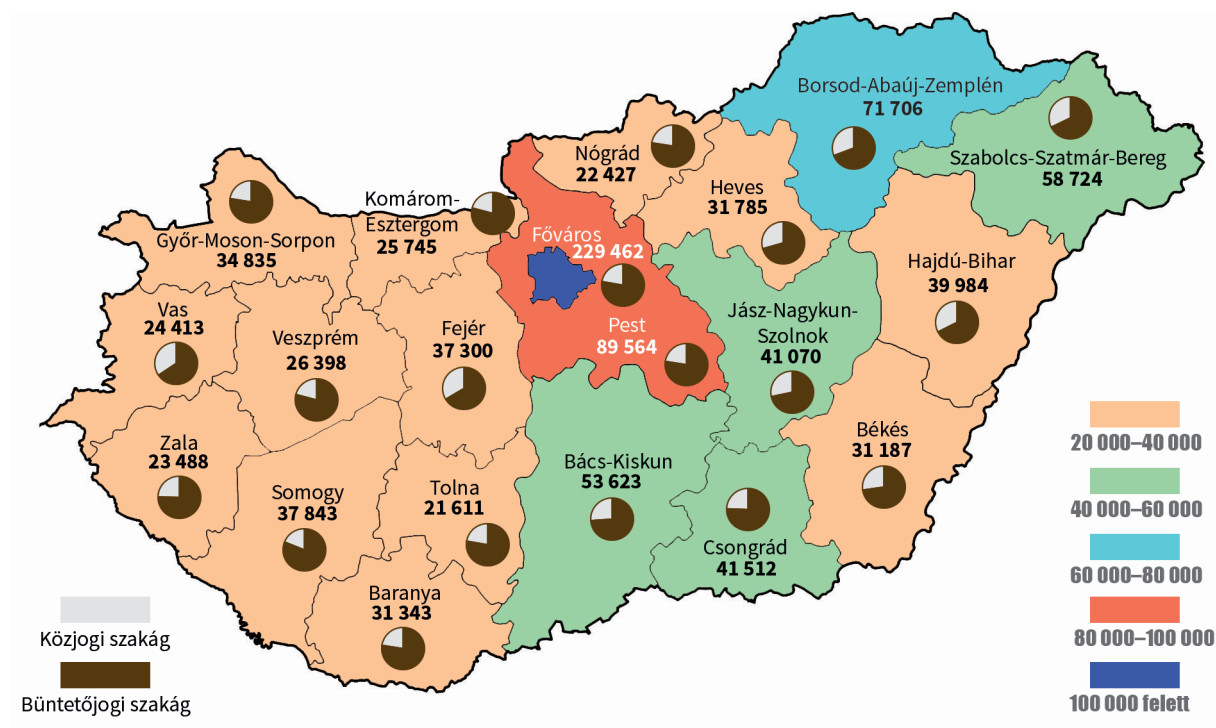

² A szakterületi változások miatt a 2012. évig a büntetőjogi szakág, a 2013. évtől kezdődően pedig a közjogi szakág tartalmazza a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület adatait.

A teljes ügyiratforgalom 22,9%-át a Fővárosi Főügyészség intézte. A megyénkénti megoszlás tekintetében megállapítható, hogy a legnagyobb ügyiratforgalma Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, valamint Bács-Kiskun megyéknek volt. A négy megyei főügyészség ügyiratforgalma összesen az országosnak mintegy 27,3%-át tette ki. A főügyészségek eltérő ügyiratforgalmi adatai a következő ábrából láthatók:

3. ábra

A főügyészségek ügyiratforgalma a 2018. évben

2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység

A büntetőjogi ügyészségi tevékenység képezi az ügyészség munkájának jelentős részét. Az Alaptörvény 29. cikke meghatározza az ügyészség működésének alkotmányos alapjait. Kimondja, hogy az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádoló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.

2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás

2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok

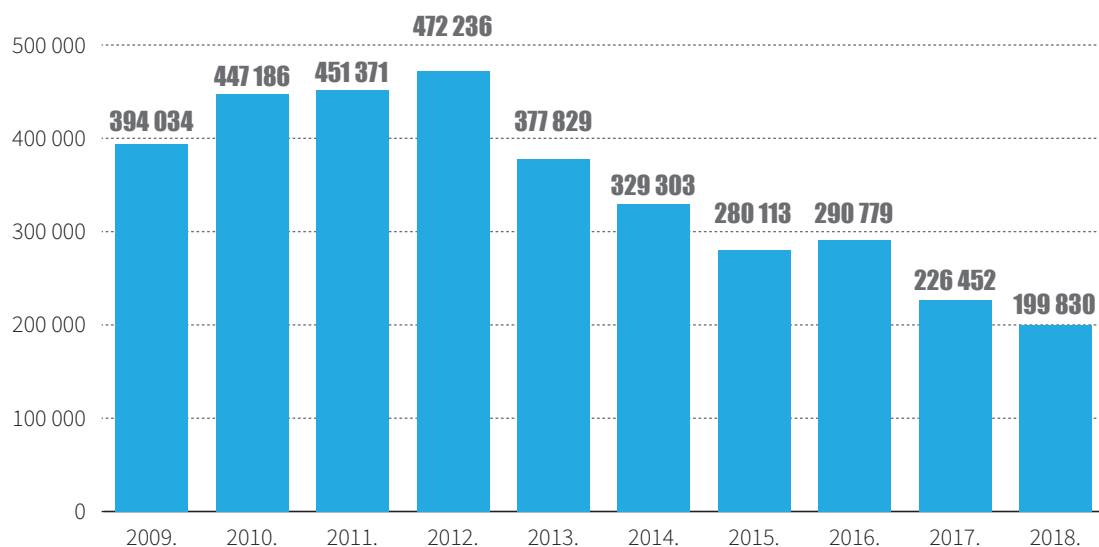
A büntetőjogi szakágban iktatott és elintézésre váró ügyek száma, miként azt az ügyészségi ügyiratforgalomra vonatkozó 2. ábra mutatja, 2012-től folyamatosan csökkent. Tavaly azonban százezres nagyságrendű növekedés következett be, amely a 2015–2016. évi ügyiratforgalmi

adatokhoz közelített. Ennek okai az új Be. változásait követő (új vagy más alapokra helyezett jogintézmények) ügyviteli rendszer specifikációiban keresendők.

A regisztrált bűncselekmények számának alakulásában 2013 óta tapasztalható csökkenő tendencia a múlt évben is folytatódott. Az elmúlt tíz év változásai a következő ábrán láthatók:

4. ábra

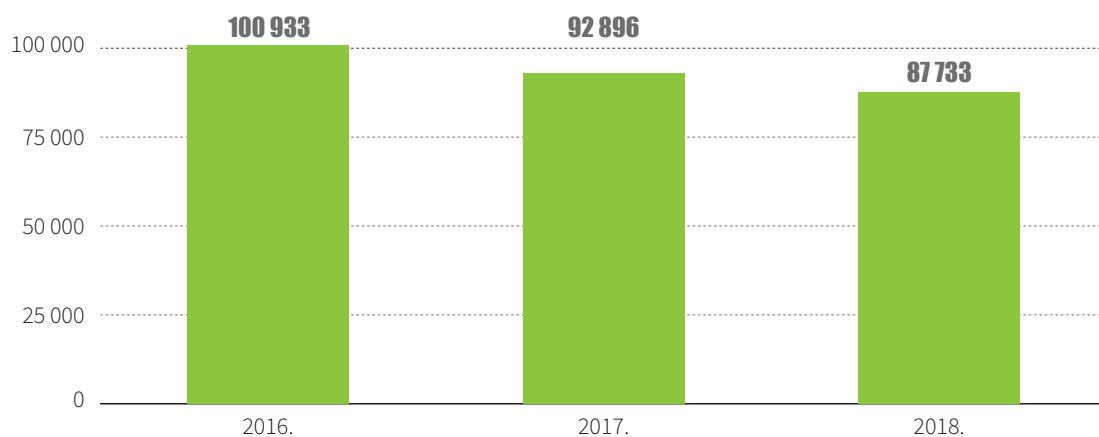
A regisztrált bűncselekmények száma a 2009–2018. években

A regisztrált elkövetők számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

5. ábra

A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2016–2018. években

Az egyes bűncselekmények főbb adatairól a következő táblázat ad tájékoztatást:

1. táblázat

Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2016–2018. években

Bűncselekmények	2016.	2017.	2018.
Szándékos befejezett emberölés	101	92	84
Emberölés kísérlete	98	71	60
Lopás	92 149	78 311	62 349
Csalás	43 383	22 197	19 180
Rablás	1 141	853	710
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	1 073	575	953
Közlekedési bűncselekmények	19 830	20 651	20 922
járművezetés ittas állapotban (közúti)	14 638	15 732	16 008
közúti baleset okozása	3 072	2 807	2 706
Embercsempészés	351	179	215
Hivatalos személy, közfeladatot ellátó személy és hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	948	916	756
Igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények	3 148	2 867	2 637
Garázdaság	11 509	10 547	9 386
Okirattal kapcsolatos bűncselekmények	19 848	19 689	19 876
Kábítószerrel visszaélés	6 032	6 544	8 146
Korrupciós bűncselekmények	984	1 123	2 046
hivatali vesztegetés	835	945	1 653
gazdasági vesztegetés	78	50	146
Pénzhamisítás	501	544	587
Bélyeghamisítás	207	238	91
Kézpénz-helyettesítő fizetési eszközökhöz kapcsolódó bűncselekmények	24 999	3 667	3 651
Költségvetési csalás	2 444	1 880	1 749
Csődbűncselekmény	259	218	207
Pénzmosás	67	90	259
Információs rendszer vagy adat megsértése	702	586	562
Információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása	44	8	9
Környezetkárosítás	37	37	32
Természetkárosítás	87	81	450
Hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	287	748	372
Katonai bűncselekmények	575	381	452

A 2018. évben továbbra is kis számban regisztráltak szándékos befejezett emberölést.

Az összбүннözésen belül jelentős arányt képviselő vagyon elleni бűncselekmények közül 2018-ban tovább mérséklődött a lopások és a csalások száma.

A szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése az előző évhez képest kétharmadával növekedett.

A 2018. évben a közlekedési bűncselekmények számának nem jelentős növekedését a közúton ittas állapotban elkövetett járművezetések okozták. A közúti baleset gondatlan okozása körében a tendencia továbbra is csökkenő volt.

A regisztrált embercsempészesek száma az előző évihez képest ötödével emelkedett.

A hivatalos személy, a közfeladatot ellátó személy és a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak a megelőző évihez képest csökkent.

2018-ban csökkent az igazságszolgáltatás elleni regisztrált bűncselekmények száma.

A köznyugalom elleni bűncselekmények körében a garázdaság számának mérséklődése a 2018. évben is folytatódott.

A közbizalom elleni bűncselekmények csoportjában az okirattal kapcsolatos bűncselekmények számában – amely magába foglalja a közokirat-hamisítást, a hamis magánokirat felhasználását és az okirattal visszaélést is – a jogszabályváltozás után bekövetkező erőteljes csökkenés már 2017-ben megállt, a tavalyi évben kismértékű emelkedés következett be.

A kábítószerrel összefüggő bűncselekményeknél jelentékeny növekedést mutatnak az adatok.

A regisztrált korrupciós bűncselekmények száma 2018-ban az előző évihez képest majdnem a kétszeresére emelkedett, amely már megközelíti a 2014-es csúcstérteket (3268). A bűncselekménycsoporton belül a regisztrált hivatali vesztegetések száma jelentős növekedést mutat a megelőző évekhez viszonyítva, a regisztrált gazdasági vesztegetések száma pedig az előző két év folyamatos csökkenéséhez képest ugrásszerűen nőtt, és az előző évi majd háromszorosára emelkedett.

Ha az összes regisztrált bűncselekmény számát összevetjük a regisztrált korrupciós bűncselekmények számával, figyelemre méltó, hogy a korrupciós bűncselekmények számának alakulása szembe megy az általános csökkenő trenddel.

2. táblázat

Korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások száma a 2016–2018. években

Korrupciós bűncselekmények	2016.	2017.	2018.
Hivatali korrupciós bűncselekmények	578	496	635
Gazdasági korrupciós bűncselekmények	148	179	197
Befolyás vásárlása és befolyással üzérkedés	143	143	92
Vesztegetés és vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban	55	73	44
Egyéb	3	0	1
Összesen	927	891	969

A hivatali korrupciós bűncselekmények miatt indult eljárások száma nagyobb mértékben változott, különösen a 2018. év hozott az indított eljárások számában jelentősebb növekedést. Bár az eljárások száma és a regisztrált bűncselekmények száma között – az eltérő adatforrásokra tekintettel – nincs közvetlen kapcsolat, a két adatsor növekedése már trendre utal. Figyelemmel arra, hogy az elmúlt években a nyomozó hatóságok és az ügyészség újabb erőfeszítéseket tettek a korrupció elleni harcban – a korrupciós ügyek ügyészségi nyomozásának szervezeti megerősítésével, a megbízhatósági vizsgálatok új alapokra helyezett ügyészségi kezelésével – a növekedés mögött a hivatali korrupciós bűncselekmények felderítésére létrehozott szolgáltatások tevékenységét lehet sejteni.

A hivatali vesztegetéshez hasonlóan a gazdasági korrupció miatt indult büntetőeljárások száma is egyértelműen nőtt, nem bővült azonban a nyomozó hatóságok eszköztára a hivatali korrupció felderítésénél használhatóhoz hasonlóan. Ugyanakkor megkezdődött a jogalkalmazói gyakorlat változása, amelynek eredményeként a gazdasági társaságok működésével összefüggésben elkövetett visszaéléseket az ügyészség abból a szempontból is vizsgálja, hogy a vagyon elleni vagy a költségvetést károsító bűncselekményekkel párhuzamosan sérült-e a gazdasági verseny tisztasága.

A hiányos felderítési eszközök ellenére is napvilágra kerültek olyan ügyek, mint amilyenben a Szegedi Járási és Nyomozó Ügyészség emelt vádat. A vád szerint Csongrád megyei székhelyű, felszámolás alatt álló cég felszámolóbiztosa felajánlotta a cég volt ügyvezetőjének, pénzért cserébe elintézi, hogy a felszámolás során a cég ingatlanára és ingóságaira kiírt pályázaton a volt ügyvezető másik cége nyerjen. A volt ügyvezető ezért 2015. április–május hónapban összesen mintegy 16 millió forintot adott át a felszámolónak. A felszámoló további hárommillió forintot kért az ügyvezetőtől azért, hogy a pályázatra jelentkező harmadik cég könyvvizsgálóján keresztül elérje azt, miszerint a harmadik cég a pályázattól elálljon. A volt ügyvezető végül másfél millió forintot adott át erre a felszámolónak, aki ténylegesen a könyvvizsgálót nem kereste meg ezzel a kéréssel. A pályázaton végül a volt ügyvezető másik cége nyert, de az ügyvezető a vételárat kifizetni nem tudta, így az ingatlan nem került a tulajdonába. A Szegedi Járási és Nyomozó Ügyészség a felszámolóbiztost önálló intézkedésre jogosult személy által, üzletszerűen elkövetett vesztegetés elfogadása büntettével és befolyással üzérkedés vétségével, míg a volt ügyvezetőt gazdálkodó szervezet részére tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személlyel kapcsolatban elkövetett vesztegetés büntettével és befolyás vásárlásának vétségével vádolta meg a Szegedi Járásbíróság előtt.

A korrupciós bűncselekmények mérésének nehézségei miatt a regisztrált bűncselekmények száma mellett egy ország korrupciós állapotának megítéléséhez a korrupcióérzékelésre utaló mérőszámoknak is jelentősége lehet. A percepciós indexek értelmezésénél azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy azok nem objektív adatokon alapulnak, és olyan fogalmakat is használnak, amelyek a büntetőeljárás keretei között nem értelmezhetők. Így például az Európai Bizottság országjelentésében hivatkozott közvélemény-kutatások szerint a magas szintű korrupció elleni küzdelem Magyarországon nem megfelelő. A magas szintű korrupció fogalma a büntetőjogban vagy a bűnügyi statisztikában nem létezik, azt az Európai Bizottság sem határozta meg, és ilyen jellegű statisztikai adatokat nem gyűjt. A médiában viszont gyakran for-

dulnak elő, és keltene feltűnést az olyan büntetőeljárások, amelyeket a közvélemény magas szintű korrupciós ügyként azonosít. 2018-ban így arról lehetett értesülni, hogy bünszervezetben elkövetett költségvetési csalás és különféle korrupciós bűncselekmények miatt a legfőbb ügyész indítványára az Országgyűlés felfüggesztette egy országgyűlési képviselő mentelmi jogát, továbbá a Központi Nyomozó Főügyészség vezető beosztású személy által az előnyért hivatali helyzetével egyébként visszaélve elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt emelt vádat a Miskolci Törvényszéken egy polgármesterrel szemben.

Ez utóbbi ügyben a vádirat szerint az egyik Borsod-Abaúj-Zemplén megyei településen egy külföldi beruházó – aki borászati üzemot kívánt létesíteni – felkereste a település polgármesterét, a későbbi vádlottat, aki támogatásáról biztosította a tervezett fejlesztést, de azt kérte, hogy a kivitelezéssel a nevelt fia által vezetett céget bízák meg. Ennek ellenére a beruházó az építészeti kivitelezéssel más céget bízott meg. A cég 2016 augusztusában megkezdte a munkálatoakat, amelyeket a vádlott – a szükséges engedélyek megléte ellenére – a helyszínen személyesen leállított, az ott dolgozó munkásokat elzavarta, majd telefonon bejelentést tett a helyi rendőrőrsön azzal a valótlan állítással, hogy a munkások őt megtámadták. Ezt követően a vádlott a polgármesteri hivatalban megjelenő beruházóval közölte, hogy a településen az ő engedélye nélkül semmi nem épülhet, és kizárólag ismerős céggel hajlandó együttműködni. Utalt arra is, hogy a tervezett beruházás nem fog megvalósulni, ha a megbízott kivitelezőt nem cserélik le. Az ügyészség a minősített vesztegetés büntettén túl, hivatali visszaélés büntette és büntetőeljárás alapjául szolgáló hatóság félrevezetésének vétsége miatt is vádat emelt a polgármesterrel szemben.

2018-ban a napi ügyintézési tapasztalatok tehát továbbra is azt a képet vetítik, hogy a nagy bűncselekményi számot generáló, de kevés eljárásban elbírált sorozatjellegű hivatali korrupciós eljárások mellett a korrupció érzékelését annak látszatát keltő cselekmények növelik. Az állampolgárok korrupciót sejtene ott is, ahol a döntések mögött nem áll valós vesztegetés vagy más jogellenes befolyás. A vélelmezett befolyásolt döntésekről kialakult általános kép alapján az állampolgárok elhiszik, hogy saját ügyeikben csak külön „szolgáltatási díj” ellenében várhatnak valós intézkedést. Ebből adódik, hogy a hagyományosan forráshiányos rendszerekben a szolgáltatások igénybe vevői akár külön kérés nélkül is ígérek vagy juttatnak különféle előnyöket a szolgáltatóknak. A hivatali ügyekben pedig jellemző, hogy a kérelmezők vagy ügyfelek „kijáró embereket” keresnek, és befolyásuk megvásárlásával kívánják az ügyeiket elintézni. A kereslet természetesen akkor is megteremti a kínálatot, ha valós befolyást ezek a közvetítők nem képesek érvényesíteni a hivatali eljárásokban.

A jelenség alátámasztására szolgáljon például az az ügy, amelyben a Somogy Megyei Főügyészség emelt vádat 14 terhelttel szemben, több rendbeli, vesztegetést állítva, hivatalos személyi jelleg színlelésével, bünszervezetben és üzletszerűen elkövetett befolyással üzérkedés büntette miatt. Az ügyben megállapítható tényállás lényege szerint az I. rendű vádlott jól prosperáló és nagyobb beruházásokat tervező vállalkozókat keresett meg azzal a hamis ígérettel, hogy hozzásegíti őket jelentős összegű vissza nem térítendő uniós támogatások pályázati úton történő elnyeréséhez, ám ennek ellentételezéseképpen különböző pénzüsszegeket kér a megkeresett vállalkozóktól, többek közt a pályázatok odaítélésében közreműködő hivatalos szemé-

lyek megvesztegetés útján történő befolyásolására. Az I. rendű vádlott a pályázatok elnyerésére tett ígéreteit azzal szándékozott hitelt érdemlővé tenni a vállalkozók előtt, hogy magát hivatalos személynek – hol a pályázatok elbírálásában közreműködő államtitkárnak, hol minisztériumi dolgozónak – tüntette fel, aki a Miniszterelnökséget vezető miniszter közeli munkatársa és bizalmasa. A vádlottat egyébként ténylegesen a miniszterhez semmiféle személyes kapcsolat vagy ismeretség nem fűzte. Az I. rendű vádlott azzal a módszerrel is az államapparátusban dolgozó hivatalos személy látszatát kívánta kelteni, hogy a vállalkozókkal tervezett találkozók alkalmával magát a Terrorelhárítási Központ bevetési öltözékéhez hasonló ruházatot és felszerelést viselő társaival kísértette. Az így megtévesztett vállalkozók alkalmanként több millió forintot fizettek azért, hogy vállalkozásaik európai uniós költségvetési támogatásban részesüljenek, pályázataikat kedvezően bírálják el.

Ezzel összefüggésben hangsúlyozandó, hogy ha valakitől nem létező ügy vagy nem létező hivatalos személy befolyásolására hivatkozva kérnek előnyt, az előny adója nem megtévesztés áldozata és nem csalás sértettje, hanem maga is a közélet tisztaságába vetett bizalmat sértő magatartást fejt ki, ezért nem élvezhet büntetőjogi védelmet, cselekménye korrupciós bűncselekménynek minősül. Így az előbbieken ismertetett ügyben az ügyészség a vállalkozók ellen is vádat emelt hivatali vesztegetés büntette miatt.

A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények közül a regisztrált pénzhamisítások tendenciája továbbra is növekvő, szemben a bélyeghamisítások számával, amely az egy évvel korábbi esetszámhoz képest jelentékeny csökkenést jelez (1. táblázat).

A készpénz-helyettesítő fizetési eszközök használatának biztonságát sértő bűncselekmények között a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításán, a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélésen, valamint a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítésén túl ezúttal is az adott bűncselekményi kategóriában vettük számba az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 375. §-ának (5) bekezdésében szabályozott fordulát. Ez a törvényhely azt rendeli büntetni, aki hamis, hamisított vagy jogosulatlanul megszerzett elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz felhasználásával vagy az ilyen eszközzel történő fizetés elfogadásával okoz kárt. Az említett bűncselekmények tárgyidőszakban mért száma nem jelent lényeges elmozdulást a 2017. évihez képest. Itt ismételtén utalok arra, hogy a 2016-ban regisztrált bűncselekmények kiemelkedően magas száma egyetlen ügyben mért kiugró értékre vezethető vissza (1. táblázat).

A Magyarország nemzetgazdaságának védelmére hivatott törvényi tényállások közül az ügyek feldolgozásának munka- és időigényességét tekintve továbbra is a költségvetési csalás a meghatározó, annak ellenére is, hogy a mennyiségi mutatók egyenletesen csökkenő tendenciát tükröznek (1. táblázat). Továbbra is jellemző elkövetési forma a fiktív költségek, mint adóalapot csökkentő tényezők adóbevallásban történő feltüntetése, amelyek jogszerűségének látszatát általában hamis számlákkal igyekeznek megteremteni. A büntetőeljárások során több olyan tényleges gazdasági tevékenységet egyáltalán nem végző céget is azonosítottak, amelyek létrehozásának egyetlen valós célja ilyen hamis számlák – ellenérték fejében történő – kibocsátása, illetve más cégek bűncselekményt megvalósító adóminimalizáló tevékenységének elősegítése

volt. Változatlanul gyakoriak voltak az Európai Unió belüli termékértékesítéshez kapcsolódó bűncselekmények, amelyek egyik jellemzője, hogy az elkövetők az ilyen ügyletek adójogi szempontból lényeges elemeit tekintve tévesztik meg az adóhatóságot gyakran annak érdekében, hogy jogtalanul, a számukra kedvezőbb tagállami adójogszabályt, illetve adókulcsot alkalmazzák bevallásaikban. Továbbra is elterjedt módszer, hogy az elkövetők a költségvetést károsító és az ahhoz kapcsolódó más bűncselekmények megvalósításába az érintett cégek tevékenységére tényleges rálátással nem rendelkező személyeket, ún. strómanokat vonnak be a büntetőjogi felelősségre vonás és a vagyoni jogokat korlátozó kényszerintézkedések elkerülésének céljából.

A leírtakat példázza a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-magyarországi Bűnügyi Igazgatósága által elrendelt nyomozás.

Ennek adatai szerint két terhelte egy budapesti székhelyű gazdasági társaság ügyvezetőiként elhatározták színleg munkaerő-kölcsönzési tevékenységet folytató gazdasági társaságokból álló hálózat létrehozatalát abból a célból, hogy az általuk működtetett cég által elvállalt vagyoni védelmi, takarítási és kertészeti munkákat ténylegesen elvégző munkavállalóknak kifizetett személyi juttatások után az adókat és a járulékokat – a törvényesség látszatának fenntartása mellett – a gazdasági társaságnak ne kelljen megfizetnie. Ennek érdekében a terheltek az ügyvezetésük alatt álló társaság által foglalkoztatott munkavállalók munkaviszonyát megszüntették, és színlelt munkaerő-kölcsönzési, illetve megbízási szerződéseket írtak alá különböző cégekkel. Ezek a gazdasági társaságok a megállapodással érintett tevékenységeket ténylegesen nem végezték el, de a felderítés megnehezítése érdekében újabb cégeket vontak be a láncolatba.

A terheltek annak érdekében, hogy ne kelljen bevallaniuk és megfizetniük az általuk képviselt gazdasági társaság tényleges alkalmazottai foglalkoztatásával összefüggésben felmerült adókat és járulékokat, valótlan tartalmú bevallásokat nyújtottak be az adóhatósághoz, és ez irányú kötelezettségeiket egyáltalán nem teljesítették. A terheltek a költségvetésnek azzal is vagyoni hátrányt okoztak, hogy a szerződések szerint munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó, de tényleges gazdasági tevékenységet nem folytató gazdasági társaságoktól valótlan tartalmú számlákat fogadtak be, és az ott feltüntetett általános forgalmi adó tartalmat jogosulatlanul levonták a bevallásaikban. A gyanúsítottak cselekményükkel a központi költségvetésnek összesen 155.055.000 forint vagyoni hátrányt okoztak, amelyhez további terheltek különböző mértékű vagyoni hátrányt okozva nyújtottak bűnsegélyt.

A Fővárosi Főügyészség öt terhelttel egyezséget kötött, akik vállalt kötelezettségüknek eleget téve beismerő vallomást tettek, továbbá két személy a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány korábban meg nem térített részét megfizette. A Fővárosi Főügyészség az egyezségekben meghatározottak szerint vádat emelt. A Fővárosi Törvényszék az előkészítő ülésén a Fővárosi Főügyészség és a vádlottak által kötött egyezségeket jóváhagyta, a vádlottakat bűnösnek mondta ki a vádiratban megjelölt bűncselekmények elkövetésében, és velük szemben büntetést szabott ki.

A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények közül kiemelkedő szerepe van a csődbűncselekmény törvényi tényállásának, amely a hitelezők érdekeinek védelmét szolgálja, de közvetett módon a gazdaság zökkenőmentes működésének biztosításában is szerephez jut. A hitelezőkkel szemben fennálló tartozások kielégítésének csalárd módon történő vagyonelevonás útján való megghiúsítása – az érintett gazdálkodóktól, illetve az adósságok volumenétől függően – jelentős kihatással lehet a pénzügyi folyamatokra, illetve ún. lánc tartozások keletkezéséhez is vezethet, amely a gazdaságra is negatívan hathat.

A tárgyévben regisztrált csődbűncselekmények csökkenése továbbra sem torpant meg (1. táblázat).

A pénzmosás kapcsán a Moneyval 5. körös országvizsgálatának eredményeként megfogalmazott ajánlások végrehajtása érdekében kibocsátott irányító intézkedések és iránymutatások hatására is egységesebbé vált a pénzmosáshoz kapcsolódó jogalkalmazási tevékenység. Mindez a hosszú évek alacsony és gyakorlatilag stagnáló esetszámának jelentős emelkedésében is megmutatkozott (1. táblázat).

Az ügyészség részt vesz egy bírakkal közösen alkotott munkacsoportban is, amely a Moneyval ajánlására jött létre. A csoport az ítélkezést és a joggyakorlatot kíséri figyelemmel, míg az ügyészség és a nyomozó hatóságok képviselői által alkotott külön munkacsoport tagjai elsődlegesen a nyomozások során felmerülő problémákra fókuszálnak.

A pénzmosás egyik tipikus formáját szemlélteti a következő példa.

Az információs rendszer felhasználásával elkövetett, különösen jelentős kárt okozó csalás büntette és különösen nagy értékre elkövetett pénzmosás büntette miatt indult bűnügyben a Fővárosi Főügyészség 7 elkövető ellen emelt vádat.

A megállapított tényállás szerint a bűncselekmények elkövetéséhez felhasznált gazdasági társaságok ügyvezetésének ellátására – rendszeres anyagi ellenszolgáltatás fejében – életvitelszerűen szomszédos országban élő személyeket szerveztek be, akiknek feladata kizárólag az elkövetést szervező személyek utasításai szerint a cégek pénzforgalmi számláira történő befizetések, illetve az onnan történő készpénzfelvételek voltak.

A nyomozás során ismeretlenül maradt személy magát valótlanul a sértett gazdasági társaság gazdasági igazgatójának kiadva egy magyarországi pénzintézet budapesti irodájában felhívta a gazdasági társaság banki kapcsolattartóját, és közölte vele, hogy a cég bankszámláihoz új rendelkezési jogosult részére adnak majd felhatalmazást. A terheltek egyike még ugyanazon a napon megjelent a bank fiókjában, ahol átadta a saját nevére és adataival kiállított „Nyilatkozat felhasználói jogosultság megadásához” elnevezésű okiratot, amelyen korábban ismeretlen személy aláhamisította a cég ügyvezetőjének az aláírását. A bank a rendelkezésre bocsátott hamis okiratok alapján az I. rendű vádlottnak a sértett gazdasági társaság bankszámlái feletti rendelkezési jogosultságát a banki rendszerben beállította.

Az I. rendű vádlott a sértett bankszámlái feletti rendelkezési jogosultság birtokában, a II. rendű vádlottal történt megállapodás alapján belépett a pénzügyi netbanki felületére, és a sértett bankszámlájáról összesen 11 átutalási megbízással 480.100.000 forintot a fenti módon érdekkörükbe vont társaság egyik bankszámlájára, 392.450.400 forintot e társaság másik bankszámlájára, míg 193.600.000 forintot egy további, érdekkörbe tartozó társaság bankszámlájára utalt át.

Az így megszerzett pénzeszből a különböző vádlottak

- összesen 700.000.000 forintot megkíséreltek felvenni, azonban ez csak 20.000.000 forint esetében vezetett eredményre a banki pénzmosás elleni tevékenység és a nyomozó hatóság kényszerintézkedései nyomán,
- 259.441.000 forintot devizaszámlára konvertáltattak,
- 200.659.000 forintot további, az érdekkörükbe tartozó társaság számlájára utaltak, és abból sikertelenül kíséreltek meg 180.000.000 forintot felvenni,
- 193.600.000 forintot külföldi bankszámlákra utaltak.

A vagyon elleni bűncselekménnyel okozott kár, egyben a pénzmosással érintett elkövetési érték meghaladta az egymilliárd forintot. A nyomozó hatóság összesen 852.505.486 forintot lefoglalt, így az okozott kár ebben az összegben megtérült.

Az informatikai rendszerek alkalmazásának elterjedése magával hozta a számítástechnikai eszközökön tárolt adatok jogellenes megismerésének, megszerzésének érdekében elkövetett bűncselekmények megjelenését. Információs rendszer vagy adat megsértésének száma csökkent, az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszásának száma pedig elenyésző volt (1. táblázat).

A környezet és a természet elleni bűncselekményeket változatlanul kiemelt figyelem övezi. A környezetkárosítások száma nem jelentett lényeges elmozdulást a korábbi időszakokban mért esetszámokhoz képest. A tárgyévben regisztrált természetkárosítások száma az előző évekhez képest kiugróan magas értéket mutatott, ám ennek kapcsán megjegyzendő, hogy egyetlen ügyben 356 bűncselekmény regisztrálása történt meg (1. táblázat).

A hulladékgazdálkodás rendjének megsértéséből a 2017. évihez képest kevesebb, a katonai bűncselekményekből némileg több esetet regisztráltak (1. táblázat).

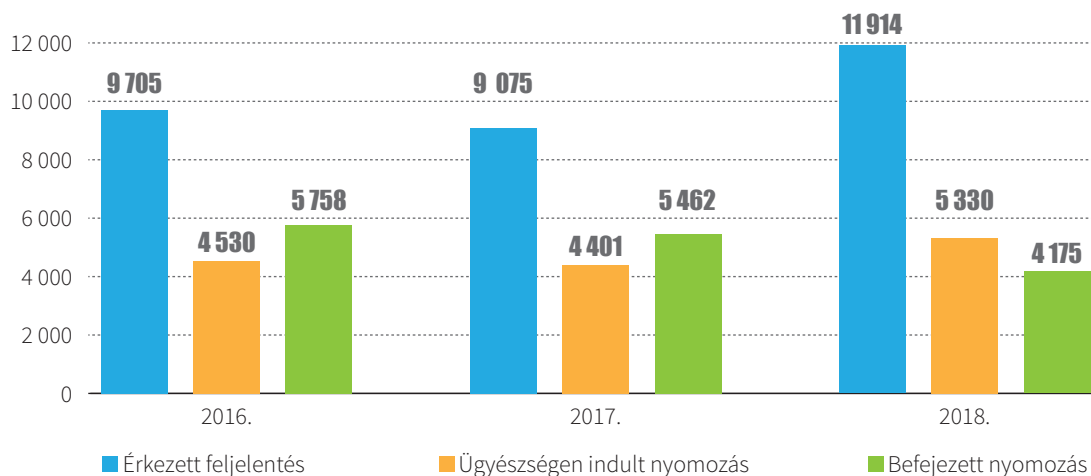
2.1.2. Az ügyészségi nyomozás

Az ügyészség – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) és az új Be. szerint egyaránt – bármely ügy nyomozását maga is végezheti, meghatározott bűncselekmények miatt pedig a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az egyébként hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságtól a nyomozás hatáskörbe vonása azonban mindenképpen kivételes lehetőség.

Az ügyészségi nyomozások egyes lényeges adatainak változását a következő ábra jeleníti meg:

6. ábra

Az ügyészségi nyomozások adatai a 2016–2018. években

A kizárólagos hatáskörbe utalt nyomozásokat a 2018. évben is az ügyészség erre kijelölt központi egysége (Központi Nyomozó Főügyészség), illetve területi szervezeti egységei (Budapesti Nyomozó Ügyészség, Pestvidéki Nyomozó Ügyészség, továbbá járási és nyomozó ügyészségek) végezték.

Az új Be. változtatott a kizárólagos ügyészségi nyomozás hatáskörébe tartozó bűncselekmények körén. Az ügyészség kizárólagos hatáskörébe utalta a hivatalos személyekkel összefüggésben elkövetett korrupciós bűncselekmények nyomozását, ugyanakkor az igazságszolgáltatás elleni bűncselekményeket – kivéve a nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekményeket – kivette e körből. A törvényi módosítás szükségessé tette az ügyészségi nyomozás önálló szabályozását. 2018. július 1-jén hatályba lépett az ügyészségi nyomozásról szóló 12/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás, amelynek súlypontját képezik a korrupció elleni küzdelemben használható felderítő eszközök.

A Központi Nyomozó Főügyészség tevékenysége a szervezetén belül két eltérő jellegű területre volt bontható: a központi szervezeti egységnél a büntetőeljárások túlnyomórészt hivatali, illetve korrupciós jellegű, vagyon elleni és közlekedési bűncselekmények, valamint hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt folytak, a budapesti, debreceni, győri, kaposvári és szegedi székhellyel működő regionális osztályok jellemzően – de nem kizárólag – a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmények miatt jártak el.

A Központi Nyomozó Főügyészség kiemelten foglalkozik a korrupció elleni küzdelemmel, amely az új Be. hatálybalépésével még hangsúlyosabbá vált, hiszen – az előbb említettek szerint – a hivatali korrupciós bűncselekmények nyomozása ügyészségi hatáskörbe került. A Korrupció Elleni Ügyek Osztálya a Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörébe tartozó korrupciós, illetve esetenként hivatali vagy hivatalos személyek által elkövetett vagyon elleni bűncselekmények gyanúját keltő, rendszerint bonyolult ténybeli és jogi megítélésű ügyekben jár el.

A korrupciós bűncselekmények felderítésének speciális jellegére figyelemmel a Központi Nyomozó Főügyészség különböző nyomozó hatóságokkal, felderítő szervekkel és a Nemzeti Védelmi Szolgálattal való hatékony együttműködése elengedhetetlen. A főügyészség munkatársainak helyszíni nyomozati cselekmények elvégzéséhez jelentős támogatást nyújtanak a Terrorelhárítási Központ műveleti egységei, illetve a különböző rendőri egységek, elsősorban a Készenléti Rendőrség. A feljelentés megtétele előtti titkos információgyűjtést és az új Be. hatálybalépésétől előkészítő eljárásokat folytató Nemzeti Védelmi Szolgálat tevékenységének eredménye számos ügyben alapozta meg a Központi Nyomozó Főügyészség sikeres eljárását.

Az együttműködésre kiváló példa a sajtóból is ismerhető ügy, amelynek keretei között a Központi Nyomozó Főügyészség az említett rendőri egységekkel együttműködve „rajtaütött” a Röszei Autópálya Határátkelőhelyen szolgálatot teljesítő pénzügyőrökön. A leplezett eszközök alkalmazásából származó bizonyítékokkal megalapozott gyanú szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal állományába tartozó pénzügyőrök a határt átlépni szándékozó nem európai uniós külföldi állampolgároktól alkalmanként 10–50 euró közötti összegeket fogadtak el, illetve kértek a gördülékeny határátlépés biztosítása vagy a kisebb szabálytalanságok figyelmen kívül hagyása érdekében. A pénzügyőrök a jogtalan előnyre mint a szolgálati tevékenységük miatt adott rendszeres bevételre tekintettek, azt esetenként egymással és a más szolgálati feladatokat ellátó társaikkal is megosztották. Az akció során az ügyészség 26 főt vett őrizetbe, akik közül a bíróság 13 gyanúsított előzetes letartóztatását rendelte el.

2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása

Az ügyészség büntetőeljárásjogi jogosítványai az új Be. 2018. július 1-jei hatálybalépésével megváltoztak aszerint, hogy a nyomozás a kezdeti, feltáró szakaszában van (felderítés), vagy már egy megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben folyik (vizsgálat).

Az osztott nyomozási rendszer megváltoztatta a nyomozó hatóság és az ügyészség eljárási kapcsolatát is, amely e két szerv felelősségi köreinek szigorú elhatárolásában, és ehhez igazodóan az eljárási eszközrendszereik világos meghatározásában jelent meg.

A felderítés a nyomozó hatóság teljes önállóságával, törvényességi ügyészségi kontrollal jellemezhető, míg a vizsgálat ügyészségi irányítás mellett a konkrét személlyel szembeni vádemelés vagy egyéb ügyészségi intézkedés eldöntésének vizsgálatára, az ehhez szükséges bizonyítási eszközök beszerzésére irányul. E szakaszban az ügyészség jogosítványai a felügyelet eszközén túl kiszélesednek, az ügyészség konkrét utasítást adhat (eljárási cselekmény elvégzésére, határozat hozatalára vonatkozó, stb. utasítás), illetve eljárási cselekményt megtilthat, bármely határozatot megváltoztathat, vagy hatályon kívül helyezhet. A nyomozást az eljárás megszüntetése vagy a vádemelés fejezi be.

Változtak az ügyészség feladatai azzal is, hogy a bűncselekmények felderítése és bizonyítása érdekében folytatható titkos információgyűjtés szabályai integrálódtak a büntetőeljárás törvénybe.

A nyomozás megindításának az alapja rendszerint a feljelentés. A feljelentés alapján vagy nyomozás indul, vagy elutasítják a feljelentést. Ha a nyomozás elrendeléséről, a feljelentés elutasításáról, illetve az ügy áttételéről nem lehet megnyugtatóan állást foglalni, a feljelentés kiegészítésének van helye. Nyomozás akkor indítható, ha a feljelentésben közölt adatok bűncselekmény gyanúját keltik, és a nyomozás megindításának nincs törvényes akadálya.

A nyomozást – az új Be. 2018. július 1-jei hatálybalépését követően – szűkebb körben megelőzheti előkészítő eljárás akkor, ha a rendelkezésre álló adatok a bűncselekmény gyanújának megállapítására nem elegendőek és megalapozottan feltehető, hogy az előkészítő eljárás lefolytatása alapján el lehet dönteni, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e. Előkészítő eljárás folytatására lehetőség van a feljelentés elutasítását követően is.

A feljelentés elutasítására az ügyészség és a nyomozó hatóság jogosult. A törvényben meghatározott esetekben kizárólag az ügyészség utasíthatja el a feljelentést. A feljelentést elutasító határozatot a nyomozó hatóság az ügyészségnek haladéktalanul megküldi.

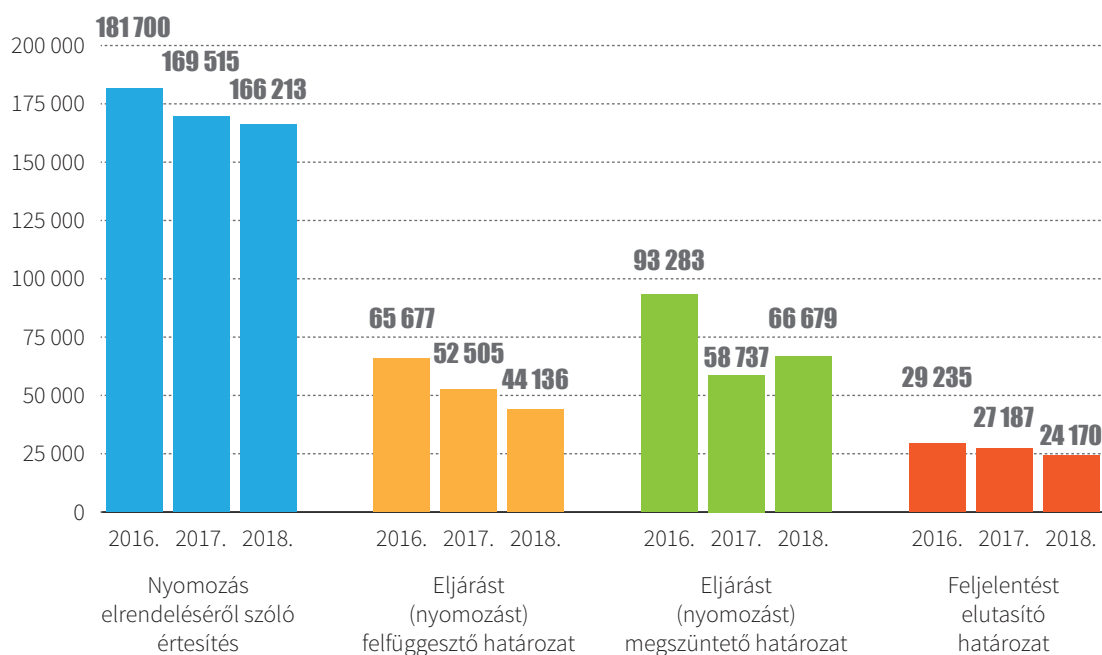
A nyomozó hatóság rendeli el a nyomozást, amennyiben a hatáskörébe tartozó ügyben a feljelentést nála teszik meg, vagy maga észleli a bűncselekmény gyanúját.

Az eljárás megszüntetésére és felfüggesztésére (a régi Be. szerint nyomozás megszüntetésére és felfüggesztésére) a nyomozó hatóság is jogosult a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott esetekben.

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok számát a következő ábra mutatja:

7. ábra

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok a 2016–2018. években

Az ügyészség az elmúlt év folyamán – az ábrán részletezett, valamint a megelőző évről áthúzódott ügyekkel együtt – összesen 301.198 határozatot vizsgált meg. Ez 3,9%-kal kevesebb, mint az előző esztendőben (2017: 313.494, 2016: 375.606).

A nyomozó hatósági határozatok megvizsgálását követően rendelkezésre álló ügyészségi jogosítványokban eltérés mutatkozik a régi és az új Be. szabályozásában. 2018. július 1-jét megelőzően a nyomozás során bármikor lehetősége volt az ügyészségnek a határozat megváltoztatására, hatályon kívül helyezésére, új határozat meghozatalát előíró utasításra.

Az új Be. ilyen széles jogosítványokat csak a nyomozás vizsgálati szakaszában biztosít az ügyészségnek, a felderítés szakaszában azonban csak arra van lehetősége, hogy a törvénysértő határozatot hatályon kívül helyezze, illetve a megállapított törvénysértés orvoslására a nyomozó hatóságot felhívja. A határozat megváltoztatására a felderítés szakaszában nincs lehetősége az ügyészségnek, és utasítást sem adhat határozat hozatalára.

A régi Be. hatálya alatt legfőbb ügyészi utasítás szabályozta, hogy az ügyészség mikor gyakoroljon fokozott felügyeletet a nyomozó hatóság önálló nyomozása felett. A fokozott felügyeletet az ügy bonyolultsága, a gyanúsított személyi szabadságát elvonó kényszerintézkedés hosszabb tartama, illetve a bűncselekmény súlyossága indokolta.

Fokozott felügyelet gyakorlása esetén az ügyészség a nyomozás iratait havonta teljes terjedelmében köteles volt megvizsgálni, és a nyomozás teljessége, valamint törvényességének biztosítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni. A nyomozó hatóság az ügyészség utasításait akkor is köteles volt végrehajtani, ha jogi álláspontja az ügy bármely részletét érintően eltért.

2018 első félévében 2129 fokozott felügyeletet jelentett be az ügyészség, az iratvizsgálat alapján tett érdemi intézkedések száma 6744 volt.

A fokozott felügyelet a nyomozó hatóság és az ügyészség megváltozott eljárási kapcsolatának következtében 2018. július 1-jével megszűnt. Az ügyészség a gyanúsított kihallgatását követően határozza meg érdemben az eljárás folytatását, irányát, azaz ekkor a nyomozó hatóság az ügyészség intézkedéseinek megfelelően végzi a vizsgálatot.

Ez sem eredményezi azonban, hogy a nyomozó hatóság a szükséges eljárási cselekményeket ne végezhetné önállóan, azokról azonban legkésőbb nyolc napon belül, vagy – ha az eljárási cselekmény a gyanúsítás tárgyát vagy a gyanúsított személyét nem érinti – az ügyészség rendelkezése szerint, legkésőbb három hónapon belül beszámol az ügyészségnek.

A panasz elintézésének szabályai szerint a panasz elbírálására, ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, az ügyészség, ha az ügyészség hozta, a felettes ügyészség jogosult. A panasz egyfokú jogorvoslat, további jogorvoslatra általában nincs lehetőség.

2018. július 1-jétől az új Be. a panasz intézésének szabályain nem változtatott, azonban a panasszal támadható határozatok körét szélesítette. Az intézkedések elleni panaszt – a gyanúsítás elleni panasz kivételével – az új Be. nem ismeri. Az új Be. jogvédelmi eszközként vezette be az eljárás elhúzódása miatt előterjeszthető kifogást a terhelt, a védő, a sértett, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt számára. Meghatározott körben (pl. kutatás, motozás, lefoglalás egyes esetei) a panaszt elutasító határozat felülbírálati indítvánnyal támadható, amelynek ügyében a nyomozási bíró dönt. Közvetlenül lehet felülbírálati indítvánnyal támadni a zár alá vétel és az elkobzás, illetve a vagyonelkobzás biztosítása érdekében alkalmazott lefoglalás elrendelését, a lefoglalt dolog értékesítésének elrendelését, továbbá a távoltartás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak részleges feloldására irányuló indítvány elutasítását.

A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok számának alakulását a következő ábra mutatja:

A nyomozó hatóság határozata elleni, elintézésre váró panaszok száma az elmúlt évben tovább csökkent. A panaszok intézkedések szerinti megoszlása a következőképpen alakult:

2018-ban 3154 panaszt a feljelentés elutasítása, 564 panaszt az eljárás (nyomozás) felfüggesztése, 4719 panaszt az eljárás (nyomozás) megszüntetése, 16.635 panaszt a gyanúsítás, 921 panaszt a bűnügyi őrizet, 829 panaszt a kutatás (a régi Be. szerint házkutatás), 1236 panaszt a lefoglalás és 1769 panaszt egyéb határozatok (intézkedések) ellen jelentettek be.

A panaszok ügyészségi elbírálása során 2699 panasznak az ügyészség helyt adott, 22.831 panaszt elutasított, a többi kapcsán egyéb intézkedést tett.

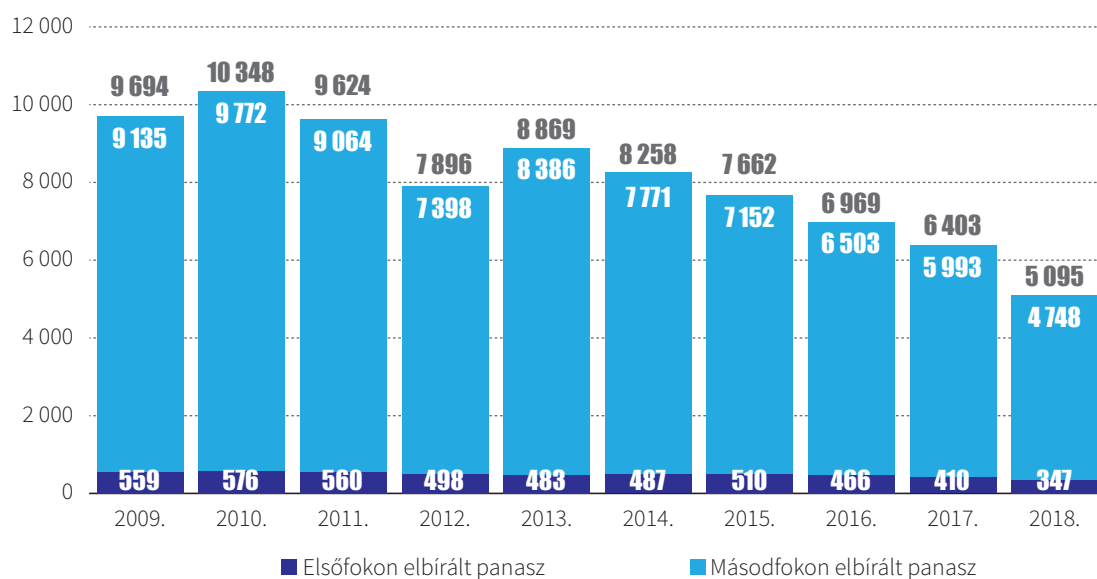
A gyanúsítás ellen bejelentett panaszoknak csupán 2,4%-a bizonyult alaposnak, amely arra utal, hogy a nyomozó hatóságok a megalapozott gyanú megítélésekor körültekintően jártak el.

Legnagyobb arányban a feljelentés elutasítása és az eljárás (nyomozás) megszüntetése ellen bejelentett panaszok vezettek eredményre: a feljelentés elutasítása miatt bejelentett panaszok negyedének, az eljárás (nyomozás) megszüntetése ellen bejelentett panaszok 20%-ának kellett helyt adni.

Az ügyészségnek a vádemelés előtti eljárása során hozott határozatai, intézkedései, illetve intézkedéseinek elmulasztása ellen is panasz van helye. A panaszok szám szerinti alakulása a következő ábrából látható:

9. ábra

Az ügyészségi határozatok elleni panaszok száma a 2009–2018. években

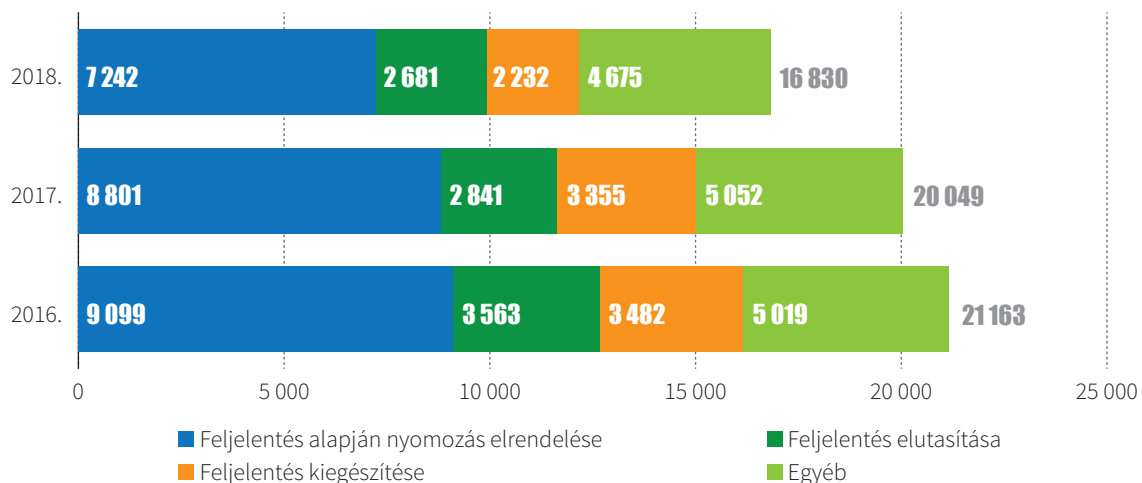
A 2018. évben az alsóbb fokú ügyészség határozatai ellen bejelentett panaszok közül 471 panasznak helyt adtak, 3584 panaszt elutasítottak, a fennmaradó részben egyéb intézkedést tettek.

Az ügyészség a nála tett feljelentést a büntetőeljárási törvényben meghatározott esetekben maga köteles elbírálni (pl. ha a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik, az eljárás olyan személy ellen folyik, akivel az együttműködési érdek jelentősebb a bűnüldözési érdeknél, nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárásban).

Az ügyészségen tett feljelentések elbírálását a következő ábra jeleníti meg:

10. ábra

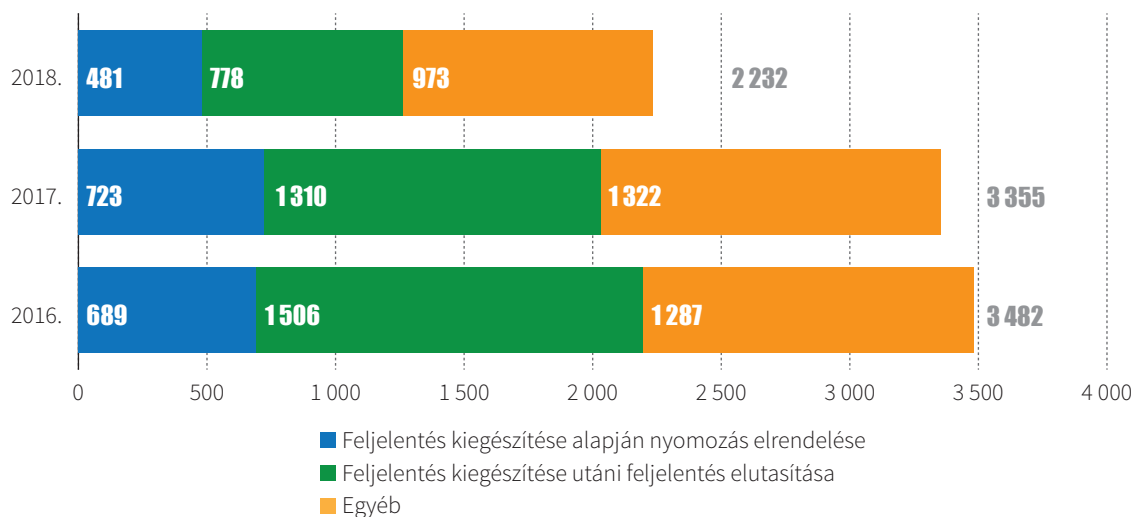
Az ügyészségen tett feljelentések és azok elintézésének módja a 2016–2018. években

A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések számát a következő ábra mutatja:

11. ábra

A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2016–2018. években

A biztosíték letétbe helyezése arra szolgál, hogy lehetővé tegye az eljárást (tárgyalást) a külföldön élő terhelt távollétében, és emellett biztosítsa a pénzbüntetés, a vagyonelkobzás és a bűnügyi költség fedezetét. Kisebbségi tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetése esetén erre – a ter-

helt, illetve a védő kezdeményezésére – akkor van lehetőség, ha a terhelt a várható vagyoni jellegű szankciót fedező biztosítékot letétbe helyezi. Nem engedélyezhető biztosíték letétbe helyezése, ha a bűncselekmény halált okozott. A biztosíték letétbe helyezéséről a vádemelés előtt az ügyészség, azt követően a bíróság dönt.

2018. július 1-jétől új eleme a biztosíték letétbe helyezésének, hogy a terheltnek – ha az eljárás érdekeit nem sérti – a nyomozási cselekményeken sem kell megjelennie. Újdonság továbbá, hogy csak az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények kapcsán teszi lehetővé az új Be. biztosíték letétbe helyezését szemben a régi Be.-vel, ahol ez nyolc év volt.

A 2018. évben 65 biztosíték letétbe helyezése iránti kérelmet terjesztettek elő.

Az új Be. a fokozatosság elvét hangsúlyozva jelentős szemléletváltást képvisel a személyi szabadság elvonásával, illetve korlátozásával járó kényszerintézkedések rendszere kapcsán. A letartóztatás (a régi Be. szerint előzetes letartóztatás) összetett alternatívájaként jelent meg a bűnügyi felügyelet, amely magában foglalja a korábbi törvényben szabályozott házi őrizetet, lakhelyelhagyási tilalmat és az újonnan nevesített bűnügyi eltiltást, jelentkezési kötelezettséget. Jelentősen bővült az óvadék alkalmazásának lehetősége, ezzel is jelezve, hogy a törvény a letartóztatások számát a minimálisra kívánja csökkenteni, és a letartóztatást valóban csak a legszükségesebb esetekre kívánja korlátozni.

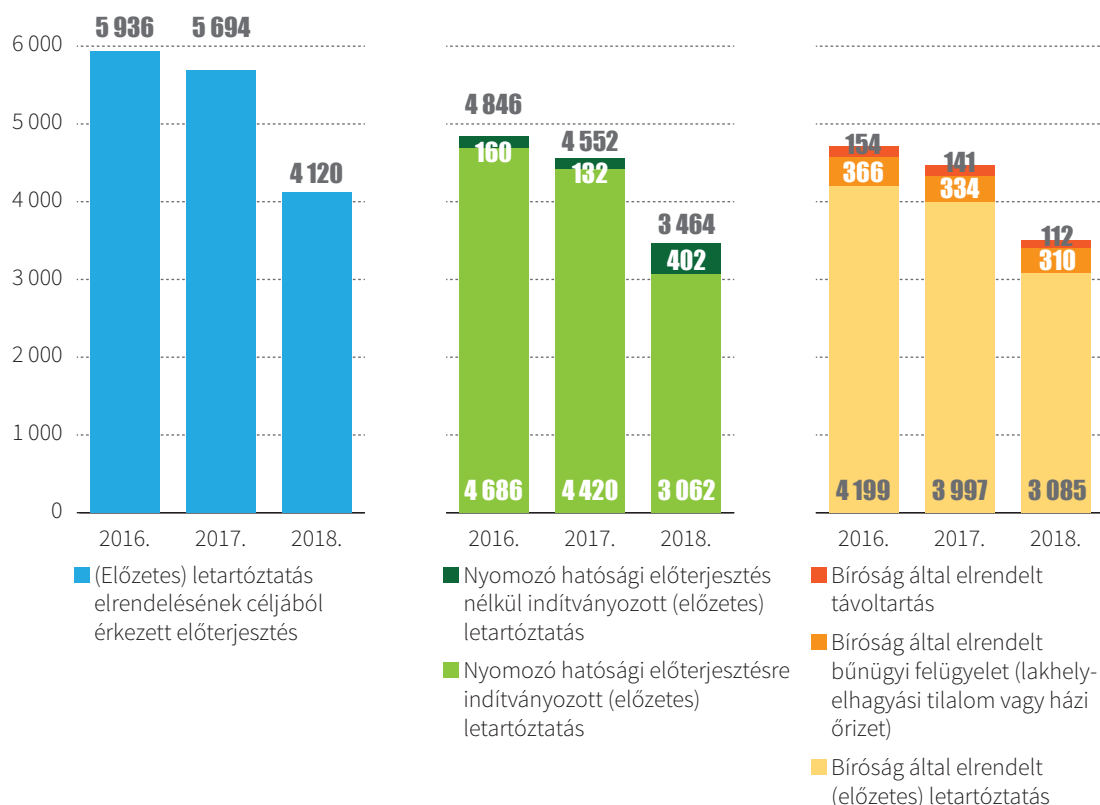
A letartóztatás a büntetőeljárás során elrendelhető legsúlyosabb kényszerintézkedés, amely a terhelt személyi szabadságának teljes elvonását jelenti a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt. A letartóztatás célja, hogy a terhelt jelenléte biztosított legyen, szabadlábbon hagyása a bizonyítást ne veszélyeztesse, újabb bűncselekmény elkövetésével az eljárást ne akadályozza. A letartóztatás elrendeléséről mindig a bíróság dönt, a vádemelés előtt azonban a bíróság is csak az ügyészség indítványára rendelheti el a kényszerintézkedést. Meghosszabbítására – a vádemelésig az ügyészség indítványára – ugyancsak a bíróság jogosult. A törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett a letartóztatást a vádirat benyújtásáig az ügyészség is megszüntetheti.

Az ügyészség törvényi kötelezettsége annak biztosítása is, hogy a letartóztatás az elkerülhetetlenül szükséges időre korlátozódjék. A letartóztatás határidejének meghosszabbítása előtt az ügyészség megvizsgálja, hogy a kényszerintézkedés célja bűnügyi felügyelet (lakhelyelhagyási tilalom vagy házi őrizet) elrendelésével elérhető-e.

A letartóztatás ügyészségi indítványozására rendszerint a nyomozó hatóság tesz előterjesztést. Az előterjesztést követő intézkedéseket a következő ábra szemlélteti:

12. ábra

A letartóztatásra (előzetes letartóztatásra) vonatkozó adatok a 2016–2018. években

Tavaly 539 terhelt letartóztatása legfeljebb egy hónapig, 2674 terhelt letartóztatása 1 hónap és 1 év közötti ideig tartott, míg 192 terhelt letartóztatásának az időtartama több mint egy év volt.

A 2018. év során 1861 terhelttel szemben került sor letartóztatás melletti vádemelésre, 685 letartóztatottal szemben az ügyészség, 169 letartóztatottal szemben a bíróság szüntette meg a kényszerintézkedést.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések közül legnagyobb számban az őrizet (a régi Be. szerint őrizetbe vétel) elrendelésére került sor.

A régi Be. szerint a nyomozás elvégzését követően a nyomozó hatóság az iratokat megküldte az ügyészségnek. Ekkor az ügyészség elsősorban azt ellenőrizte, hogy az ügy vádemelésre alkalmas-e. Az ennek keretében végzett vizsgálat alapján a következő intézkedéseket tehetette meg: további nyomozási cselekményt végezhetett, vagy annak elvégzéséről rendelkezhetett, a nyomozást felfüggeszthette, megszüntethette, az ügyet közvetítői eljárásra utalhatta, a vádemelés elhalasztásáról határozhatott, vádat emelhetett, vagy a vádemelést részben mellőzhette.

Az új Be. szerint a nyomozó hatóság a gyanúsított kihallgatásától számított nyolc napon belül megküldi az ügyészségnek a nyomozás ügyiratait, egyidejűleg beszámol a nyomozás állásáról,

javaslatot tesz a vizsgálat során szükségesnek tartott eljárási cselekményekre vagy a nyomozás befejezésére.

Az ügyészség a gyanúsított kihallgatása után a nyomozás ügyiratai alapján a következőkről dönthet: eljárási cselekmény elvégzése, egyesítés, elkülönítés vagy áttétel elrendelése, ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése, egyezség kezdeményezése, közvetítői eljárás lefolytatása céljából az eljárás felfüggesztése, feltételes ügyészi felfüggesztés (a régi Be. szerint vádemelés elhalasztása), az eljárás egyéb okból történő megszüntetése, vádemelés.

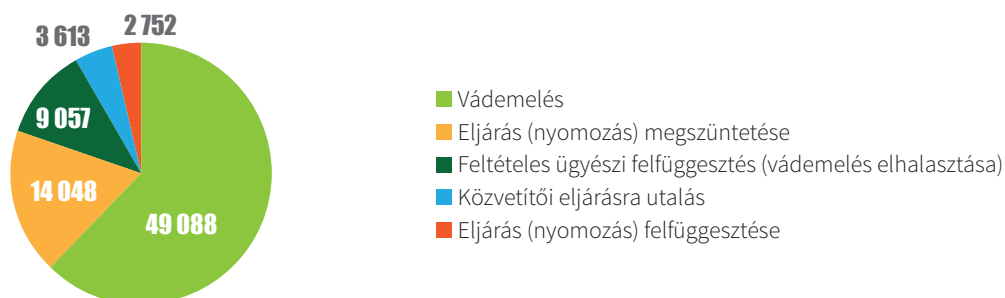
A nyomozást követő legjelentősebb intézkedés a vádemelés, amelyről közvádlóként az ügyészség dönt. A váddal szemben támasztott általános követelmény, hogy az törvényes és megalapozott legyen.

Az új Be. már a vádemelés során jelentőséget tulajdonít a terhelti együttműködésnek, amely meghatározhatja a vádemelés formáját (vádemelés egyezség esetén), illetve a vádirat tartalmát, amennyiben az alkalmazandó joghátrány mértékére is indítványt tehet az ügyészség, arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri.

A 2018. évben a vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések száma 78.558 volt. Ezek eredményét a következő ábra mutatja:

13. ábra

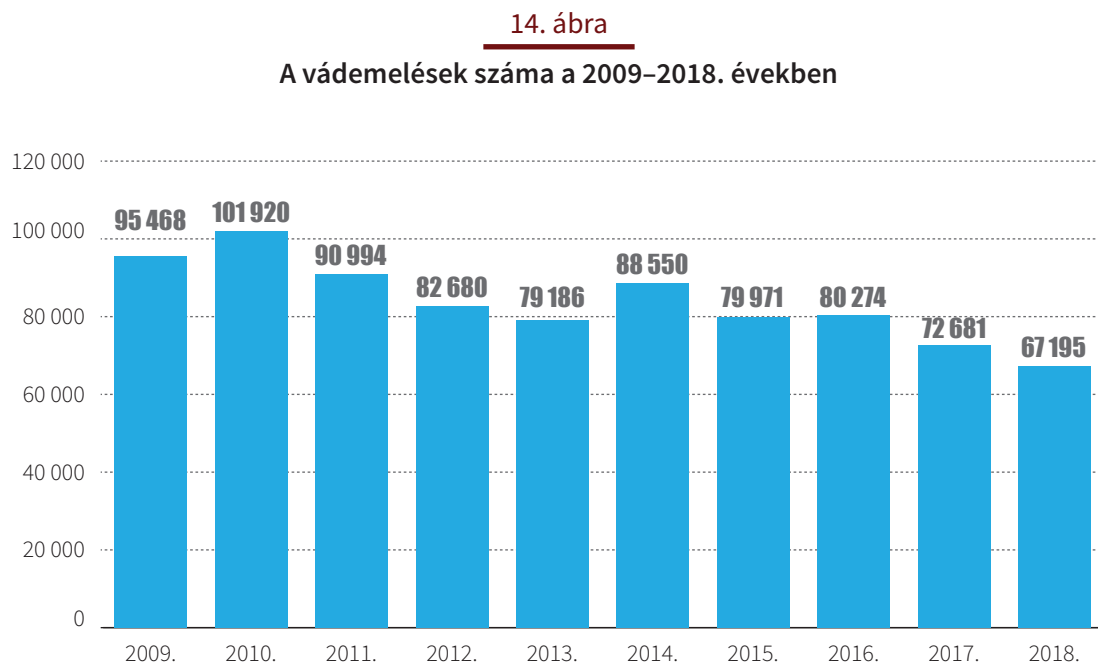
A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések a 2018. évben

A megvizsgált ügyek 62,5%-ában az ügyészség vádat emelt, 17,9%-ában az eljárást (nyomozást) megszüntette, 11,5%-ában feltételes ügyészi felfüggesztést (vádemelés elhalasztását) alkalmazott, 4,6%-ában az ügyet közvetítői eljárásra utalta.

A vádemelés típusai a következők szerint alakultak: az ügyészség 18.273 ügyben vádiratot nyújtott be, 9567 ügyben a terheltet bíróság elé állította, míg büntetővégzés hozatalára (a régi Be. szerint tárgyalás mellőzésével történő elbírálásra) 22.005 ügyben tett indítványt. Egyezség alapján 37 ügyben került sor vádirat benyújtására.

A vádemeléssel érintett személyek számának alakulását a következő ábra mutatja:

Az ábrából jól látható az utóbbi években a vádemeléssel érintett személyek számának csökkenése.

Az arra alkalmas ügyek gyors lezárását szolgálja a bíróság elé állítás intézménye, amely egyszerű megítélésű, bizonyítási nehézségektől mentes ügyekben alkalmazható a terhelt beismerése vagy tettenérés esetén.

Az új Be. módosította a bíróság elé állítás alkalmazásának szabályait.

Tettenérés esetén immár a bűncselekmény elkövetésétől számított tizenöt napon belül van lehetőség – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén – a bíróság elé állításra. Ugyanakkor a tetten nem ért, ám a bűncselekmény elkövetését beismerő terhelt esetében a gyanúsított kihallgatástól számított egy hónapon belül van lehetőség e külön eljárás kezdeményezésére.

Az új Be. továbbá a bíróság elé állítás keretében elbírálható bűncselekmények körét kiterjesztette a tízévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekményekre.

Bíróság elé állításra a 2018. évben az összes vádemelés 19,5%-ában került sor (2017: 23,1%, 2016: 24,8%).

Az eljárás egyszerűsítését, jelentős gyorsítását és a munkateher csökkenését szolgálja, amikor a bíróság – az ügyészség indítványára vagy hivatalból – tárgyalás, illetve a vádlott meghallgatása és bizonyítás lefolytatása nélkül állapít meg büntetést, illetve alkalmaz intézkedést. Az új Be. szerint az eljárás megnevezése – a már említettek szerint – „büntetővégzés megho-

zatalára irányuló eljárás”-ra változott, és alkalmazására akkor is lehetőség van, ha a terhelt a nyomozás során nem ismerte be a terhére rótt bűncselekmény elkövetését.

A 2018. évben az ügyészség az összes vádemelés 44,8%-ában (2017: 32,3%, 2016: 29,4%) tett indítványt büntetővégzés meghozatalára (tárgyalás mellőzésére). Az indítványok számában ez a megelőző évhez képest lényeges emelkedést jelent. Ennek oka az új Be.-nek a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásra vonatkozó, megengedőbb szabályaiban kereshető.

Az ügyészségnek az ismertetett érdemi döntések meghozatalára a régi Be. szerint 30, kivételes esetben 60 nap állt rendelkezésére. Nagy terjedelmű ügyben a felettes ügyészség legfeljebb 90 napos határidőt engedélyezhetett. 2018 első félévében az ügyek 79,8%-át 30 napon belül, 7,5%-át 30 és 60 nap között, 12,6%-át 60 és 90 nap között intézték el.

Amint arra már utaltam, az új Be. az önálló ügyészségi szak formális elkülönítését megszüntette, a nyomozást az eljárás megszüntetése vagy a vádemelés fejezi be. A nyomozás tartamára nézve az új Be. úgy rendelkezik, hogy azt a lehető legrövidebb időn belül le kell folytatni. Az érdemi intézkedésnek a nyomozás tartamán belül kell megtörténnie, a nyomozás végső határideje pedig a gyanúsított kihallgatásától számított két év, amelyet az ügyészség egy alkalommal, legfeljebb hat hónappal meghosszabbíthat. E körülményre figyelemmel az előző bekezdéshez hasonló módon az ügyészségi érdemi döntések időtartamával kapcsolatban megállapítás nem tehető, azokra a törvényes határidőben került sor.

A közvetítői eljárás kisebb súlyú ügyekben a bűncselekmény következményeinek kiváltására alkalmas konfliktuskezelő eljárás. Célja, hogy a terhelt és a sértett között a konfliktus rendezésének megoldását jelentő, jóvátételt tartalmazó megállapodás jöjjön létre, amelynek megkötése a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását is elősegíti. Közvetítői eljárásra utalásra általában a nyomozás befejezését követően – az ügyészség mérlegelése alapján – kerül sor, bár annak a vádemelés után, az elsőfokú bírósági eljárásban is helye van.

Az ügyet a bűncselekmények törvényben meghatározott eseteiben az ügyészség akkor utalhatja közvetítői eljárásra, ha a büntetőeljárás tartama alatt ahhoz a gyanúsított és a sértett előzetesen önként hozzájárul.

Az új Be. a közvetítői eljárás alkalmazását mindazon esetekben lehetővé teszi, amikor ezzel a jóvátétel és a gyanúsított magatartásának kedvező változása elérhető, azaz nem csak a tevékeny megbánás anyagi jogi feltételei megléte esetén.

A 2018. évben az ügyészség 3782 terhelt ügyét utalta közvetítői eljárásra (2017: 4148, 2016: 4480), míg 4343 közvetítői eljárásra irányuló kérelmet elutasított (2017: 3125, 2016: 3248). Az eljárás eredményességére tekintettel 2246 terhelttel szemben az ügyészség az eljárást megszüntette.

A bírósági út elkerülésének további lehetőségei: az eljárás (nyomozás) megrovás alkalmazásával történő megszüntetése, a feltételes ügyészi felfüggesztés (vádemelés elhalasztása).

Az ügyészség a vádemelés helyett a háromévi szabadságvesztésnél, különös méltánylást érdemlő esetben ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – az eljárást feltételesen felfüggesztheti (a vádemelést elhalaszthatja), ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

Ha a feltételes ügyészi felfüggesztésnek (vádemelés elhalasztásának) tartama – amely a régi Be. szerint egy évtől két évig terjedhet – eredményesen telt el, az ügyészség az eljárást megszünteti, ellenkező esetben vádat emel.

A felfüggesztés tartamát az új Be. szerint a Btk. által meghatározott büntetési tétel keretei között kell megállapítani, de legalább egy évben kell meghatározni. Ha a törvényben meghatározott feltétel teljesítése érdekében függesztik fel az eljárást, annak tartama – mérlegelés nélkül – egy év.

A 2018. évben az ügyészség 10.119 személlyel szemben (2017: 11.044, 2016: 11.012) alkalmazott feltételes ügyészi felfüggesztést (halasztotta el a vádemelést). A jogintézmény alkalmazását követően 6522 személlyel szemben szüntették meg az eljárást.

Mind a feltételes ügyészi felfüggesztésnek (vádemelés elhalasztásának), mind a közvetítői eljárásnak a számában csökkenés tapasztalható.

A statisztikákban ténylegesen megmutatkozó munka mellett jelentős a Legfőbb Ügyészségnek a joggyakorlat megismerése és alakítása céljából folytatott tevékenysége.

A Legfőbb Ügyészség 2018-ban is kiemelt figyelmet fordított az ún. megbízhatósági vizsgálatok alapján korrupciós bűncselekmények miatt indult eljárásokban a bizonyítás törvényességére. Az ügyészség kiemelt célja, hogy az egyedi ügyekben a hatósági felbujtással, a „provokációval” kapcsolatos joggyakorlat megfeleljen a törvényes és tisztességes eljárás követelményének, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában kialakított, a bizonyítás törvényességének értékeléséhez szükséges tesztek az eljárásokban érvényesüljenek. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntéseiben kifejtett anyagi és eljárásjogi tesztek nem csak a megbízhatósági vizsgálatok alapján indult ügyekben alkalmazhatók, hanem szélesebb körben, a fedett nyomozók igénybevételeivel folytatott eljárásokban is. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei is kifejtik, hogy különösen a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemben egyre inkább szükség van leplezett eszközökre, fedett nyomozókra, és a különleges nyomozati eljárások alkalmazása önmagában nem tiltott, nem jelentik a tisztességes eljárás sérelmét, feltéve, hogy nem sértik az emberi jogokat. A leplezett eszközök elfogadhatók, amennyiben egyértelmű korlátok és biztosítékok szabnak határt alkalmazásuknak.

A megbízhatósági vizsgálatok alapján indult büntetőeljárások törvényességének biztosítása érdekében a Legfőbb Ügyészség a 2018. évben a Nemzeti Védelmi Szolgálat által lefolytatott

megbízhatósági vizsgálatok eredményeként indult és a 2017. évben vádemeléssel befejezett büntetőeljárások komplex elemzését végezte. A vizsgálat mindazon büntetőügyekre terjedt ki, amelyekben a nyomozás elrendelésére a Nemzeti Védelmi Szolgálat által lefolytatott megbízhatósági vizsgálatot követő feljelentés alapján került sor, és 2016. január 1. és 2017. december 31. között vádemeléssel fejeződtek be. A vizsgálat az ügyészségi jogalkalmazói gyakorlat elemzését, a megbízhatósági vizsgálatok eredményeként indult büntetőeljárásokban a bizonyítás törvényességének elemzését, a visszatérő jogalkalmazási hibák kiszűrését, továbbá a megbízhatósági vizsgálatokkal összefüggő eljárási kérdések országosan egységes és helyes megítélésének biztosítását célozta. Sikerült néhány rendszerszintű, az ügyészi szervek többségét érintő problémát azonosítani, azonban megjegyzendő, hogy a vizsgálati időszak végén a Legfőbb Ügyészség közérdekvédelmi szakterülete és büntetőjogi szakága által közösen kiadott iránymutatás már ezen problémák orvoslása irányába hatott.

A Legfőbb Ügyészség az elmúlt évben instruáló vizsgálat keretében elemezte az egyezségkötés alakuló gyakorlatát. Általánosságban megállapítható volt, hogy az egyezség megkötésével összefüggésben betartották az új Be.-ben foglalt szabályokat.

2.2. A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység

Az ügyészi szervezet – az alkotmányos feladatát teljesítve – a vádképviselési tevékenysége során az állam büntetőigényét érvényesíti a bíróság előtt. Az ügyészség a vádemelést követően az új Be. rendelkezései szerint is képviseli a vádat, illetve rendelkezik azzal. Észrevételeivel, indítványokkal és jogorvoslati jogának gyakorlásával közreműködik abban, hogy a bíróság határozatai a jogszabályok keretei között megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak.

A korábbi évek tendenciájához hasonlóan a regisztrált bűncselekmények száma ugyan tovább csökkent, a normatív környezet jelentős megváltozása azonban részben eltérő, részben új feladatok elé állította az ügyészi szervezetet a büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenységet illetően is. A korábbi évben már megkezdett alapos elméleti felkészülés folytatásaként az ügyészség az év második felében, az új Be. hatálybalépését követően szembesülhetett a gyakorlatban felmerülő jogértelmezési kérdések egy részével, illetve azzal, hogy a bíróság új vagy korábbiaktól részben eltérő jogintézményekkel összefüggésben alakuló ítélkezési gyakorlata milyen korrekcióra szorul.

Az új Be. célkitűzéseinek hatékony és eredményes teljesítése a korábbiaknál is jobban megköveteli a büntetőeljárás egy egységként történő kezelését. A nyomozás vizsgálati szakasza, a vádemelés tartalma és formája, illetve az eljárási forma megválasztása több szempontból meghatározza a büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység kereteit, az eljáró ügyészek mozgásterét. Az ügyészség törekedett arra, hogy az új Be. egyik legfontosabb célkitűzése, az időszerűség javítása megvalósuljon, ugyanakkor az egyéniesített joghátrányok továbbra is alkalmasak legyenek a büntető anyagi jogban meghatározott büntetési célok elérésére, és a tisztességes eljárás alapelve se sérüljön.

Részben a regisztrált bűncselekményekkel összefüggésben megfigyelhető folyamatosan csökkenő tendenciának, részben az elterelés új Be. által is biztosított különböző formáinak (feltételes ügyészi felfüggesztés, közvetítői eljárásra utalás) köszönhetően 2018-ban az előző évhez képest is tovább, 6,9%-kal csökkent a bíróság által jogerősen elbírált ügyek mennyisége, és 7,4%-kal csökkent az ezekkel érintett vádlottak száma is.

A vádképviselési tevékenység legfontosabb színtere az új Be. hatálybalépésével részben megváltozott. A minden „rendes” vádemeléssel érintett ügyben (amelyben nem bíróság elé állításra és nem büntetővégzés meghozatalára kerül sor) kötelezően tartandó előkészítő ülés alapvetően meghatározza az eljárás további alakulását, így a vádképviselést ellátó ügyész tevékenységét is. Az előkészítő ülés egyik funkciója, hogy a terhelti beismerés esetén a büntetőeljárás gyorsan befejeződjön. E cél elérését segíti elő az új Be. azon rendelkezése, amely szerint az ügyész az előkészítő ülésen (mint ahogy a vádiratban is) indítványt tehet a joghátrány konkrét mértékére, arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen beismeri a vád tárgyát képező bűncselekmény elkövetését. A vádképviselést ellátó ügyészek e lehetőséggel a legtöbb esetben élni szoktak, elősegítve ilyen módon is az időszerűség javítását.

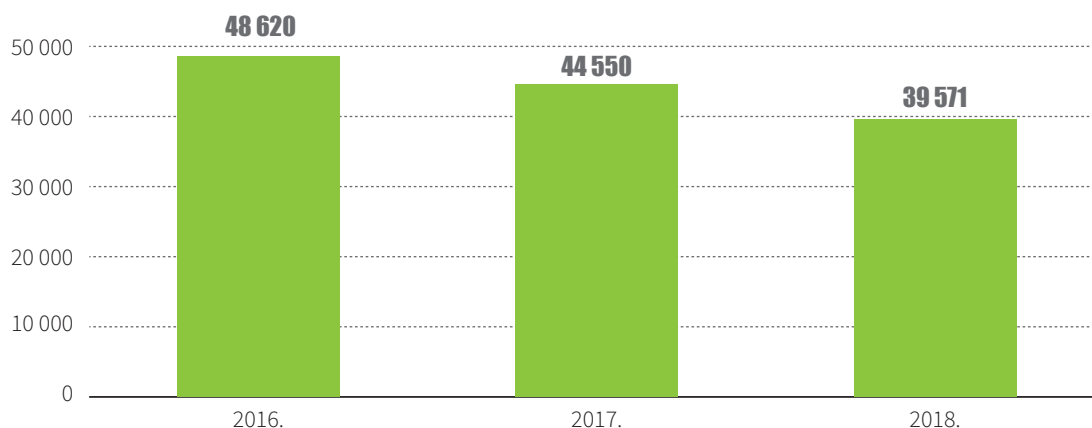
Az előkészítő ülés másik funkciója a perkoncentrációban nyilvánul meg: az új Be. értelmében a bizonyítási indítványok előterjesztésének ez a legfőbb fóruma, a tárgyalás előkészítése után – a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – ez már csak hátrányos jogkövetkezmények mellett lehetséges. A vádképviselést ellátó ügyészek részéről ez az újnak tekinthető szabály a korábbiaktól részben eltérő szemléletet követel, a nem kellő időben és tartalommal előterjesztett bizonyítási indítványok ugyanis a vád sikertelenségét eredményezhetik, különös figyelemmel arra, hogy e tekintetben a kockázatot a régi Be.-hez képest még inkább az ügyész viseli.

Fentiekből is látszódik, hogy az új Be. a korábbinál jóval nagyobb hangsúlyt fektet az eljárási funkciók megosztására, alapvetően az eljárás résztvevőinek indítványához kötve a bíróság bizonyítási tevékenységét. Mindez a funkciómegosztás elvének következetesebb érvényesítését szolgáló azon rendelkezéssel egészül ki, amely szerint, ha a vádat alátámasztó bizonyíték beszerzését a vádló nem indítványozta, és az ítélet megalapozatlansága nyilvánvalóan erre vezethető vissza, a megalapozatlanság következményei nem alkalmazhatóak, azaz nem kerülhet sor az ítélet hatályon kívül helyezésére. Az ügyészség a törvény kívánalmainak az eddig is aktív vádképviselési tevékenységét folytatva felel meg.

Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma – amint azt a következő ábra szemlélteti – 2018-ban az előző időszakhoz hasonlóan tovább csökkent. Ez a tendencia részben magyarázható azzal, hogy 2018. július 1-jét követően az ügyek egy része jogerősen befejeződött az előkészítő ülésen, így tárgyalás tartására nem volt szükség.

15. ábra

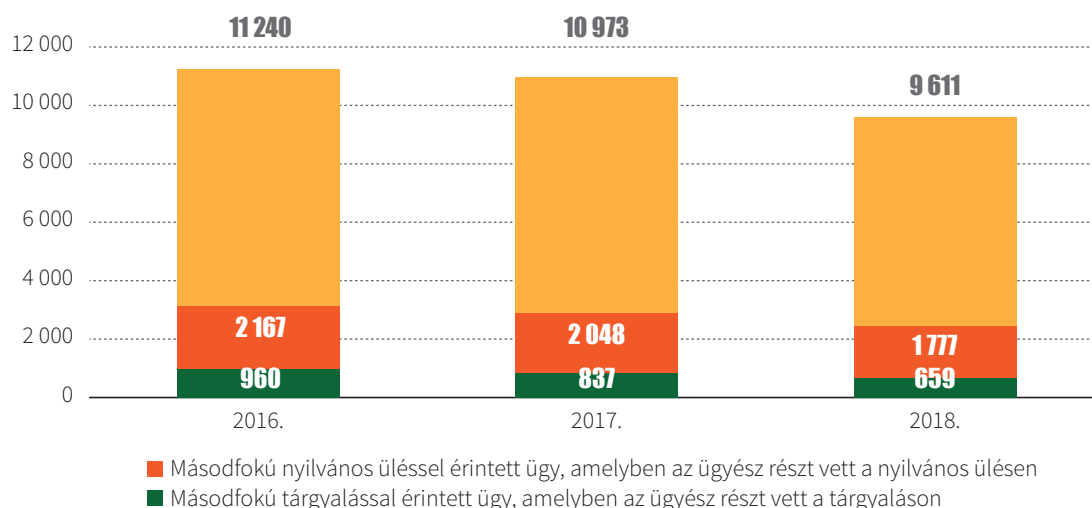
Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2016–2018. években

A másodfokú eljárásban befejezett ügyek száma továbbra is csökkenő tendenciát mutatott – 2018-ban 11.070 volt –, illetve a másodfokú bíróság által ügyészi részvétellel tartott tárgyalások száma is 21,3%-kal csökkent. A bíróság a lehetséges eljárási formák közül (tárgyalás, nyilvános ülés, tanácsülés) választva a legtöbb másodfokú ügyet érintően nyilvános ülést tartott, amelyen az ügyész részvétele az új Be. alapján sem kötelező. Az ügyészség – a korábbi évekhez hasonlóan – jelen volt ugyanakkor a másodfokú nyilvános ülésen minden olyan esetben, amikor az állam büntetőigényének hatékony érvényesítése ezt szükségessé tette. Amint ez a következő ábrán is látható, 2018-ban az ügyek közel egyötödében részt vett az ügyész a nyilvános ülésen.

16. ábra

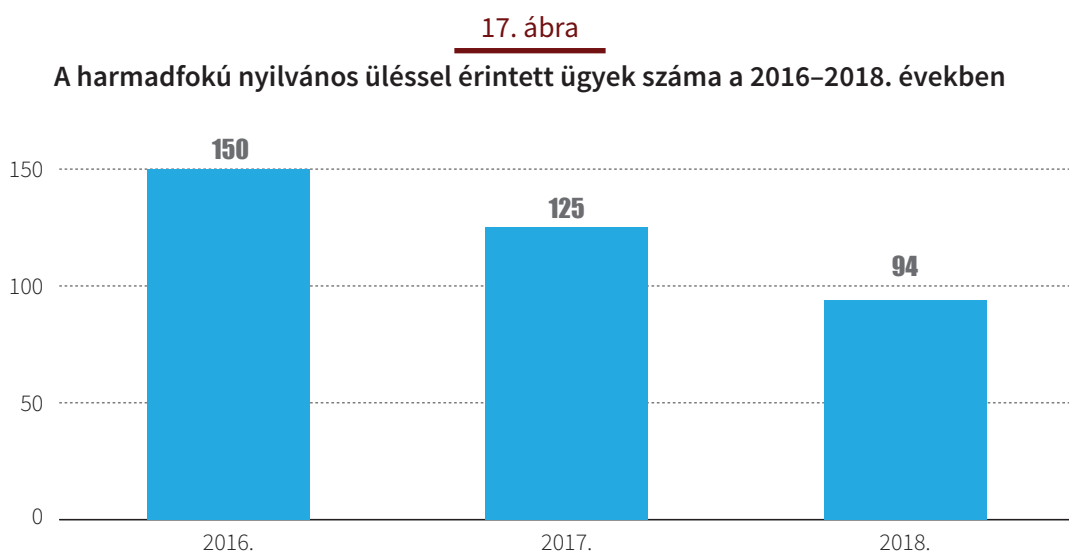
A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbírált ügyek száma a 2016–2018. években

Kiemelendő, hogy az új Be. hatálybalépésével az ügyészség szerepe a másodfokú eljárásokat illetően is részben megváltozott. A korlátozott felülbírálatot eredményező fellebbezések lehetőségének bővülésére figyelemmel az elsőfokon vádképviselőt ellátó ügyészeket fokozott

felelősség terheli azzal összefüggésben, hogy milyen terjedelemben jelentenek be fellebbezést az elsőfokú ügydöntő határozattal szemben, annak kiterjesztésére ugyanis később már nincs lehetőség. A másodfokú bíróság mellett működő ügyészség tevékenysége a korlátozott felülbírálatot eredményező fellebbezéseken alapuló másodfokú eljárásokkal összefüggésben a korábbiakhoz képest egyszerűbb, ilyen esetekben ugyanis a tényállás megalapozottsága a fellebbviteli eljárásban már nem vizsgálható. Az új Be. ugyanakkor lehetőséget biztosít arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokútól eltérő tényállás alapján megállapítsa az elsőfokon felmentett terhelt büntetőjogi felelősségét. E rendelkezés alapján az ügyészségnek az állam büntetőigényének hatékony érvényesítése céljából – amennyiben a feltételek fennállnak – minden esetben indítványt kell tennie a tényállás helyesbítésére, illetve a felmentő rendelkezés megváltoztatására.

A harmadfokú eljárások száma 2018-ban is elenyésző volt, a megelőző évhez képest tovább csökkent, amint az a következő ábrából látható.

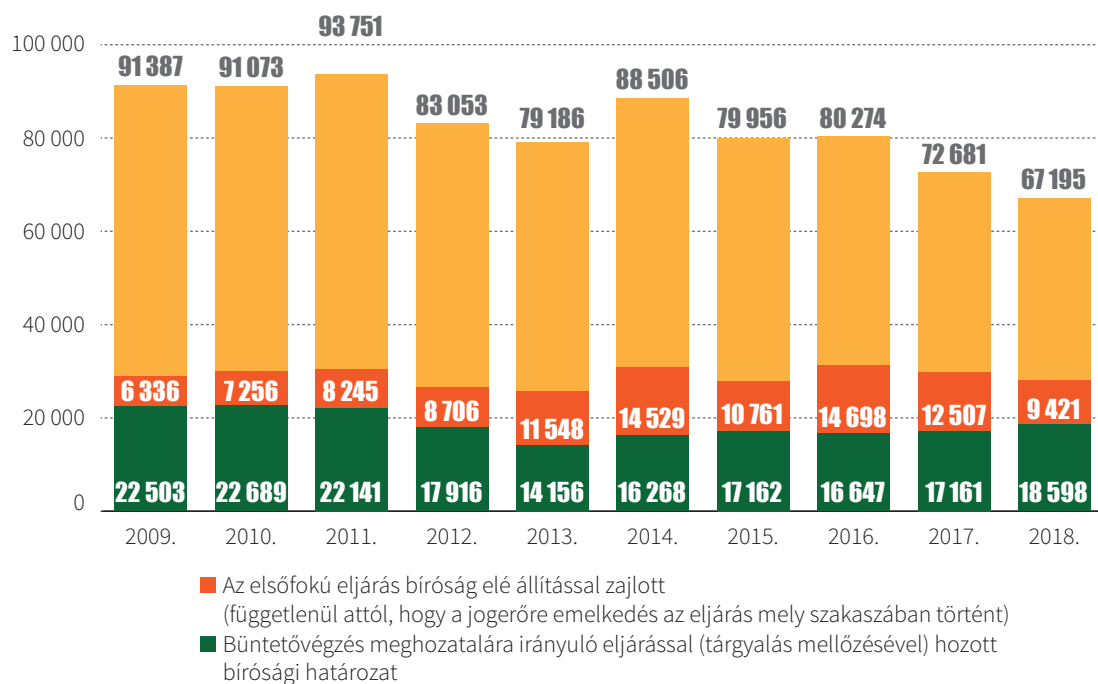
Az új Be. egyik új jogintézménye, hogy – a törvényben meghatározott esetekben – fellebbezésnek van helye a másodfokú, illetve harmadfokú bíróságnak az alsóbb fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező végzésével szemben. Ez az új jogorvoslati lehetőség az indokolatlan megismételt eljárások számát hivatott csökkenteni, és ezáltal a büntetőeljárás hatékonyságát, időszerűségét javítani. Figyelemmel arra, hogy a fellebbviteli bíróság a fellebbezést tanácsulésen bírálja el, mindez az ügyészség számára tárgyalási többletterhet nem jelent, új feladatként azonban az ezzel összefüggésben felmerülő indítványtételi kötelezettségnek 2018 második felében már eleget kellett tenni.

Összességében az a következtetés vonható le, hogy az ügyési szervezet tárgyalási terhe 2018-ban az előző évhez képest csökkent, ugyanakkor az új Be. hatálybalépésével bekövetkezett változások gyakorlatba történő átültetése többletmunkaterhet jelentett a szervezet tagjai számára.

A következő ábra a bírósági eljárások gyorsítását szolgáló egyes intézkedésekkel érintett személyek számát mutatja:

18. ábra

A jogerős bírósági határozattal elbírált, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbírált vádlottak száma a 2009–2018. években

A bírósági eljárást gyorsító két, a régi Be.-ben is ismert eszköz – a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló (a régi Be. szerint tárgyalás mellőzéses) eljárás – mellett a bírósági eljárások időszerűségének javítását szolgálja az új Be. már említett azon rendelkezése is, amely lehetővé teszi, hogy a bűncselekmény elkövetését a váddal egyezően beismerő terhelt esetében a bíróság az előkészítő ülésen ügyszózatot hozzon.

Az elmúlt években az ügyészség olyan jogalkalmazási gyakorlatot alakított ki, amely alapján a konkrét egyedi ügy sajátosságainak megfelelően választható ki a bírósági eljárás kezdeményezésekor (vádemeléskor, bíróság elé állításkor) az a legkedvezőbb eljárási forma, amely elősegíti egyrészt az eljárás gyors befejezését, másrészt alkalmas az állam büntetőigényének hatékony érvényesítésére.

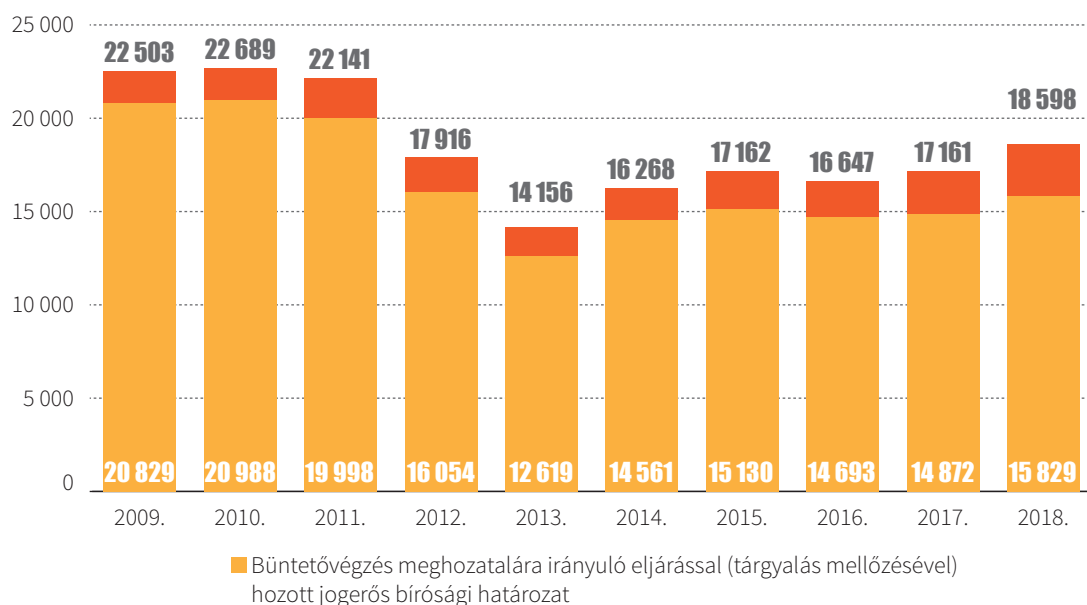
Az előző ábra azt mutatja, hogy miként változott a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló (tárgyalás mellőzéses) eljárás egymáshoz, illetve az adott évben elbírált vádlottak számához viszonyított aránya az elmúlt tíz évben. Az ábrában nevesített két gyorsabb befejezést biztosító eljárási forma aránya a jogerősen elítélt vádlottak számához mérten 2018-ban az előző évhez képest tovább nőtt, 41,7% volt. Amennyiben ebbe beleszámítjuk azon vádlottakat is, akikkel összefüggésben a bíróság – a beismerésük és a tárgyalási jogról való lemondásuk elfogadását követően – az előkészítő ülésen ügyszózatot hozott, akkor ez az arány 44,2%. E statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy az ügyészség az elmúlt évben is eredményesen hozzájárult a büntetőeljárások időszerűségének javításához.

A bíróság elé állításos eljárások mennyisége 2018-ban mind az érintett vádlottak számát, mind arányát tekintve csökkent a megelőző évhez képest. Figyelemmel azonban arra, hogy – az előzőekben írtaknak megfelelően – a bírósági eljárás gyorsítását szolgálni hivatott eljárási formák aránya összességében nőtt, a tendencia legfőképpen azzal magyarázható, hogy az ügyészség az egyéb, még egyszerűbb és hatékonyabb eljárási típusokat (elsősorban a büntetővégzés meghozatalára irányuló indítványt) részesítette előnyben, ha a választás lehetősége a törvényi feltételekre figyelemmel fennállt. 2018-ban a bíróság az ügyészségi indítványok 91,8%-át találta megalapozottnak a tekintetben, hogy a bíróság elé állítás eljárásjogi feltételei fennállnak. Ez az arány a korábbi évhez képest elenyésző mértékben ugyan csökkent, a bíróság elé állításos eljárásra irányuló ügyészségi indítványok eredményessége azonban így is magasnak tekinthető. A bírósági eljárás többségében egy tárgyalási napon befejeződött, a bíróság pedig – nemét és tartamát tekintve – zömében a büntetési célok elérését szolgáló joghátrányt alkalmazott.

A bírósági eljárás gyorsítását szolgáló másik igen hatékony eszköz a büntetővégzés meghozatalára irányuló (tárgyalás mellőzéses) eljárás. 2008-tól 2013-ig ezen eljárások gyakorisága lényegében követte a jogerős bírósági határozattal érintett vádlottak számának alakulását. 2014-től kezdve a jogintézmény jelentősége nőtt, mind az elbírált ügyek mennyiségét, mind a jogerős bírósági határozattal elbírált vádlottak számához viszonyított belső arányát tekintve (2018-ban 27,7%, 2017-ben 23,6%). 2018-ban a vádlottak 85,1%-a esetében a büntetővégzés jogerőre emelkedett, amint az a következő ábrából is megállapítható.

19. ábra

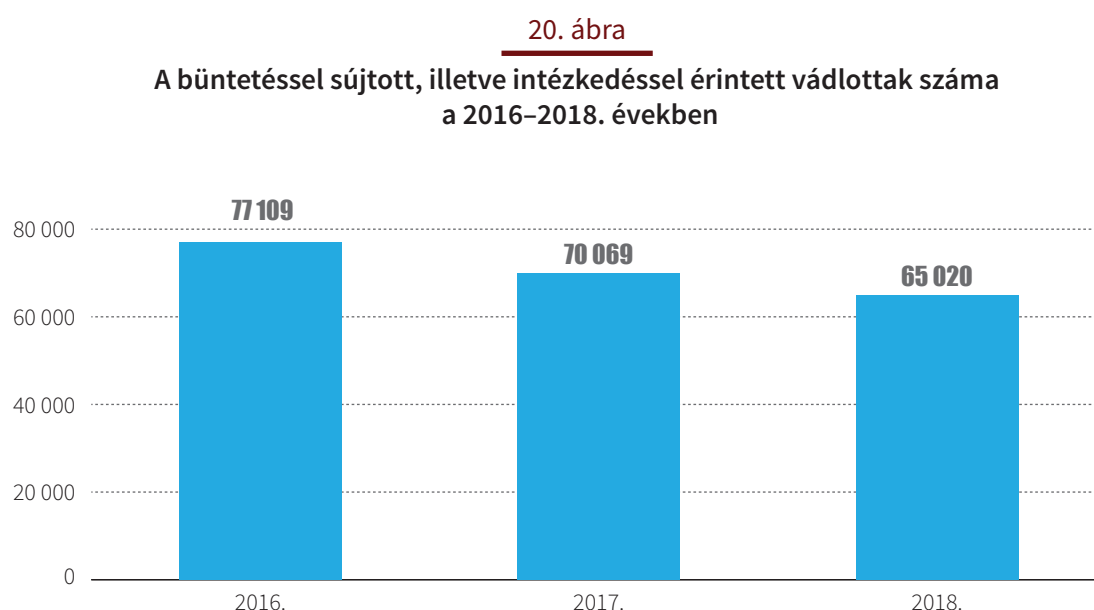
A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozatok száma a 2009–2018. években

Az előkészítő ülés bírósági eljárást gyorsító funkciója hatékonynak bizonyult. A statisztikailag e tekintetben releváns időszakban – 2018 második félévében – 1741 vádlott beismerő vallomását fogadta el a bíróság (az egész évben vádirattal megvádolt személyek 4,2%-át érintően), e vádlottak 98,5%-ával szemben pedig az előkészítő ülésen ügyszóhatározatot hozott.

A bírósági eljárás gyorsítását szolgáló egyéb eljárási formák továbbra sem meghatározóak. Az előző évhez képest is csökkent a távollévő vádlottakkal szembeni vádemelések száma, 2018-ban mindössze 279 volt. Lényegesen nem változott azon vádlottak száma, akikkel szemben tárgyalásról lemondást – 2018. július 1-je után egyezség megkötését – követően született elsőfokú bírósági határozat (az érintett vádlottak száma 2018-ban 82 volt). Kiemelendő azonban: a jogalkotó ennek a jogintézménynek a szabályait abból a célból változtatta meg, hogy a jogalkalmazók a gyakorlatban az elmúlt évekhez képest nagyobb arányban alkalmazzák. Az ügyészség az új Be. hatálybalépését követően e célkitűzés hatékony megvalósítását szem előtt tartva alakította a jogalkalmazási gyakorlatot.

A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a következő ábrán látható:

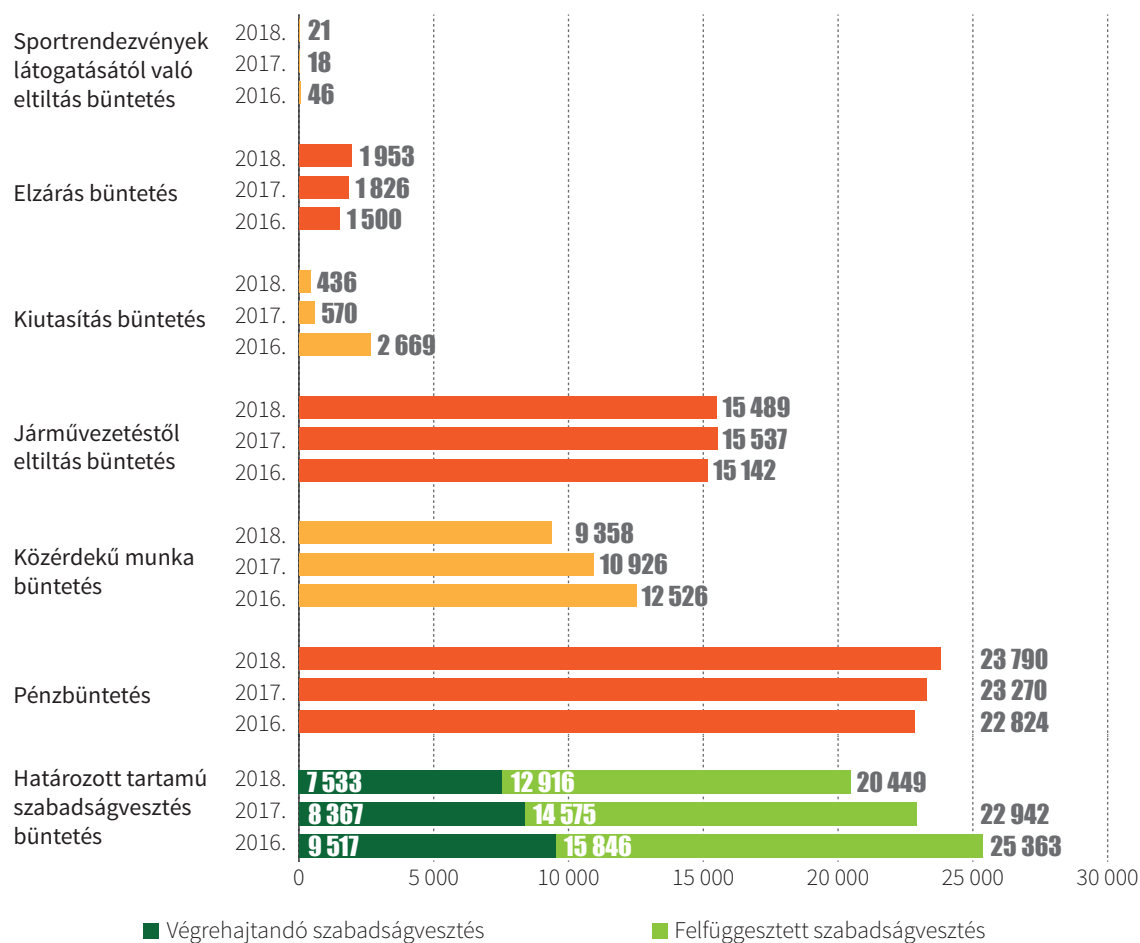
A 2018. évben a büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma olyan arányban csökkent, mint a jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak száma. A büntetőjogi szankciók körében tovább emelkedett a büntetések aránya, amely 2018-ban 84% volt.

A Btk. – meghatározott feltételek fennállása esetén – az erőszakos többszörös visszaesőkre kötelező erővel rendeli a büntetési rendszer szerinti súlyosabb büntetésnek, az életfogytig tartó szabadságvesztésnek az alkalmazását. Ennek és a bűnismétlőkre vonatkozó más szigorú, a bíróság által következetesen alkalmazott rendelkezések visszatartó erejének köszönhetően, a tárgyéven tovább folytatódott a 2015 óta tapasztalt csökkenés, a bíróság 2018-ban 16 vádlottat sújtott életfogytig tartó szabadságvesztéssel (2017: 21), ebből egy terhelten érintően akként rendelkezett, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak számának alakulását a következő ábra mutatja, amely nem tartalmazza az életfogytig tartó szabadságvesztéssel érintett vádlottak számát:

21. ábra

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak száma a 2016–2018. években

A jogerős ítélettel érintett vádlottak számának csökkenése is eredményezte, hogy az elmúlt évben a korábbi időszakhoz viszonyítottn szignifikánsan, 10,9%-kal kevesebb vádlottal szemben szabott ki a bíróság határozott tartamú szabadságvesztést. A szabadságvesztés büntetésen belül elenyésző mértékben nőtt a végrehajtandó szabadságvesztések aránya (36,8%) a felfüggesztett szabadságvesztésekhez (63,2%) képest.

A szabadságvesztés büntetéssel ellentétben továbbra is folytatódott a pénzbüntetés kiszabásának növekedése; a korábbi évhez hasonlóan 2018-ban is a pénzbüntetés lett a bíróság által leggyakrabban alkalmazott büntetés. Kiemelendő, hogy a bíróság által alkalmazott összes joghátrányhoz viszonyítva 2018-ban az előző évhez képest a pénzbüntetések aránya nőtt (33,2%-ról 36,6%-ra), míg a szabadságvesztés büntetések aránya csökkent (32,7%-ról 31,4%-ra). Mindez egyrészt arra utal, hogy a joghátránykiszabási gyakorlat tovább enyhült, másrészt a bíróság megítélése szerint a vádlottak között egyre többen vannak, akik megfelelő vagyoni és jövedelmi viszonyaikra figyelemmel képesek a Btk. 50. §-ának (2) bekezdése alapján kiszabott pénzbüntetést teljesíteni. Megjegyzendő, az ügyészség 2018-ban is fellebbezést jelentett be a terhelt terhére az alkalmazott joghátrány súlyosítása céljából minden olyan esetben, ha az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés nem volt elegendő a büntetési célok eléréséhez.

A pénzbüntetések számának mérsékelt növekedése mellett a tárgyévben a korábbi tendenciánál is jelentősebben, 14,4%-kal csökkent a kiszabott büntetések között a közérdekű munka büntetések száma. Ennek oka lehet az is, hogy a pénzbüntetésnél az egyéniesítés, a büntetés-kiszabás céljaihoz és elveihez igazítás, valamint a végrehajtás egyszerűbb, mint a közérdekű munka esetében.

A regisztrált bűncselekmények számának lényeges csökkenése ellenére 2018-ban változatlanul nőtt az ittas járművezetés bűncselekmények száma (1,8%-kal). Ennek ellenére azonban csökkent azon vádlottak száma, akikkel szemben a bíróság járművezetéstől eltiltást alkalmazott. Ez a tendencia magyarázható azzal, hogy csökkent a közúti baleset okozása miatt indult büntetőeljárások száma is.

A kiutasítás büntetések mennyisége már 2016-hoz képest 2017-ben is jelentős mértékben csökkent, amely a tömeges illegális bevándorlás megfékezésével volt összefüggésbe hozható. Figyelemmel arra, hogy az e tekintetben bevezetett intézkedések továbbra is eredményesen működtek, az előző évhez képest a kiutasítás büntetések száma – kisebb mértékben – tovább, 23,5%-kal csökkent.

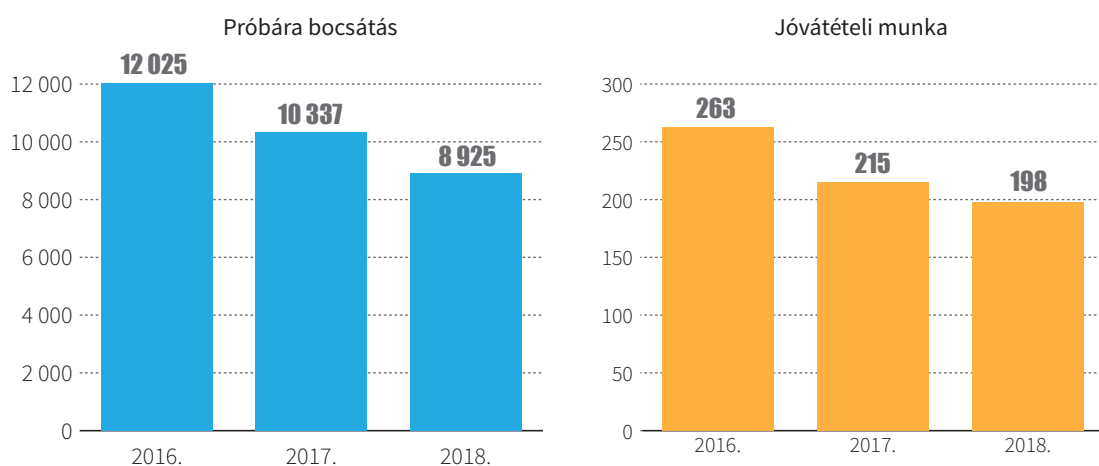
Tovább nőtt az elzárás büntetések száma; ez a rövid (maximum 90 nap) tartamú, végrehajtandó szabadságelvonással járó büntetés a tárgyévben is az ötödik leggyakrabban kiszabott büntetés volt. A bíróság továbbra is következetesen alkalmazta ezt a büntetési rendszer szerves részét képező joghátrányt.

A sportrendezvények látogatásától való eltiltás büntetés alkalmazása változatlanul elenyésző, 2018-ban az előző évhez képest kisebb mértékben nőtt.

A próbára bocsátások és a jóvátételi munkát elrendelő bírósági döntések száma a következők szerint alakult:

22. ábra

A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2016–2018. években

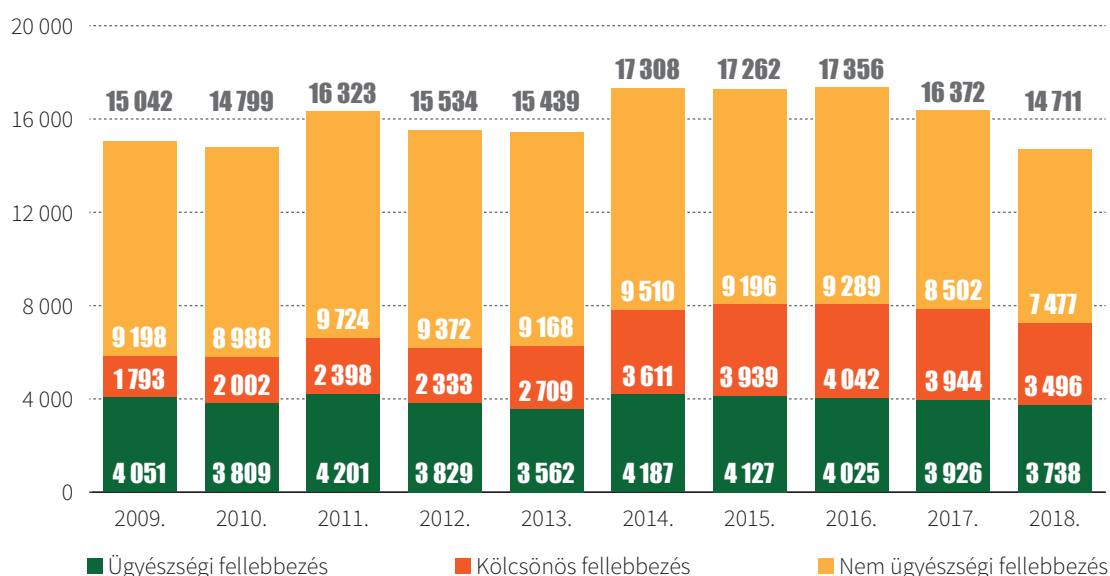
A bíróság 2018-ban az előző évhez viszonyítottan kevesebb vádlottal szemben alkalmazott próbára bocsátást, illetve ezen joghátrány alkalmazásának az aránya az összes intézkedéshez képest is csökkent kisebb mértékben (14,76%-ról 13,73%-ra). Ezzel együtt az intézkedéseken belül továbbra is a próbára bocsátást szabta ki a legtöbb esetben a bíróság.

A 2013. július 1-jével bevezetett intézkedések közül elenyésző mértékben csökkent a jóvátéti munkát alkalmazó bírósági döntések száma. Az elektronikus adat végleges hozzáférhetlenné tételének elrendelésére 4 esetben (2017: 5) került sor.

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen benyújtott fellebbezések számát a következő ábra szemlélteti:

23. ábra

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2009–2018. években

2018-ban az előző évhez képest 11,1%-kal csökkent az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatával érintett vádlottak száma. Ennél valamivel kisebb mértékben, 10,1%-kal csökkent az e terhelteket érintően bejelentett fellebbezések mennyisége. 2018-ban az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatával érintett vádlottak 28,7%-a esetében került sor fellebbezésre.

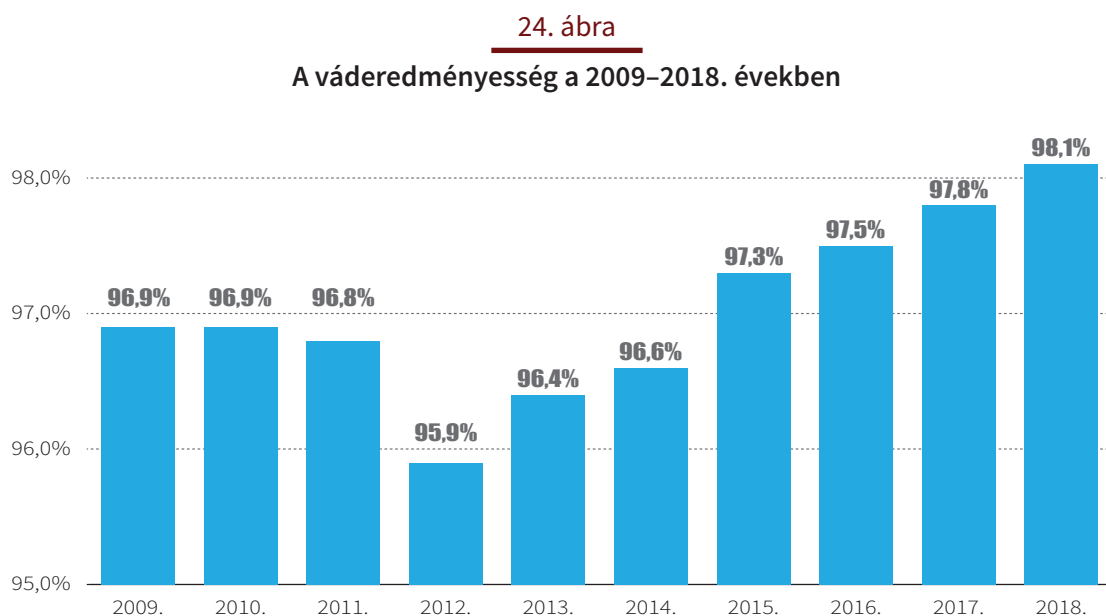
Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett ügyészségi fellebbezések száma 2018-ban 8%-kal csökkent. Az utóbbi tíz évben – miként a tárgyévben is – a fellebbezések számának alakulása követte az érdemi határozattal érintett vádlottak számának alakulását. Ezen belül az ügyészségi fellebbezések száma és aránya 2014-ben, a Btk. hatálybalépésének első teljes évétől kezdődően értékelhetően megváltozott. Jelentősen – az előző, 2013. évihez képest 24,4%-kal – megnőtt az ügyészségi fellebbezések száma. Ezt követően ez a szám nem sok eltérést jelez, de az ügyészségi fellebbezések aránya a 2014 előtti 39–40%-ról 45–48%-ra növekedett, és 2018-ban volt a legmagasabb, 49,2%. Az ügyészség növekvő jogorvoslati aktivitását a Btk. nyomán még mindig formálódó jogalkalmazói gyakorlat ügyészségi eszközökkel történő alakításának szükségessége indokolta.

2018-ban az ügyészségi fellebbezések eredményessége az előző évhez képest kisebb mértékben, 52,5%-ra nőtt. Esetenként továbbra is érzékelhető volt, hogy az ítélkezési gyakorlat enyhe, illetve nem érvényesült megfelelően a szabadságvesztés büntetéseknél a törvényes középérték figyelembevételével történő kiszabására vonatkozó rendelkezés sem.

Az ügyészség ilyen esetekben minden alkalommal súlyosbításra irányuló fellebbezéssel igyekezett érvényt szerezni a törvényi követelménynek. Ennek megfelelően leggyakrabban, az ügyészségi fellebbezések 84,9%-ában, továbbra is a kiszabott büntetés súlyosítását indítványoztuk, amelyek eredményessége 27,5% volt. 242-re csökkent a megalapozatlanság miatt fenntartott ügyészségi fellebbezések száma, amelyek eredményessége a tárgyévben 47,9% volt.

2018-ban 6 esetben a vádlott felmentéséért, 39 esetben a vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítéséért jelentettünk be fellebbezést.

A vádereredményességet a következő ábra mutatja:

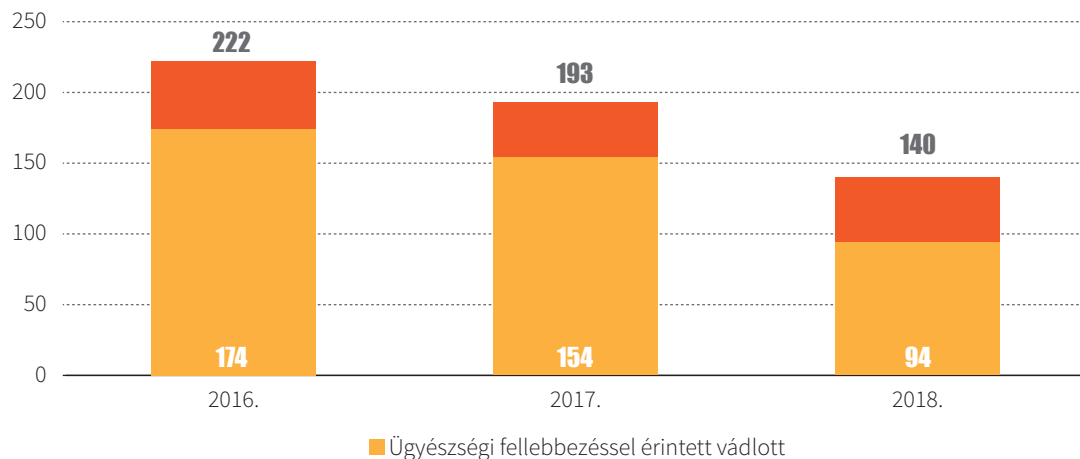
A vádereredményesség 2013 óta folyamatosan emelkedik, a tárgyévben az utóbbi tíz év legmagasabb értékét regisztráltuk. 55.816 terheltet, a terheltek 83,1%-át érintően a bíróság a váddal, illetve a végindítvánnyal minden tekintetben megegyezően állapította meg a büntetőjogi felelősséget.

A másodfokon hatályon kívül helyezett elsőfokú ügydöntő határozatok száma az előző évhez képest jelentősen, 39,7%-kal csökkent. Ez igazolja – különösen a 2017-ben az azt megelőző évhez képest bekövetkezett növekedéshez viszonyítva –, hogy az új Be. azon rendelkezése, amely szerint a hatályon kívül helyező végzéssel szemben fellebbezést lehet bejelenteni, elérte a célját, a másodfokú bíróság alaposabban megfontolja, hogy mely esetekben kényszeríti az elsőfokú bíróságot megismételt eljárás lefolytatására.

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a következők szerint alakult:

25. ábra

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2016–2018. években

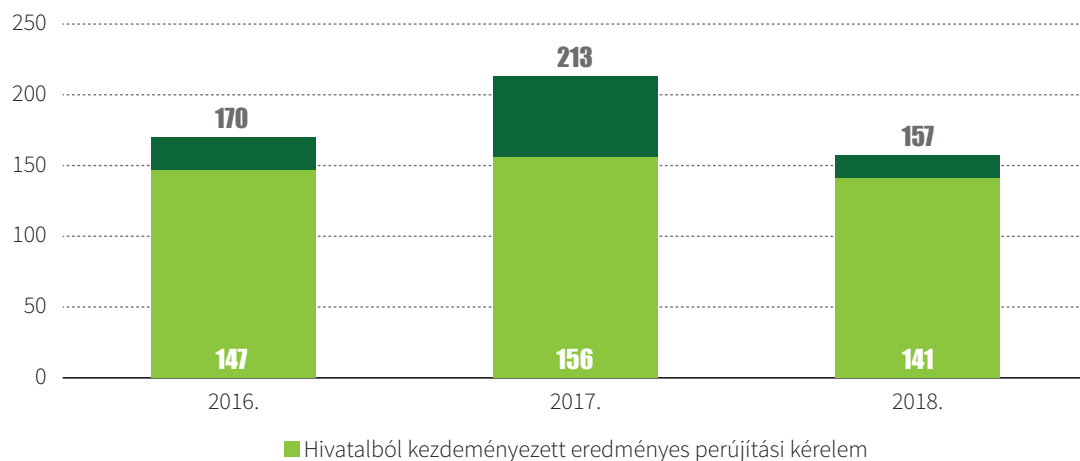

A tárgyévét megelőző évhez képest szignifikánsan csökkent az ügyészség által bejelentett másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma. Ennek ellenére a harmadfokú eljárást kezdeményező fellebbezések körében továbbra is meghatározó az ügyészség szerepe. 2018-ban a másodfellebbezéssel érintett vádlottak 67,1%-a esetében ügyészségi fellebbezés akadályozta meg a másodfokú ítélet jogerőre emelkedését.

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulását a következő ábra mutatja:

26. ábra

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2016–2018. években

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások száma 2018-ban az előző évhez képest csökkent, ezek eredményességének aránya azonban a 2017. évhez képest is emelkedett, 89,8% volt.

A 2018. évben is figyelemmel kísértük a kiemelt, kiemelt jelentőségű és közérdeklődésre számot tartó büntetőbíróóság előtt folyamatban lévő ügyeket. Tételesen vizsgáltuk az ebben a körben, illetve általánosságban a jogerősen felmentéssel végződött eljárásokat, levontuk a szükséges következtetéseket. Változatlanul szűrőpróbaszerűen vizsgáltunk más olyan ügyeket, amelyek a váderedményességet rontó módon fejeződtek be. A vizsgálatok eredménye alapján azonnali egyedi vagy általános jellegű intézkedéseket tettünk, és tapasztalatainkat képzés keretében a büntetőjogi szakágban szolgálatot teljesítő ügyészekkel ismertettük. A folyamatban lévő ügyekben továbbra is konzultációs lehetőséget biztosítottunk a fellebbviteli főügyészségek, a főügyészségek számára, amelynek során a felmerült anyagi vagy eljárásjogi kérdés megoldásában oly módon igyekeztünk segítséget nyújtani, hogy az még a folyamatban lévő tárgyalási szakban felhasználható legyen. Mindezek hozzájárultak a kedvező váderedményesség fenntartásához.

2.3. A fiatalkorúak büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység

A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásának célja, hogy az eljárás mielőbbi lefolytatásával és nevelő jellegű joghátrányok alkalmazásával a társadalomba való visszailleszkedést elősegítse, és a speciális bűnmegelőzést szolgálja. Felismerve azt, hogy a fiatalkorúak életkoruk és sajátos szükségleteik folytán különleges bánásmódot igényelnek, a törvény kimondja, hogy a büntetőügyben eljáró hatóságoknak a fiatalkorú elleni büntetőeljárással összefüggésben az Alaptörvényben, a gyermek jogairól szóló egyezményben, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben és más törvényekben megfogalmazott, gyermeket megillető jogok hatékony érvényesülését biztosítani kell.

A 2018. év első felében 3405 fiatalkorú elkövetőt és 873 gyermekkorú elkövetőt regisztráltak.³

A 2018. év második felében bűncselekmények elkövetőjeként 3715 tizennegyedik életévét betöltött fiatalkorút regisztráltak. Az új Be. alkalmazásával fiatalkorút érintően a nyomozást befejező ügyészségi intézkedés 1659 esetben volt vádemelés – ebből 622 fiatalkorút érintően büntetővégzés meghozatalára tettek indítványt, 2 fiatalkorú vonatkozásában egyezségkötés mellett történt a vádemelés –, 37 fiatalkorút bíróság elé állítottak, 277 fiatalkorúval szemben megrovást, 393 fiatalkorúval szemben feltételes ügyészi felfüggesztést alkalmaztak, míg 324 fiatalkorú tekintetében az eljárás megszüntetésre került.

A tárgyév második felében az egyes bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált fiatalkorúak főbb adatairól a következő táblázat ad tájékoztatást:

³ A tárgyév két félévének adatai – mint ahogy arra az 1.2. pont már utalást tartalmaz – nem minden esetben feleltethetőek meg egymásnak.

3. táblázat

Egyes bűncselekmények fiatalkorú elkövetőinek száma a 2018. év második felében

Bűncselekmények	2018. II. félév
Szándékos befejezett emberölés	1
Emberölés kísérlete	2
Életveszélyt okozó testi sértés ⁴	3
Súlyos testi sértés ⁴	154
Kábítószer-kereskedelem	26
Emberkereskedelem	0
Szexuális erőszak	19
Kerítés	3
Gyermekpornográfia	34
Garázdaság	574
Rablás	86
Kifosztás	32
Zsarolás	12
Lopás	1 426
Rongálás	225

A tárgyidőszak második félévében a bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált – büntetőjogilag felelősségre nem vonható – gyermekkorúak száma 300 volt.

A 2018. év első felében a nyomozó hatóságoktól a fiatalkorúak szakterületéhez 4568 ügy érkezett érdemi elintézésre. A fiatalkorúak ügyészei a vádemelési javaslattal érkezett ügyeket 88,5%-ban, a megszüntetési javaslattal érkezett ügyeket 94%-ban 30 napon belül feldolgozták, 60 napon belül pedig az ügyek 100%-át elintézték.

Az új Be. a fiatalkorú elleni büntetőeljárás terén is számos változást hozott. A megújuló korábbi, valamint az új jogintézmények – a fiatalkorúak büntetés kiszabására vonatkozó különös anyagi jogi rendelkezésekkel együttesen – olyan igazságszolgáltatási rendszert alkotnak, amelyek még szélesebb körben teremtenek lehetőséget a személyre szabott, lehető leggyorsabb eljárásban megállapított jogkövetkezmény alkalmazására. Az új Be. egyik újdonsága, hogy a különleges bánásmód körébe tartozó egyes kíméleti és kötelező intézkedések a tizennyolcadik életévét be nem töltött terheltre is irányadók, amellyel a törvény a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban a gyermek jogainak tiszteletben tartását az elérhető legmagasabb szinten biztosítja.

A fiatalkorúak esetében az intézkedések élveznek továbbra is elsőbbséget, velük szemben szabadságelvonás csak kivételesen alkalmazható. Ezt az anyagi jogi elvet jól szolgálják a terhelti együttműködésnek már a nyomozás során érvényesülő, korábban is említett szabályai, amelyek a törvényi feltételek fennállása esetén jóval nagyobb teret engednek a bírósági utat

⁴ A gondatlan testi sértés alakzatai nélkül.

elkerülő, ügyészségi intézkedésként alkalmazható eljárási formák használatának. A vádemelés elhalasztását felváltó feltételes ügyészi felfüggesztés esetében az ügyészség olyan közösségi alapú magatartási szabályokat és kötelezettségeket állapíthat meg a fiatalkorú számára, amelyekkel nem csak az érhető el, hogy szembesüljön az általa elkövetett cselekmény következményeivel, hanem egyúttal a sértettnek adandó jóvátételről is gondoskodik. Az eljárás közvetítői eljárás céljából történő felfüggesztése, az ügy büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban (tárgyalás mellőzésével) történő elbírálásának indítványozása, valamint a bíróság elé állítás szintén olyan, az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását elősegítő jogintézmények, amelyek alkalmazását az ügyészség a fiatalkorúaknál is a terhelt beismerése esetén már a gyanúsított kihallgatást követően megfontolhatja. Ennek kapcsán említést igényel, hogy a fiatalkorú érintettségével zajló büntetőügyben az érdemi ügyészségi intézkedéseket az általánoshoz képest korlátozott nyomozási határidőn belül kell meghozni, amelynek célja az eljárás indokolatlan elhúzódásának megakadályozása.

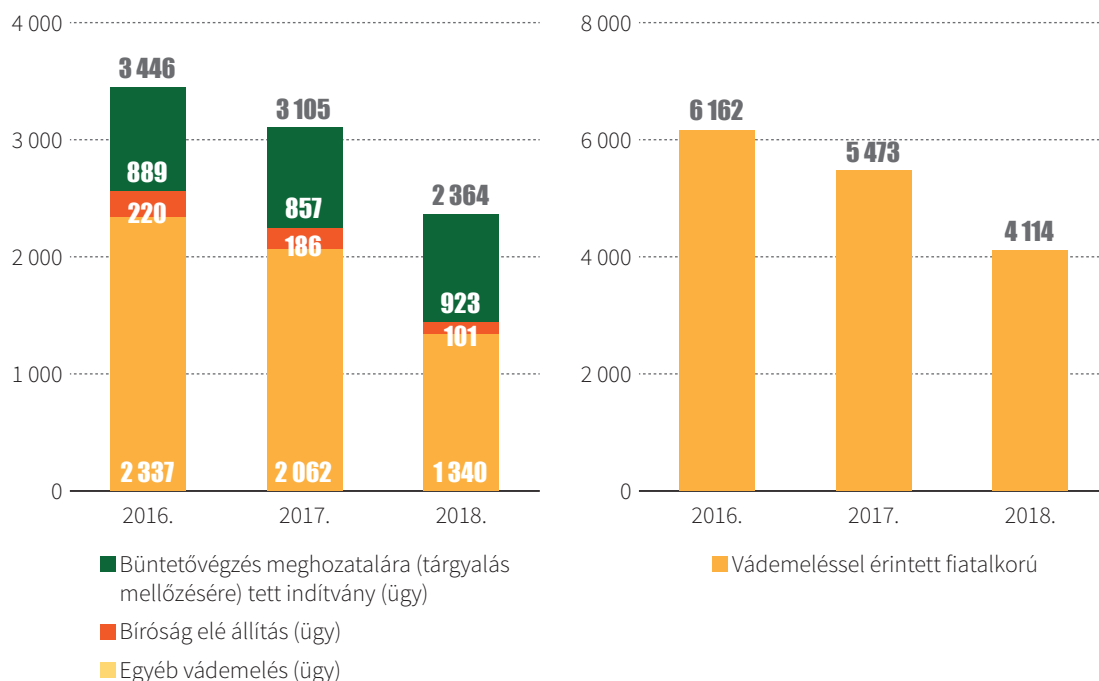
Az új Be. a fiatalkorúak büntetőügyeiben olyan bizonyítási rendszert hozott létre, amely a személyiségének és környezetének megismerése szempontjából lényeges körülmények feltárásához a fiatalkorú egyéni értékelésének beszerzendő és beszerezhető bizonyítási eszközeit kibővítette. Ezzel összefüggésben az új Be. – a korábban a tizenkettedik életévét betöltött, de a tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorú terheltek büntetőjogi belátási képességének a megítéléséről szóló 5/2013. (VII. 31.) LÜ h. körlevél és az ügyészség által kialakított joggyakorlat alapul vételével – immár törvényi szinten kötelezően írja elő a tizennegyedik életévét be nem töltött elkövető beszámítási és a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátási képességének vizsgálata érdekében egyesített szakértői vélemény beszerzését. A tizennegyedik életévüket be nem töltött terheltek vonatkozásában mind a Btk., mind az új Be. szigorú szabályokat tartalmaz, ezért a fiatalkorúak büntetőügyeivel kapcsolatos ügyészségi szakfeladatok ellátásáról szóló 11/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás e terheltek ügyeit továbbra is olyan kiemelt ügykörként határozza meg, amellyel kapcsolatban az eljárás törvényességére fokozott figyelmet kell fordítani.

A 2018. évben az érdemi ügyészségi intézkedéssel érintett ügyek és fiatalkorú terheltek száma – a következő két ábrából kitűnően – az elmúlt két év adataihoz viszonyítottan tovább csökkent.

A tárgyévben a vádemeléssel érintett ügyek száma 2364, a vádemeléssel érintett fiatalkorúak száma 4114 volt. Bíróság elé állításra 101 ügyben került sor, a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásra (tárgyalás mellőzésével történő elbírálásra) tett indítvánnyal befejezett ügyek száma 923 volt. E két, az eljárás gyorsítását szolgáló eljárási formával lezárt ügyek a 2018. évben a vádemelések 43,3%-át tették ki, amely a 2017. évi 33,6%-os arányszámhoz képest 9,7%-os emelkedést jelentett.

27. ábra

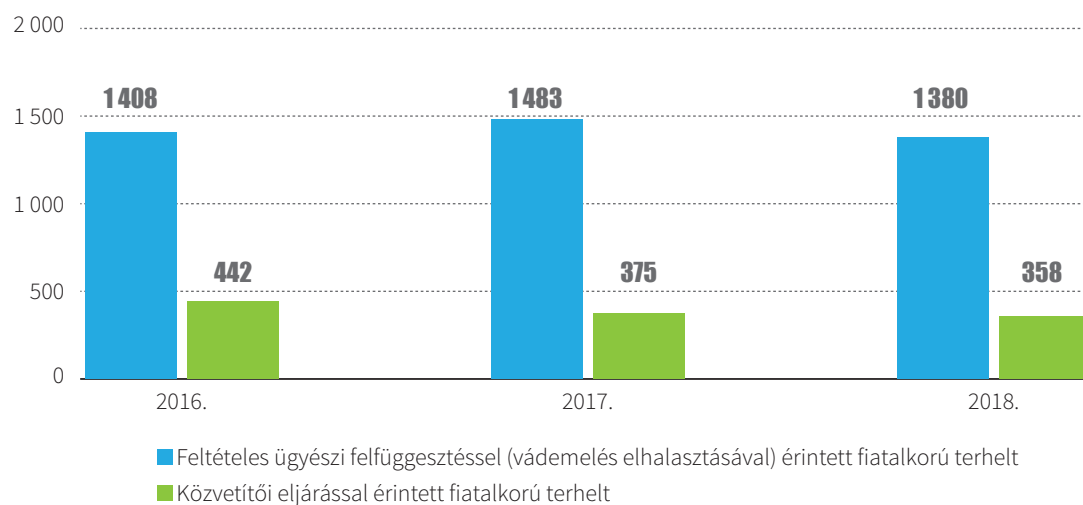
A fiatalokkal szembeni vádemelések adatai a 2016–2018. években

Azon fiatalok száma, akiknek ügyét a 2018. évben közvetítői eljárásra utalták, 4,5%-kal esett vissza, a feltételes ügyészi felfüggesztéssel (vádemelés elhalasztásával) érintett fiatalok számában – a korábbi kismérvű, 5,3%-os növekedést követően – 6,9%-os csökkenés volt tapasztalható.

28. ábra

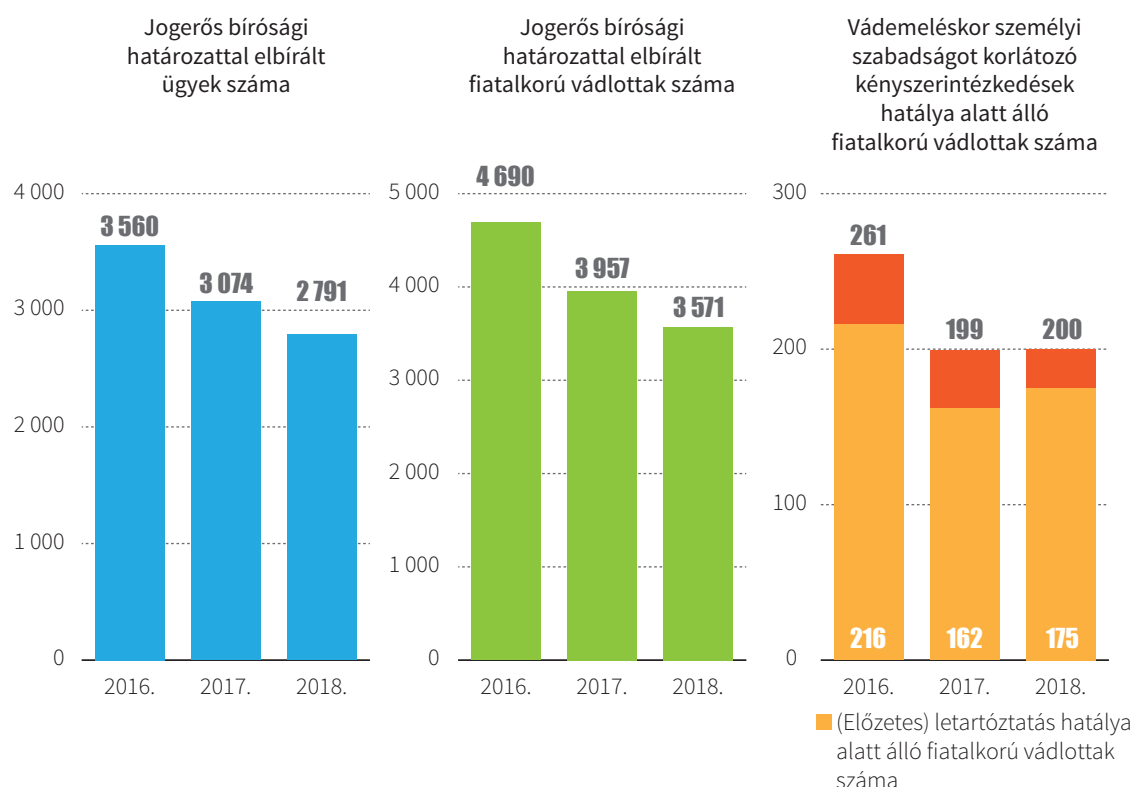
A feltételes ügyészi felfüggesztéssel (vádemelés elhalasztásával) és a közvetítői eljárásra utalással érintett fiatalok terheltek száma a 2016–2018. években

A jogerős határozattal elbírált fiatalkorú vádlottakat érintő ügyekre és a fiatalkorú vádlottakra vonatkozó, a következő ábrában szereplő statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a 2018. évben a bírósági döntéssel érintett ügyek és terheltek száma változatlanul csökkenő tendenciát mutatott. Ugyanakkor a 30. ábrában feltüntetett adatokból kitűnően a tárgyévben a bíróság által alkalmazott büntetések és önálló intézkedések gyakoriságában az előző évek adataihoz mérten nem következett be lényegi változás.

29. ábra

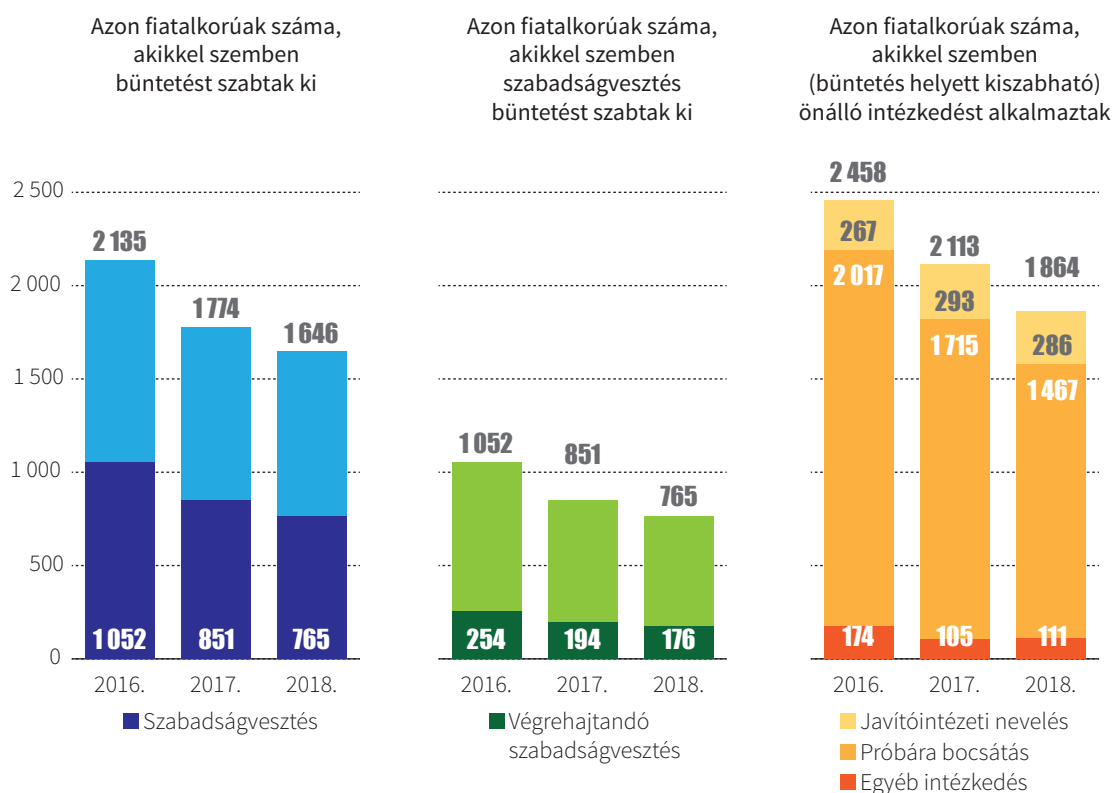
A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2016–2018. években

A 2018. évben a büntetéssel sújtott fiatalkorú terheltek közel felével (46,5%) szemben szabadságvesztést szabott ki a bíróság, amely büntetés az érintett fiatalkorúak 23%-a esetében jelentett tényleges szabadságelvonást. Az önállóan, büntetés helyett alkalmazható intézkedések közül a leggyakrabban próbára bocsátás elrendelésére került sor (78,7%), míg a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalkorúak száma érdemben nem változott. Az adatokat a következő ábra mutatja:

30. ábra

**A fiatalokkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai
a 2016–2018. években**

A már említettek szerint a vádemelést követően az előkészítő ülésen a vádlott a vád tárgyává tett bűncselekmény beismerésével egyidejűleg lemondhat a tárgyaláshoz való jogáról is, ezzel lehetőséget teremtve arra, hogy a büntetőeljárás vádemelés esetén is minél előbb érdemi befejezést nyerjen. Ha a büntetőeljárásban tizennyolcadik életévét be nem töltött terhelt vesz részt, a törvény az eljárás soron kívüli lefolytatását kötelezően írja elő. Az ügyészség vádiratban megített mértékes bünteteskiszabási indítványa ösztönzőleg hathat a bűncselekmény előkészítő ülésen történő beismerésére, amely szintén előmozdíthatja a fiatalok ügyének egyszerűbb és időszerű elbírálását.

Ennek tükrében a 2018. év második felében előkészítő ülésen 90 fiatal vádlottal szemben hoztak elsőfokon jogerőre emelkedett ügydöntő határozatot.

A tárgyéven az elsőfokú bírói döntés ellen az ügyészség 219 vádlott vonatkozásában nyújtott be fellebbezést. Harmadfokú eljárásra 1 ügyben 1 vádlott esetében került sor.

A szakterületi ügyekben a váderedményesség 98,99% volt, amely megfelel az előző évek adatainak (2017: 98,94%, 2016: 98,78%).

A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények közül a legnagyobb sajtófigyelem változatlanul azokat a kiemelkedő tárgyi súlyú élet elleni támadásokat övezi, amikor a generális prevenció a törvény teljes szigorának érvényesülését és elkerülhetetlenül hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabását indokolja. Ugyanakkor a fiatalkorú bűnözésben is megjelennek olyan vagyon elleni bűncselekmények, amelyek esetében az elkövetés körülményei nagyfokú személyes társadalomra veszélyességet tükröznek, ezért csak szabadságelvonással járó joghátrány alkalmazása kerülhet szóba. Ezekre szolgál példaként a 2018. évből a következő két büntetőügy.

A jogerős ügydöntő határozat szerint a halmozottan hátrányos helyzetű és alkalmazkodási nehézségekkel küzdő fiatalkorú II. rendű terhelt az elkövetés időpontjában tizenöt és fél éves volt, az általános iskola hetedik osztályába járt. Az élet elleni bűncselekményt megelőzően nem büntethető gyermekkorúként rablást követett el. A II. rendű terhelt szoros kapcsolatban állt nagybátyjával, a többszörösen – egyebek mellett emberölés büntette miatt – büntetett előéletű I. rendű terhelttel, akinek ötletére elhatározták, hogy behatolnak a hatvanhét éves, egyedül élő sértett házába, és megszerzik a nyugdíját.

A terheltek az esti órákban a nyitott ajtón át jutottak be az ingatlanba, ahol a konyhában az ágyon hanyatt fekvő ittasan alvó sértett arcát és fejét – felülről lesújtva – ököllel, nagy erővel számtalan alkalommal megütötték, majd a padlóra kerülő sértett bal arcfelét és nyakát a II. rendű terhelt sportcipős lábával többször nagy, illetve közepes erővel megtaposta. Ezt követően a terheltek a lakásban értékek után kutattak, azonban semmit nem vettek magukhoz, végül a sértettet – miután az ágyra visszatették és letakarták – sorsára hagyva eltávoztak. A sértett bántalmazása olyan brutalitással történt, hogy annak következtében az arckoponya, az orrcsont, az állkapocscsont, a homlokcsont, a koponyaalap és a nyelvcsont többszörös durva törését szenvedte el, amelynek során a középarc levált a koponyaalapról, és a sértett rövid időn belül életét veszítette. A törvényszék az ítéletábra határozatával jogerőre emelkedett ítéletével nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt, mint társtettezt a fiatalkorú II. rendű terhelten – a bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét be nem töltött fiatalkorúra kiszabható leghosszabb tartamú – tíz év fiatalkorúak börtönében végrehajtandó szabadságvesztés és tíz év közügyektől eltiltás büntetéssel sújtotta.

A másik – jogerősen elsőfokon lezárt ügyben – a fiatalkorú I. rendű terhelt és felnőtt korú társa korábbi szemrevételezést követően dolog elleni erőszakkal behatoltak a sértett családi házába, ahonnan összesen 10.867.040 forint értékben arany ékszereket, karórákat, műszaki cikkeket, vadász felszerelési tárgyakat és trófeákat, sportcikkeket, segédmotoros kerékpárt, kerékpárt, vadászpuskákat, légpuskát, lőfegyver elemet és nagy mennyiségű töltényt tulajdonítottak el. Azért, hogy a lopott ingóságokat el tudják szállítani, azokat a garázsban bepakolták a sértett 32.800.000 forint értékű terepjárójába, majd a gépkocsit a gyújtáskapcsolóban hagyott indítókulccsal beindították, és a helyszínről elhajtottak.

A terheltek az eltulajdonított tárgyakat egy erdőben elrejtették, ezt követően a gépkocsit egy napon át felváltva vezették, végül egy erdőben az aljnövényzetben hátrahagyták. Később visszatértek az autóhoz, és annak érdekében, hogy ujjnyomataik azonosítását megnehezítsék, az utastérben az üléseket és a kárpitozást késsel feltépték, a műszerfalból és a vezérkonzolból különféle alkatrészeket, azok vezetékeit kitépték, amellyel 21.825.000 forint rongálási kárt okoztak. A lopással okozott kárból lefoglalással 9.483.350 forint megtérült, míg a rongálással okozott kár nem térült meg. A járásbíró az elkövetéskor a felnőttkor határához közel álló I. rendű terhelte a többszörös halmazatban álló bűncselekmények – tártettesként jelentős értékre dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntette, tártettesként elkövetett jelentős kárt okozó rongálás büntette, tártettesként elkövetett jármű önkényes elvételének büntette, tártettesként elkövetett lőfegyverrel és lőszerral visszaélés büntette, tártettesként nagyobb értékre dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntette, valamint próbára bocsátás megszüntetése folytán közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette – miatt halmazati büntetésül a törvényi maximum szerinti négy év javítóintézeti nevelésre ítélte.

2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban

A büntető jogalkalmazás során alapvető, hogy az ügyészi szervek a vitatható kérdésekben azonos álláspontot képviseljenek. Az egységes jogalkalmazást segítő iránymutatások, állásfoglalások kibocsátása különös jelentőséget kapott a 2018. évben, hiszen az új Be. számos értelmezési kérdést vetett fel megváltozott szemléletével, új jogintézményeivel kapcsolatban.

Az új Be. hatálybalépése kapcsán a Legfőbb Ügyészség a 2018. évben 116 elvi jellegű állásfoglalást adott ki.

Ezek közül kiemelkedő jelentőségű az az iránymutatás, amely rendezte az egyezségkötési kezdeményezés esetén az egyezség szempontjait és az ügyészségre háruló feladatok részleteit.

A Legfőbb Ügyészség a vagyonvisszaszerzési, valamint vagyonelvonás iránti eljárás, továbbá a vagyonkutatás kapcsán jelzett jogalkalmazási problémák tekintetében is iránymutatást adott a vagyonvisszaszerzési eljárásokat folytató Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodának.

Várhatóan nem csak a jogalkalmazói gyakorlatra, hanem közvetve a prostitúciós tevékenységgel kapcsolatos közfelfogásra is nagy hatást fog gyakorolni a Legfőbb Ügyészség állásfoglalása, amely az emberkereskedelem tárgyában született nemzetközi normákhoz jobban igazodó joggyakorlat kialakítását célozza. Az új állásfoglalás szerint a sértett kiszolgáltatott helyzete már akkor megállapítható, ha elfogadható választási lehetőség hiányában saját elhatározásából végez prostitúciós tevékenységet, és a sértett nem adhat érvényes beleegyezést az emberi méltóságát, személyi szabadságát sértő bűncselekmény elkövetésébe.

A jogalkalmazás szempontjából meghatározó volt a nyomozó hatóság és az ügyészség eljárási kapcsolatának, felelősségi köreinek és eszközrendszereinek megváltozása miatti bizonyta-

lanságot feloldó állásfoglalás. A Legfőbb Ügyészség részletesen kifejtette, hogy az ügyészség a felderítés során mikor, milyen kérdésben, milyen terjedelemben és a nyomozó hatóságra nézve milyen kötőerővel közölhet véleményt, milyen eszközökkel rendelkezik a törvénysértés orvoslására.

Iránymutatást adott ki a Legfőbb Ügyészség arról, hogy az önvádra kötelezés tilalmából fakadó eljárási követelményt – azaz, hogy a gyanúsítottként számításba vehető személy tanúként történő kihallgatása helytelen eljárásjogi megoldás – minden esetben, így a jogsegélykérelmek teljesíthetőségének kérdésében való döntés során is megfelelően érvényesíteni kell.

Másik állásfoglalás szerint a külföldi hatóság által előterjesztett eljárási jogsegélykérelem alapjául szolgáló cselekmény esetén a hazai szabályozás irányadó abban a kérdésben, hogy az inkriminált magatartás bűncselekményt vagy szabálysértést valósít-e meg, és a jogsegélykérelmet a magyar jog szerinti minősítés által szabott eljárásrend alapján kell teljesíteni.

Kiemelem továbbá azt az iránymutatást, amelynek értelmében a zár alá vétel elrendeléséről rendelkezni jogosult hatóság hatáskörét rendező, százmillió forintos értékhatár szempontjából nem a zár alá vétellel biztosítani kívánt összeg, azaz a bűncselekmény elkövetéséből eredő absztrakt gazdagodás összege, hanem a kényszerintézkedés alkalmazásával ténylegesen érintett, konkrét vagyonelemek értéke az irányadó.

A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban követendő 3 eljárásjogi állásfoglalás a régi Be. egyes kérdéseivel – az eseti gyámrendelés esedékességével és az eseti gyám büntetőeljárási jogaival, valamint a tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorú előzetes letartóztatása abszolút törvényi határidejére vonatkozó szabályokkal – foglalkozott.

Az új Be. alkalmazásával összefüggésben kiadott számos szakterületi állásfoglalás közül inkább kiemelésre méltó jogi tartalom azokhoz fűződik, amelyek a fiatalkorú érintettségével folytatott büntetőeljárásban a nyomozás tartamának számítására, az ügygondnok kirendelésére és eljárására, a fiatalkorú terhelt kötelező tárgyalási jelenlétére, valamint a tizennegyedik életévét betöltött fiatalkorú érettségének szakértői vizsgálatára és a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárási cselekményen a pszichológus szakértő jelenlétére vonatkozó szabályok értelmezésére adtak iránymutatást.

Az anyagi jogi jogalkalmazás egységét szolgálta a tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorúval szemben a joghátrány kiszabása, a jogos védelem törvényi feltételeinek vizsgálata, a fiatalkorúval szemben a büntetés enyhítésére és az ügyészség, mint jelzőrendszeri tag kötelességeire vonatkozó rendelkezések tárgyában kiadott iránymutatás.

Az egységes jogalkalmazás segítése érdekében a büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység körében a következő tárgyú irányító intézkedések, általános érvényű iránymutatások kiadására került sor:

- a büntetőbírószági eljárásban folytatandó joghátrány-indítványozási és fellebbezési gyakorlat kérdései;
- a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedésekkel kapcsolatos, a büntetőeljárás bíróság előtti szakában előterjesztendő ügyészségi indítványok;
- a büntetőbírószágok másodfokú ügydöntő határozataira ellen bejelenthető fellebbezések, valamint az ügyészség által a harmadfokú bírósági eljárás során előterjeszthető indítványok egyes kérdései;
- az ügyészség bizonyítással és a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos feladatai;
- az elektronikus kapcsolattartás egyes kérdései, így különösen azon ügyek körének meghatározása, amelyekben kötelező az eljáró hatóságok részéről az elektronikus kapcsolattartás.

3. A közjogi ügyészi tevékenység

3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység

Az ügyészség az állam büntetőigényének érvényesítése mellett a közérdek védelmezőjeként további feladat- és hatásköröket is gyakorol. A közérdekvédelmi feladatok ellátásának feltételeit és kereteit az Ütv. sarkalatos rendelkezései és más törvények határozzák meg.

A közérdekvédelmi szakterületi tevékenységhez ügydöntő jogosultság jellemzően nem kapcsolódik. Az eljáró ügyészt mint az igazságszolgáltatás közreműködőjét alapvetően a bírósághoz fordulás joga illeti meg, de a bírósági eljárás megelőzése érdekében az ügyész arra törekszik, hogy perelhárító felhívással az önkéntes teljesítést lehetővé tegye.

A 2018. január 1-jével hatályba lépett megújult eljárási kódexek az ügyészi közérdekvédelmi tevékenységre jelentős hatást gyakoroltak. Míg a 2017. év az új kódexekre való felkészülés éve volt, a tárgyévben már alkalmazni kellett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.), a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény, az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény, az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.), továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) rendelkezéseit.

Az ügyész polgári perbeli pozíciójára vonatkozó alapvető szabályok nem változtak, de a peres ügyekben fokozottabb körültekintést igényelt a bírósághoz fordulás feltételrendszerének átalakulása, a kereset benyújtásának megváltozott szabályozása, a szigorodó tartalmi és formai követelmények. Kiemelt feladatot jelentett a közigazgatási eljárások rendjét alapvetően átstrukturáló új törvények egységes alkalmazása, valamint a felmerült elvi és gyakorlati kérdések megoldása is.

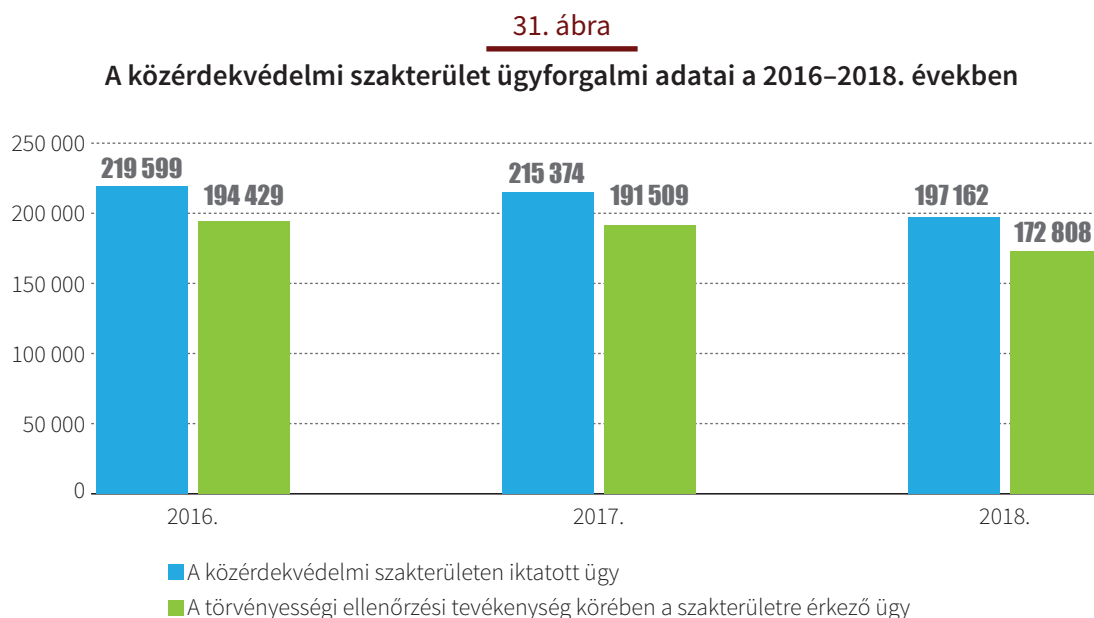
A közérdekvédelmi szakterületen a mindennapi munkavégzést, az ügyészség adminisztrációs feladatait jelentősen megváltoztatta az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési tv.) azon rendelkezéseinek hatálybalépése, amelyek 2018. január 1-jével kötelezővé tették az elektronikus ügyintézés és kapcsolattartást. E rendelkezések alapján az ügyészség a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyekben elektronikus ügyintézés biztosító szerv lett, az elektronikus ügyintézésre kötelezett szervezetekkel, hatóságokkal és az elektronikus kapcsolattartási formát választó magánszemélyekkel elektronikus úton tartja a kapcsolatot. A közérdekvédelmi szakterület a sikeres felkészülés eredményeként zökkenőmentesen tért át az elektronikus ügyintézésre.

A közérdekvédelmi ügyforgalom statisztikai mutatói és tendenciája

A közérdekvédelmi szakterületen iktatott ügyek száma 2018-ban az előző évi ügyforgalomhoz képest 8,5%-kal csökkent.

A közérdekvédelmi ügyérkezésein belül a legnagyobb hányadot jelentő törvényességi ellenőrzési tevékenység körében 2018-ban a szakterületre érkezett ügyek száma a 2017. évi érkezés mintegy 90,2%-a volt. A törvényességi ellenőrzésekkel kapcsolatos kiemelt intézkedések száma 72.593 volt, ami az előző évinél mintegy 12%-kal kevesebb. Ugyanakkor a kiemelt intézkedések eredményessége 7,3%-kal nőtt, mivel a tárgydíszakban elbírált felhívások és jelzések 99,3%-a eredményre vezetett.

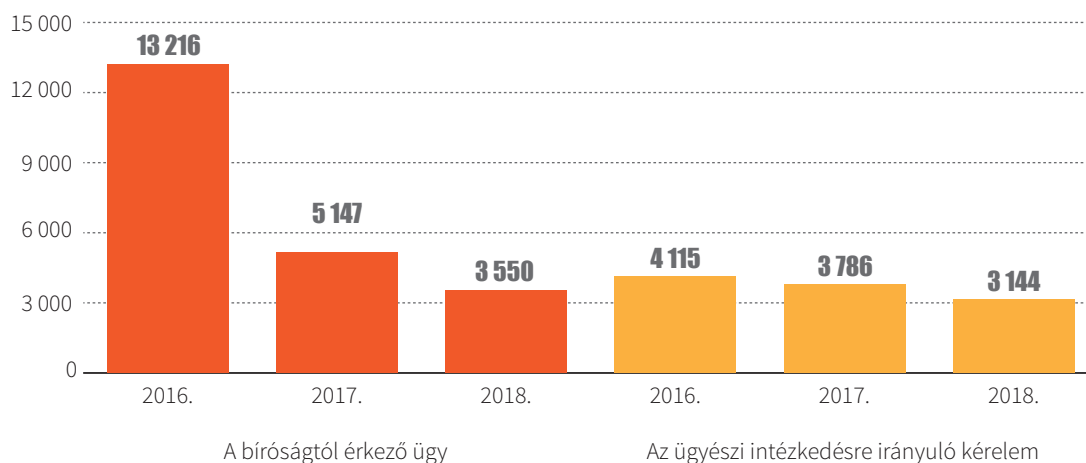
A közérdekvédelmi szakterületi főbb ügyforgalmi adatok alakulását a következő ábra szemlélteti:

Az iktatott ügyek számának csökkenése – ahogyan azt a következő ábra is bemutatja – legnagyobb részben a civil szervezeteket érintően 2017. március 1-jén hatályba lépett jogszabályváltozás továbbgyűrűződő hatására, a bíróságtól e körben érkező ügyek számának további visszaesésére vezethető vissza.

32. ábra

A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2016–2018. években

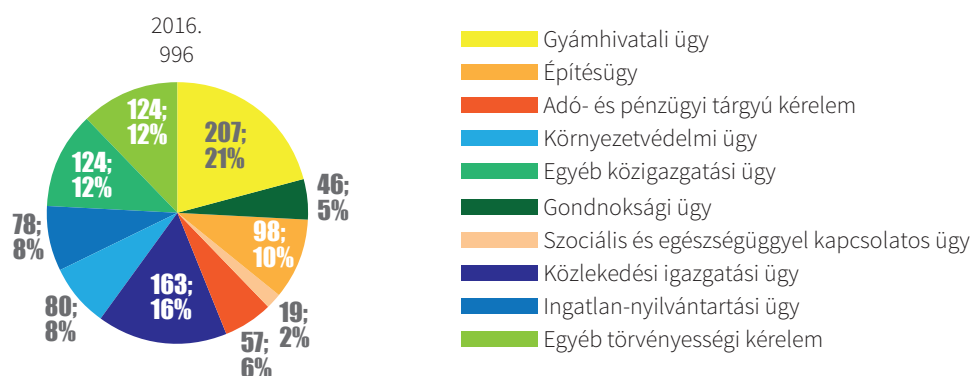
Az ábra jól szemlélteti, hogy – a 2017-ben végbement évközi jogszabályváltozások áthúzódó hatásából következően – 2018-ban a bíróságtól érkező ügyek száma a 2017. évi érkezéshez képest mintegy 31%-kal csökkent, a bíróságtól 2016-ban érkezett ügyek számához viszonyítva pedig hozzávetőleg 73%-os a visszaesés. Az ügyészi intézkedésre irányuló kérelmek száma is csökkent, a 2018. évben a korábbi évhez képest hozzávetőleg 17%-kal volt kevesebb.

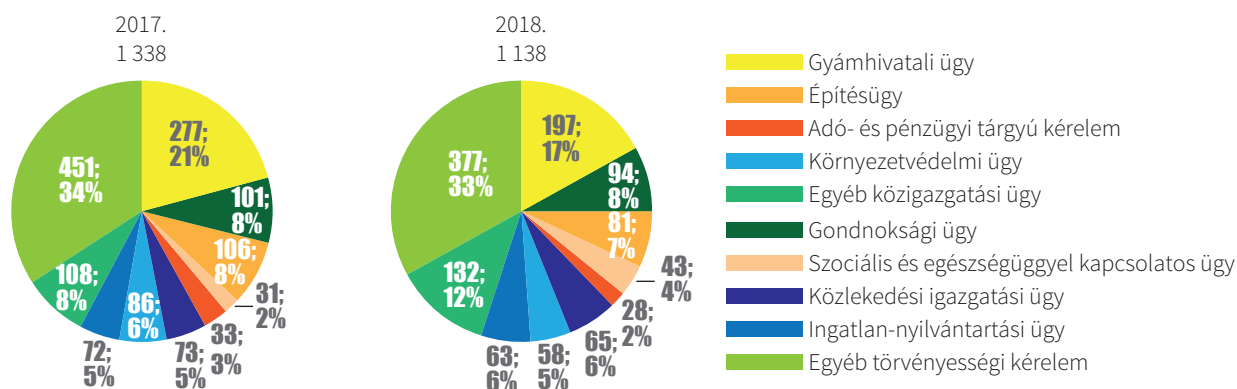
A törvényességi ellenőrzési eljárások tapasztalatai

A közigazgatási hatósági eljárások és döntések törvényességi ellenőrzésére irányuló ügyészi intézkedés iránti kérelmek tárgy szerinti megoszlásának évenkénti alakulását a következő ábra mutatja:

33. ábra

A közigazgatási hatósági döntés felülvizsgálata iránti egyes kérelmek száma a 2016–2018. években

A diagramokból láthatóan a közigazgatási tárgyú ügyészeti intézkedés iránti kérelmek száma az előző évhez képest ugyan csökkent, de a 2016. évi érkezést jelentősen – több mint 14%-kal – meghaladta.

Az ügyészeti intézkedés iránti kérelmek tárgy szerinti megoszlását tekintve a szociális ellátással és egészségüggyel kapcsolatos kérelmek száma a 2018. évben tovább nőtt. Jelentősen emelkedett az önállóan nem nevesített tárgyú, úgynevezett egyéb közigazgatási ügyek (pl. mezőgazdasági támogatásokkal kapcsolatos kérelmek) száma is. A gyámhivatali ügyek, az építésügyek, a gondnoksági ügyek, az adó- és pénzügyi, a közlekedési igazgatási és az ingatlan-nyilvántartási ügyek száma ugyanakkor csökkenést mutat.

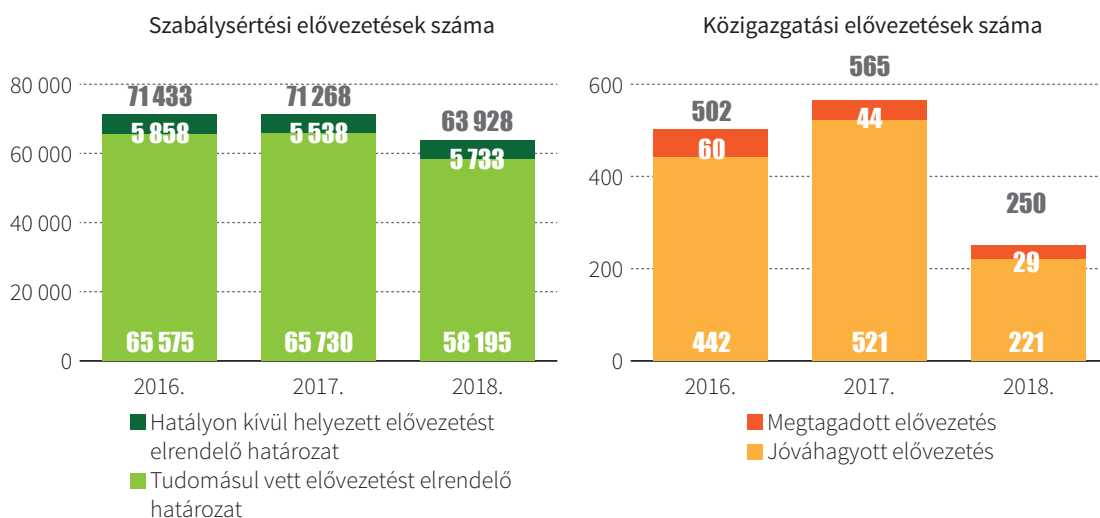
A kérelmek alapján folytatott ügyészeti eljárások döntő többsége fellépésre okot adó törvénysértést nem tárt fel. Felhívásokat főként gyámhivatali, gondnoksági, ingatlan-nyilvántartási, természetvédelmi és egyéb közigazgatási ügyekben nyújtott be az ügyész. A törvénysértés kiküszöbölésére vonatkozó ügyészeti indítványoknak a címzettek eleget tettek, mindössze 1 szociális ellátással kapcsolatos ügyben volt szükség a törvénysértő közigazgatási határozat bíróság előtti megtámadására.

A környezetvédelmi hatósági eljárások figyelemmel kísérése az ügyészeti tevékenység hangsúlyos része, amelynek megfelelően a környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben a kiemelt intézkedések száma közel 10%-kal emelkedett. A környezetvédelmi hatóságok megalapozatlan közigazgatási döntéseivel szemben 6 esetben került sor felhívás benyújtására, a felhívásokat a hatóságok elfogadták. 2018-ban kisebb súlyú jogszabálysértések miatt az ügyész 26 ügyben nyújtott be jelzést, a kötelezési és ellenőrzési feladatkör gyakorlása érdekében a környezetvédelmi hatóságok eljárását pedig 76 esetben kezdeményezte.

A törvényességi kontroll biztosítására a közigazgatási hatóságok egyes kényszerintézkedéseinek foganatosításához ügyészeti jóváhagyás szükséges, szabálysértési jogterületen pedig az eljárás végrehajtása érdekében hozott elővezetést elrendelő határozatok törvényességi ellenőrzése jelentős feladat. A szabálysértési és a közigazgatási hatóságok elővezetést elrendelő határozataihoz kapcsolódó, a szakterület kiemelt feladatát képező ügyészeti tevékenység 2016–2018. évi mutatóit a következő ábra szemlélteti:

34. ábra

A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2016–2018. években

A szabálysértési jogterületen az elővezetéseknek az ábrából is látható mintegy 10%-os csökkenése következett be. A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés végrehajthatóságára vonatkozó döntését az ügyész rövid eljárási határidő mellett a teljes szabálysértési ügyirat áttekintése alapján hozza meg, ami az ügyérkezés csökkenő volumene ellenére is jelentős feladatot ró a közérdekvédelmi szakterületre. A rendőri szabálysértési hatóságoktól érkezett iratok vizsgálata már a korábbi években is elektronikusan történt, a tárgyévből az elektronikus ügyintézés általánossá válásával valamennyi szabálysértési hatóság, így a járási hivatalok iratai is ekként kerültek feldolgozásra. Az ügyész az ellenőrzés eredményeként – jogszabálysértés miatt – a megelőző évinél (7,8%) nagyobb arányban (9%) helyezte hatályon kívül az elővezetést elrendelő határozatot.

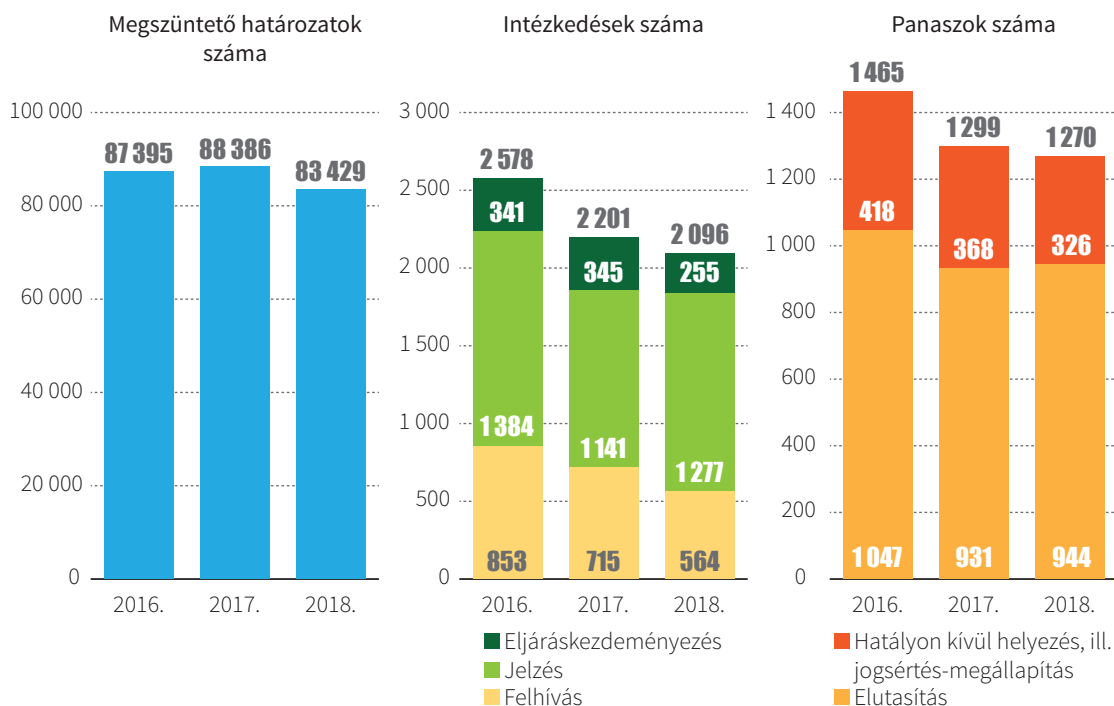
A közigazgatási elővezetésekre vonatkozó 34. ábrából is látható, hogy a közigazgatási hatóságoktól a 2018. évben a személyi szabadságot korlátozó elővezetés jóváhagyása iránt a 2017. évi felénél kevesebb megkeresés érkezett az ügyészi szervekhez. A jóváhagyás megtagadására viszont az előző évinél (7,8%) nagyobb arányban (11,6%) került sor.

A szabálysértési jogterületen az ügyész törvényességi ellenőrzést gyakorol a szabálysértési hatóságok eljárást megszüntető határozatait felett, továbbá elbírálja a hatóság döntése, intézkedése elleni panaszokat.

A szabálysértési hatóságok és az előkészítő eljárást folytató rendőri szervek eljárást megszüntető határozatainak ellenőrzésével kapcsolatos ügyészi tevékenységet a következő ábra szemlélteti:

35. ábra

A szabálysértési megszüntető határozatok száma a 2016–2018. években

A szabálysértési hatóságok, továbbá az előkészítő eljárást folytató rendőri szervek eljárást megszüntető határozatainak száma a megelőző évhez képest 5,6%-kal kevesebb volt. A Fővárosi Főügyészség továbbra is ezen ügyek több mint egyharmadát intézte.

Az elektronikusan megküldött megszüntető határozatokat áttekintve az ügyész 4219 esetben hivatalból intézkedett az iratok megküldése érdekében. Ezen ügyekben tételes iratvizsgálatot folytatott, amely alapján a megállapított törvénysértés miatt csaknem minden második ügyben alkalmazott valamilyen ügyészi eszközt. Ezek 26,9%-ában a megszüntető határozat ellen felhívást jelentett be a határozat visszavonása, illetve az eljárás folytatása érdekében. Az érdemi intézkedéssel érintett ügyek 60,9%-ában a kisebb jelentőségű jogszabálysértésre tekintettel jelzéssel, míg 12,2%-ában eljáráskezdeményezéssel élt, amely nagyobb részt – a cselekmény bűncselekményi minősülése miatt – büntetőeljárás lefolytatására irányult.

A szabálysértési ügyben benyújtott panaszok száma 2018-ban kisebb mértékben, 2%-kal csökkent. A jogorvoslati kérelmek több mint 25%-a megalapozottnak bizonyult, ezért az ügyész a támadott határozatot hatályon kívül helyezte (320 ügyben), illetve megállapította a törvénysértést (6 ügyben). A panaszok jelentős hányada – összefüggésben a megszüntető határozatokkal – a tárgyévben is a Fővárosi Főügyészségre érkezett (399 ügy).

A szabálysértési hatóságok és a bíróságok jelzései mellett többségében az elővezetést elrendelő határozatok törvényességi ellenőrzése alapján jut az ügyész tudomására, hogy a bíróság fele-

lősséget megállapító határozata vagy elzárásra átváltoztató végzése jogszabálysértő. Amennyiben az iratvizsgálat alapján a perújítási ok fennáll, az ügyész a járásbíróshoz benyújtott kérelmével kezdeményezi a perújítás elrendelését, illetve a támadott végzés hatályon kívül helyezését és új érdemi döntés meghozatalát. 2018-ban az ügyész 1134 perújítást kezdeményezett, amely 37,5%-kal kevesebb, mint a megelőző évben. A visszaesés feltehetően az elővezetések számának csökkenésével hozható összefüggésbe, hiszen az ügyész nagyrészt ezen feladatellátása során szerez tudomást a rendkívüli jogorvoslat szükségességéről. Jellemző volt, hogy a bíróság alaphatározata elleni perújítás általában a cselekmény bűncselekményi minősülése miatt szükséges, illetve az is, hogy a minősítő körülmény csak a bíróság döntésének meghozatala után vált ismertté. A perújítás legnagyobb számban szabálysértés miatt kiszabott büntetés elzárásra átváltoztatásáról hozott bírósági végzés ellen irányult, illetve zömmel csak a végrehajtás ezen szakaszában derült ki, hogy az elzárásra átváltoztatást valamely törvényben meghatározott kizáró ok (pl. fogyatékoság, súlyos betegség, ellátásra szoruló kiskorú gyermek, más hozzátartozó) akadályozza.

A megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyési tevékenység

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján alkalmazott megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a védett személy eleget tesz-e jogszabályban előírt hivatali kötelességének. Ennek érdekében a vizsgálatot végző szerv a védett állomány tagját a valóságban is előforduló, mesterségesen létrehozott élethelyzetben arra teszteli, hogy a vizsgált személy követ-e el hivatali működésével összefüggő bűncselekményt. A megbízhatósági vizsgálat lefolytatására ügyési jóváhagyással kerülhet sor, majd a vizsgálat befejezését követően az ügyész a végrehajtás törvényességét is ellenőrzi.

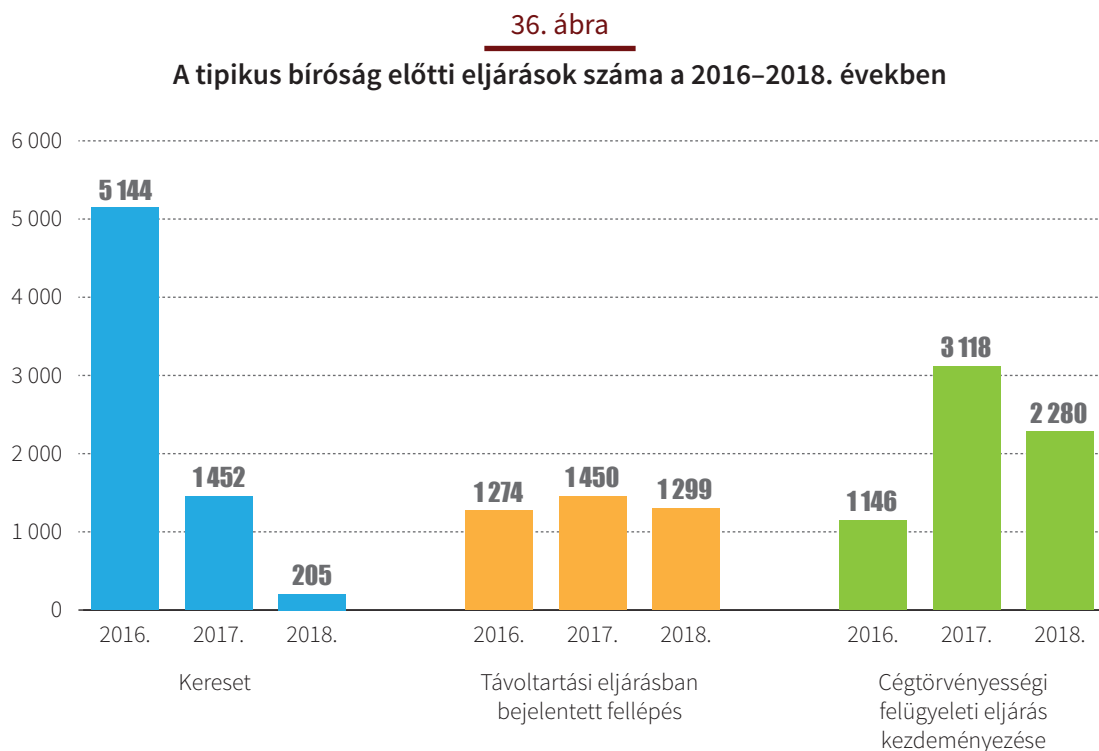
A feladat ellátására kijelölt főügyészségek a 2018. évben 1103 megbízhatósági vizsgálatot elrendelő határozatot hagytak jóvá. A jóváhagyást az ügyész 129 személy esetében tagadta meg, mert valamely jogszabályi feltétel hiányát állapította meg. Az elvégzett ellenőrzések alapján 9 büntetőeljárás indult. A legtöbb büntetőeljárás a kormányhivatali állományt érintette (5 fő), 2 eljárás indult a rendőrség, 1-1 eljárás pedig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, illetve az Országgyűlési Őrség állományába tartozó személyek ellen.

Az ügyész részvétele a bírósági eljárásokban

A közérdekvédelmi szakterületen eljáró ügyész törekszik arra, hogy minden olyan ügyben, amelyben az igazságszolgáltatás közreműködőjeként törvény alapján megilleti a bírósághoz fordulás joga, a bírósági eljárást – amennyiben az ellenérdekű fél saját hatáskörében eljárva a törvénysértő helyzetet vagy állapotot önként megszüntetheti – perelhárító intézkedéssel, felhívással élve kiküszöbölje.

A bíróság előtt kezdeményezett eljárások száma – alapvetően a civil szervezetekkel kapcsolatos jogkörök 2017. évi változása nyomán – jelentősen csökkent. A végbement hatáskörváltozásokhoz az ügyész a magánjogi tevékenysége során a hatáskörök következetes gyakorlásával, a munkamódszerek átalakításával aktívan alkalmazkodott. Ennek következtében a bíróság előtti eljárásokban a tárgyévben folytatódott a súlyponteltolódás a cégjogi és fogyasztóvédelmi területek irányába.

Az ügyész által kezdeményezett tipikus peres és nemperes eljárásokat a következő ábra szemlélteti:

A keresetekre is vonatkozó előbbi ábrában mutatkozó jelentős ügyszámcsökkenés alapvetően a civil szervezetek megváltozott szabályozási környezetére vezethető vissza. A hatályos törvényi rendelkezés alapján ugyanis az egyesület, az alapítvány és a sportról szóló törvény szerinti sportegyesület nyilvántartásba vételi, változásbejegyzési kérelmének helyt adó, valamint a közhasznú nyilvántartásba vételét elrendelő végzéssel szemben az ügyész kizárólag akkor indíthat pert, ha a végzés vagy az alapul szolgáló iratok jogszabálysértőek, feltéve, hogy a keresetét a közérdek sérelmére alapítja.

2018-ban e megváltozott jogszabályi környezetben is összesen 96 kereset benyújtására és egyéb bírósági eljárás kezdeményezésére került sor civil szervezetekkel és pártokkal szemben. A perindításokra jellemzően a civil szervezetek nyilvántartási ügyeiben megvalósult jogszabálysértések (törvénysértő létesítő okirati rendelkezések, kötelező mellékletek csatolásának hiánya stb.) adtak okot. Az ügyész keresetet terjesztett elő továbbá a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 3. §-ának (3) bekezdése alapján a két egymást követő általános országgyűlési választáson jelöltet nem állító pártok ellen, indítványozva a pártkénti működés megszűnésének bírói megállapítását egyesületként való továbbműködésük érintetlenül hagyása mellett.

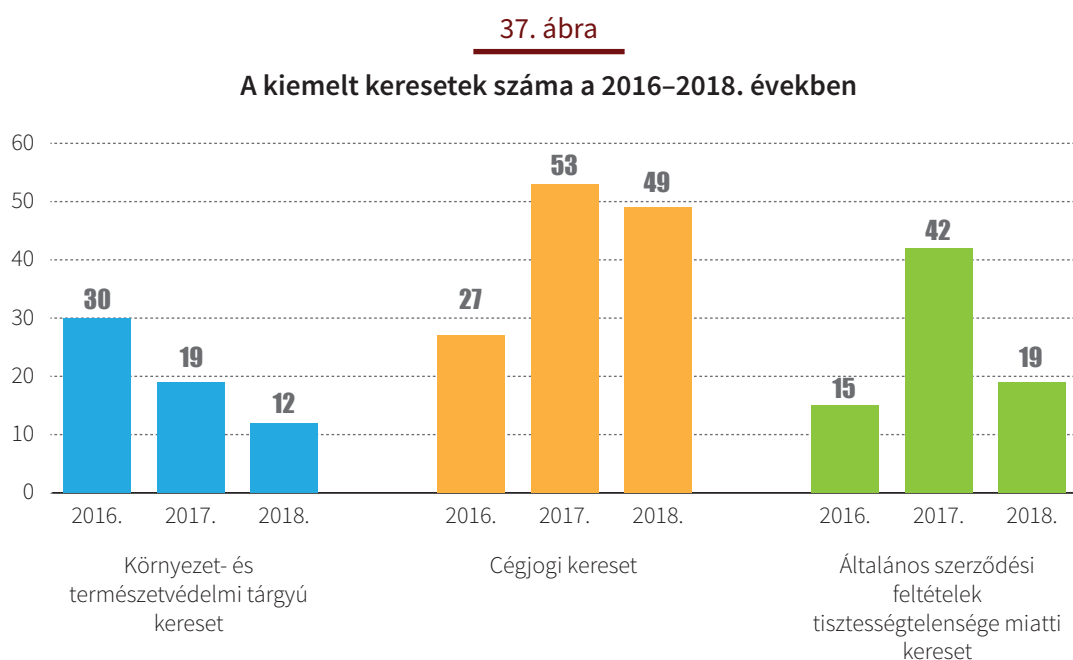
A megváltozott jogszabályi rendelkezések szerint civil szervezetekkel szemben kereset helyett nemperes bírósági törvényességi felügyeleti eljárás indítására jogosult az ügyész. A 2018. évben civil szervezetekkel kapcsolatos ügyben összesen 1539 nemperes eljárást kezdeményezett. Ezek döntő többségét az egyesületek, alapítványok ellen jogutód nélküli megszűné-

süket eredményező ok bekövetkezésének megállapítása iránti indítványok tették ki. Törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezett az ügyész a szervezetek mulasztására visszavezethető hibás nyilvántartási adatok, illetve kötelező nyilvántartási adatok bejelentésének hiánya miatt. A közhasznú jogálláshoz szükséges törvényi feltételeket nem teljesítő közhasznú szervezetek ellen, e speciális jogállásuk megszüntetése és törlése iránt, kezdeményezett az ügyész nemperes eljárást.

A távoltartási eljárásban bejelentett fellépésre is vonatkozó 36. ábra a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 13. §-ának (5) bekezdésében az ügyész számára biztosított fellépési jog gyakorlásával kapcsolatos eljárások számának alakulását mutatja be. A hozzátartozók közötti távoltartás elrendelése érdekében az ügyész a 2018. évben az előző évhez képest mintegy 10%-kal kevesebb bírósági nemperes eljárásban jelentett be fellépést.

Ugyancsak a 36. ábrában bemutatott cégtörvényességi felügyeleti eljáráskezdeményezésre a beszámolási évben is döntően a cégeket terhelő, a jogszabályban előírt kötelezettségek elmulasztása, a kötelező cégjegyzéki adatok hiánya miatt került sor. Az ügyész jelentős számban lépett fel amiatt is, hogy a cégek a 2014. március 15-től hatályos új polgári jogi kódex rendelkezéseihez való igazodási kötelezettségüknek az előírt határidőben nem tettek eleget. Számos esetben kezdeményezett eljárást az ügyész az okból is, hogy a cégek nem biztosították a 2018. január 1-jétől számukra is kötelező elektronikus kapcsolattartás feltételeit. Az ügyész több esetben élt cégjogi intézkedéssel szociális szervezetekkel szemben is, mivel azok nem tettek eleget a jogalkotó által előírt, a működésük feltételeit szigorító, 2018. január 1-jei határidőhöz kapcsolódó adatváltoztatási és létesítő okirat módosítási kötelezettségüknek.

Az ügyészi keresetindítások közül a kiemelt keresetek számának alakulását a következő ábra mutatja:

A környezet- és természetvédelmi törvények alapján az ügyész jogosult keresetet benyújtani a környezeti elemeket sértő, veszélyeztető, továbbá az állatvédelmi szabályokat megszegő magatartástól eltiltás és az okozott kár megtérítése iránt. Az ügyész a 2018. évben e körben többségében az állatkínzó tevékenységtől való eltiltás iránt nyújtott be keresetet. Az eltiltásra irányuló kereseteknek a már befejeződött eljárásokban a bíróság helyt adott. A 2018. évben környezetveszélyeztető, -károsító tevékenység miatt az ügyész 2 esetben nyújtott be felhívást abból a célból, hogy a határértéket meghaladó káros tevékenységet a környezethasználók szüntessék meg, az ehhez szükséges beruházások megkezdését igazolják. A felhívások eredményesek voltak.

A 37. ábrában bemutatott cégjogi keresettel a 2018. évben az ügyész a cégbejegyző (változás-bejegyző) végzések hatályon kívül helyezése érdekében élt. Továbbra is jellemző keresetindítási ok volt, hogy a bejegyzési kérelemhez nem csatolták be a kötelező mellékleteket, illetve külföldi jogi személyek esetén hiányoztak a megfelelő hivatalos okiratok a külföldi alapító, illetve tag hazai joga szerinti jogalanyiságáról.

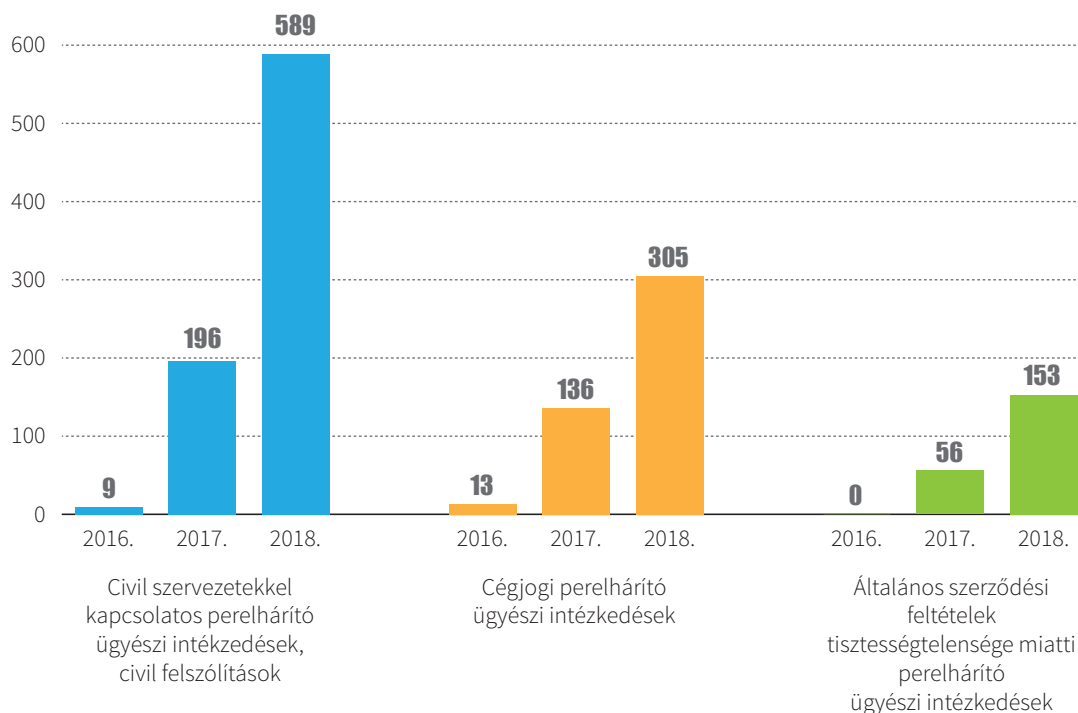
Az ügyész hatáskörében eljárva változatlanul kiemelt figyelmet fordít a fogyasztói jogok érvényesülésére, szükséges esetben fellép a fogyasztók érdekeinek védelmében. E feladatát nemcsak a fogyasztóvédelmi hatóság határozatai törvényességének ellenőrzése útján, hanem közérdekű per megindításával – általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereset, illetve fogyasztóvédelmi kereset előterjesztésével –, pert megelőző felhívás kibocsátásával gyakorolja, illetve fogyasztóvédelmi hatóság hatáskörébe tartozó jogszabálysértés észlelése esetén hatósági eljárást is kezdeményez.

Az ügyész általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti perindítási felhatalmazásával a legnagyobb számban az utazásszervezéssel, internetes kereskedelemmel foglalkozó gazdálkodó szervezetekkel szemben nyújtott be keresetlevelet. Ahogy azt a 37. ábra szemlélteti, 2018-ban az általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti keresetek száma a megelőző évihez képest csökkent, ugyanakkor a 38. ábrában jelzettek szerint közel a háromszorosára emelkedett a perelhárító felhívások száma. Összességében ez azt eredményezte, hogy 2018-ban közel kétszeresére nőtt azon tisztességtelen általános szerződési feltételek száma, amelyek tekintetében az ügyész intézkedést tett. Mindezen túl a tavalyi évben a fogyasztók széles körét érintő jogsértés miatt 1 lakossági távközlési szolgáltatóval szemben fogyasztóvédelmi kereset, továbbá 1 kiskereskedelmi hálózatot működtető céggel szemben perelhárító ügyészi felhívás benyújtására is sor került.

A perelhárító felhívások száma a 2017. évhez képest összességében is jelentősen, több mint két és félszeresére emelkedett. A civil szervezetekkel, cégekkel és az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos perelhárító felhívások, civil felszólítások elmúlt évekbeli alakulását a következő ábra mutatja:

38. ábra

Perelhárító ügyészi intézkedések, civil felszólítások a 2016–2018. években

Általános tapasztalat, hogy a civil szervezetek, vállalkozások, gazdálkodó szervezetek motiváltak az önkéntes jogkövetésben. Amennyiben a feltárt jogszabálysértés jellege, súlya, orvosolhatósága lehetővé teszi – az érintett személyi körre, a jogviszony tartósságára, a szerződések gyors teljesülésére is figyelemmel – az ügyész előtérbe helyezi a költségkímélő, általában a jogszabálysértések gyorsabb kiküszöbölését is eredményező perelhárító ügyészi eszközök alkalmazását.

A 38. ábra adataiból is láthatóan a civil szervezetekkel kapcsolatos perelhárító ügyészi intézkedések száma a megelőző évihez képest megháromszorozódott. A civil felszólítások benyújtására jellemzően a szervezetek mulasztására visszavezethető hibás és hiányos nyilvántartási adatok (pl. képviselet, elektronikus kapcsolattartási cím) miatt került sor.

A cégügyekben a perelhárító ügyészi eszköz alkalmazásának aránya több mint duplájára emelkedett. Az intézkedések benyújtására tipikusan azért került sor, mert a honlapot üzemeltető korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság a törvényben meghatározott adatokat a honlapján nem jelenítette meg. Több esetben a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény rendelkezésének megsértése adott okot bírósági eljárást megelőző felhívás kibocsátására. Jellemző intézkedési ok volt továbbá, hogy a szociális szövetkezet a 2018. január 1-jei, elnevezéséhez és tagságához kapcsolódó adatváltoztatási és létesítő okirat módosítási kötelezettségének nem tett eleget.

Az általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti perelhárító ügyészi intézkedések száma közel háromszorosára emelkedett. Többségük elektronikus kereskedelmi szolgáltatásra irányuló webáruház által közzétett és alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltételek miatt került benyújtásra, de utazási irodához, valamint kis- és nagykereskedelmi tevékenységet, menetrend szerinti személyszállítást végző vállalkozáshoz is jelentős számban fordult ügyész a szerződési feltételei tisztességtelensége miatt.

A fogyasztóvédelmi törvényhez kapcsolódó jogkörben sikeresen nyújtottunk be perelhárító intézkedést egy áruházláncot üzemeltető vállalkozás ellen a polgári jogi törvénnyel ellentétes jótállási kötelezettségvállalási tájékoztató miatt.

A gyermek- és ifjúságvédelmi közérdekvédelmi tevékenység

Az ügyész az Ütv. 29. §-ának (7) bekezdése szerint jogosult ellenőrizni a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet folytató intézmények működésének törvényességét, amelynek keretében 2018-ban 24 speciális gyermekvédelmi intézményben és 66 gyermekotthonban, illetve befogadó gyermekotthonban került sor átfogó ellenőrzésre. Az ellenőrzések célja a gyermeki jogok érvényesülésének, az intézmények működésére és az ellátásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések megtartásának, valamint a személyes szabadságot korlátozó intézkedések jogszerűségének vizsgálata volt.

Az ellenőrzések több esetben feltárták a jogszabályokban előírt tájékoztatási, értesítési kötelezettségek elmulasztását, nem megfelelő formában, illetve késedelmesen történt teljesítését. Ilyen mulasztások a személyes szabadságot korlátozó intézkedések és az engedély nélküli eltávozások esetén előírt eljárások tekintetében is előfordultak. Néhány intézménynél a lakhatás megfelelőségének biztosítása körében észlelt az ügyész kifogásolható körülményeket. A feltárt jogszabálysértések 227 intézkedés benyújtását indokolták.

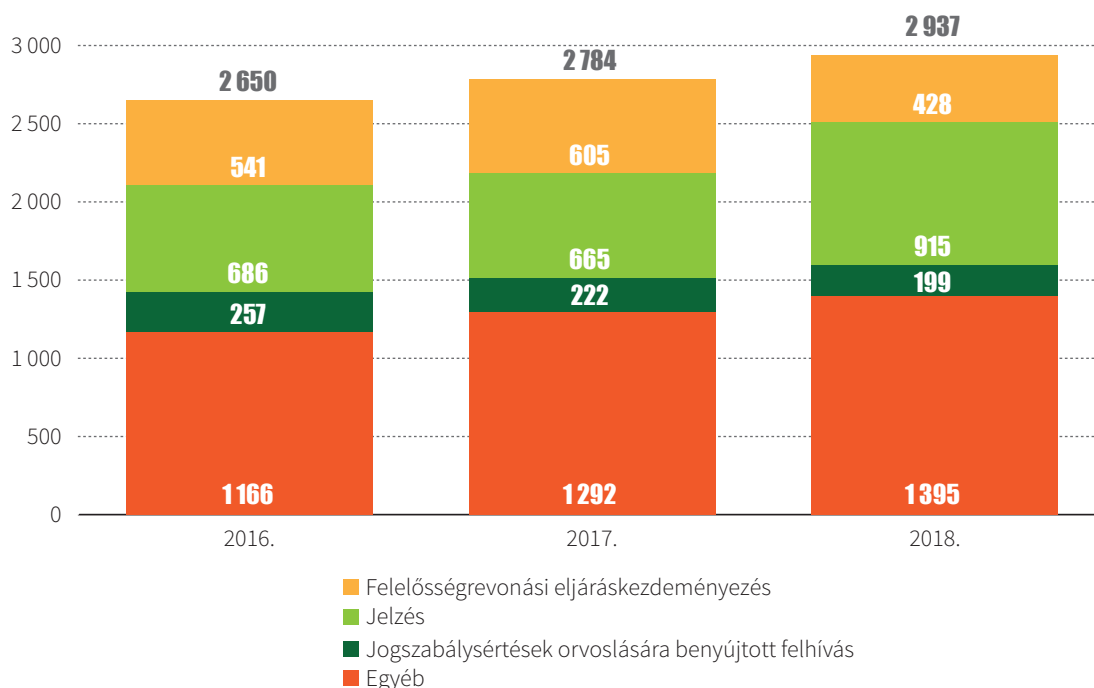
Az ügyész a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben előírt jelzési, hatósági eljáráskezdeményezési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartás iránti ügyekben a családvédelmi koordinációért felelős gyámhivatalokhoz 941 alkalommal élt figyelemfelhívó jelzéssel. Védelembe vétel érdekében 234 hatósági eljáráskezdeményezés történt.

A fiatalkorúak gyermekvédelmi ügyeiben tett kiemelt intézkedések száma 2018-ban is mintegy 5,5%-kal emelkedett, azonban ezen belül a hatósági eljáráskezdeményezések és a büntetőeljárás-kezdeményezések száma csökkent.

A fiatalkorúak gyermekvédelmi ügyeiben a kiemelt intézkedések számának alakulását a következő ábra mutatja:

39. ábra

A gyermekvédelmi ügyek kiemelt intézkedései a 2016–2018. években

Ezekben az ügyekben a 2018. évben a nevesített kiemelt intézkedések száma a megelőző évihez képest 3,4%-kal emelkedett. A felelősségrevonási eljáráskezdeményezések jellemzően büntetőjogi felelősség megállapítására irányultak.

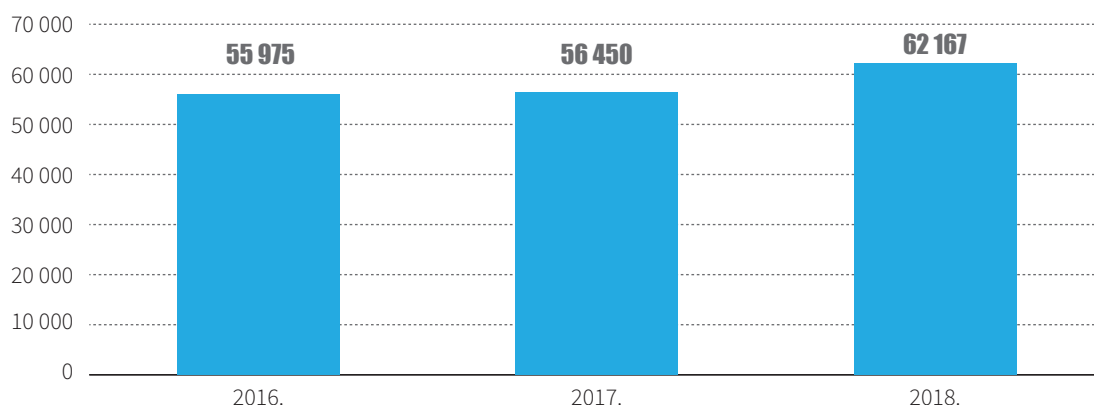
3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete

Az ügyész alapfeladatai közé tartozik, hogy törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszerintézkedések, az utógondozás végrehajtásáról, továbbá a bűnügyi, a szabálysértési, a körözési nyilvántartás és a központi elektronikus hozzáférhetetlenné tételi határozatok adatbázisának kezeléséről szóló jogszabályi előírások megtartása felett, valamint közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró (bv. bíró) eljárásában.

A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi (bv. felügyeleti) szakterületen bekövetkezett feladatnövekedést megfelelően érzékelteti az iktatott ügyek számának az alakulása. A következő ábrából jól látszik, hogy ez az adat az utóbbi években emelkedést mutat.

40. ábra

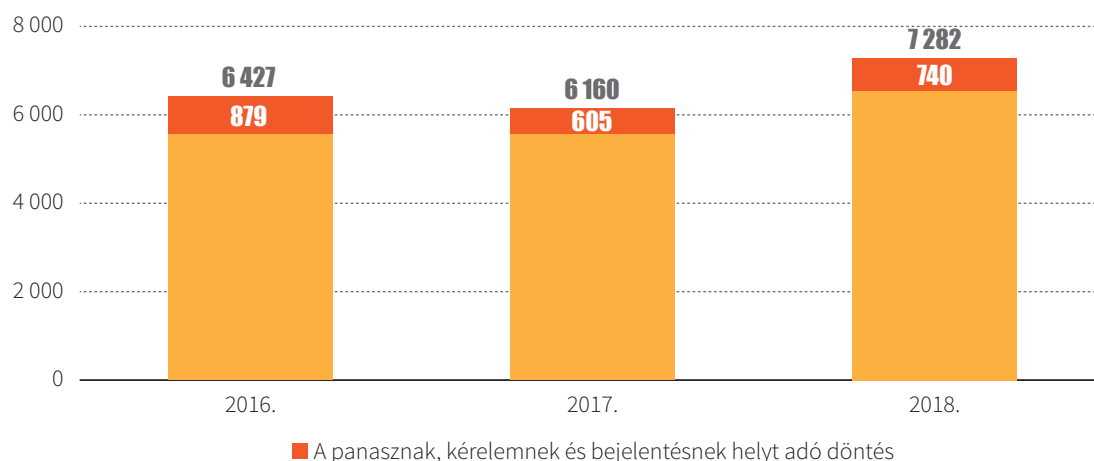
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2016–2018. években

A 2017. évtől eltérően tavaly ismét emelkedés volt megfigyelhető az ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számában. Ugyancsak – igaz csekély mértékű – növekedést állapíthatunk meg az ezeknek helyt adó ügyészi döntések aránya (2018: 10,2%, 2017: 9,8%, 2016: 13,7%) tekintetében. A jelzett változásokat a következő ábra mutatja:

41. ábra

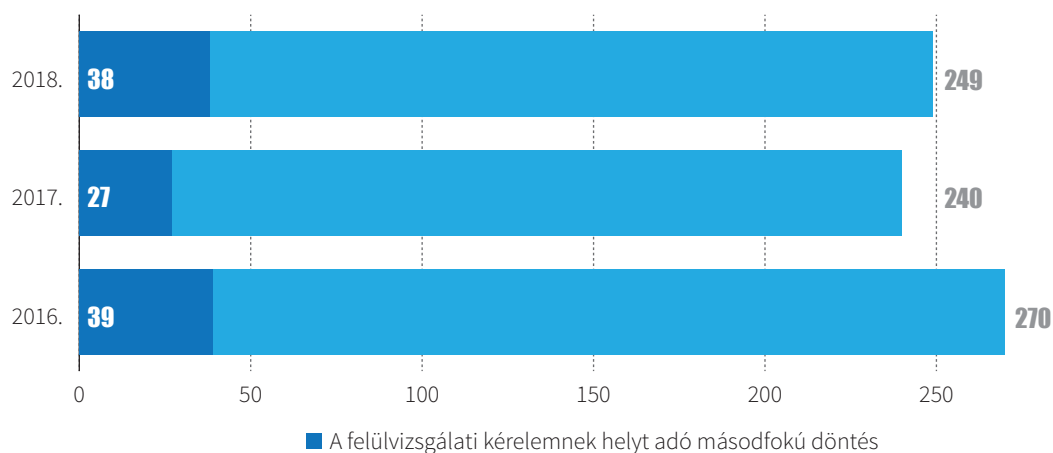
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2016–2018. években

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen az elmúlt három évben a Legfőbb Ügyészségre érkezett felülvizsgálati kérelmek számának az alakulása a következő ábrán látható:

42. ábra

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2016–2018. években

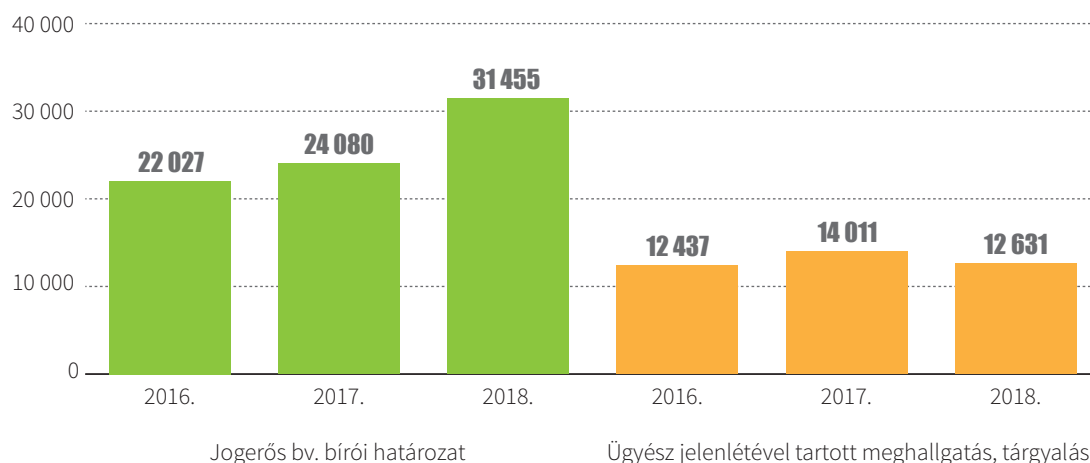

Az adatokból megállapítható, hogy a Legfőbb Ügyészség 2018-ban az ügyek 15,3%-ában adott helyt a bejelentett jogorvoslati kérelmeknek. A felülvizsgálati kérelmeknek helyt adó döntések arányának ismételt emelkedéséből (2017: 11,3%, 2016: 14,4%) – amely feltehetően összefüggésben van a panaszok, kérelmek és bejelentések számának a 2017. évhez viszonyított 18,2%-os növekedésével – az a következtetés vonható le, hogy a jövőben e vonatkozásban fokozott figyelmet kell fordítani az elsőfokú bv. felügyeleti ügyészi munka színvonalának javítására.

A bv. bírói eljárásban történő közreműködés a szakterületi ügyészek munkájának jelentős hányadát teszi ki. A bv. bírák eljárásaiban született jogerős határozatok és az ügyészi részvétellel tartott meghallgatások, valamint tárgyalások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

43. ábra

A jogerős büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2016–2018. években

A bv. bírói eljárásokban született jogerős végzések számának évek óta tartó növekedését alapvetően a bv. bírósághoz tartozó hatáskörének bővülése (alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás, kényszergyógykezelés felülvizsgálata stb.) eredményezte.

Az ügyészi részvétellel tartott tárgyalások, illetve meghallgatások számának 2018-ban az előző évhez képest bekövetkezett csökkenése (9,8%) leginkább azzal magyarázható, hogy a szakterületi ügyészeknek a bv. bírói eljárással kapcsolatos leterheltsége az ezen ügyekben született határozatok számának emelkedésével tovább nőtt. Ez kevesebb ügyben tette lehetővé, hogy részt vegyenek azokon a meghallgatásokon, amelyeken a megjelenésük nem kötelező.

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó legjellemzőbb bv. bírói határozatokra vonatkozó számadatokat a következő táblázat tartalmazza:

4. táblázat

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2016–2018. években

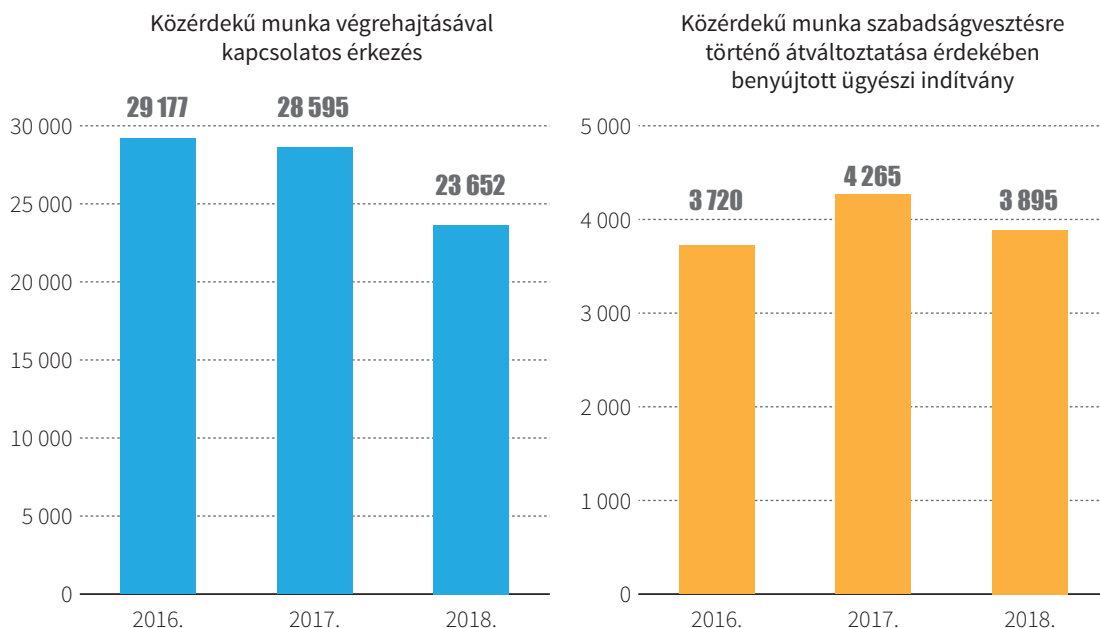
Év	Feltételes szabadságra bocsátás	Feltételes szabadságra bocsátás mellőzése	Enyhébb fokozatba helyezés	Szigorúbb fokozatba helyezés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását elrendelő döntés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását megszüntető döntés
2016.	4 740	1 260	930	42	300	13
2017.	4 201	1 423	726	78	195	12
2018.	3 915	1 277	619	78	216	12

A táblázatból az elítéltek jogi helyzetét leginkább befolyásoló feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos bv. bírói döntések statisztikai adatainak a kiemelése indokolt. Az adatokból jól látszik, hogy az ebbe a kategóriába tartozó mindkét döntéstípus száma érzékelhetően csökkent az elmúlt esztendőben. Az enyhébb végrehajtási fokozatba helyezésről rendelkező döntések száma némileg visszaesett, ugyanakkor ezzel ellentétes irányú elmozdulás figyelhető meg az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásánál. Figyelmet érdemel, hogy a 2018. évben az azt megelőző évhez képest sem a szigorúbb végrehajtási fokozatba helyező döntések, sem az enyhébb végrehajtási szabályok megszüntetéséről rendelkező bv. bírói határozatok száma nem változott.

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezések és a közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok számának alakulását a következő ábra szemlélteti.

44. ábra

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2016–2018. években

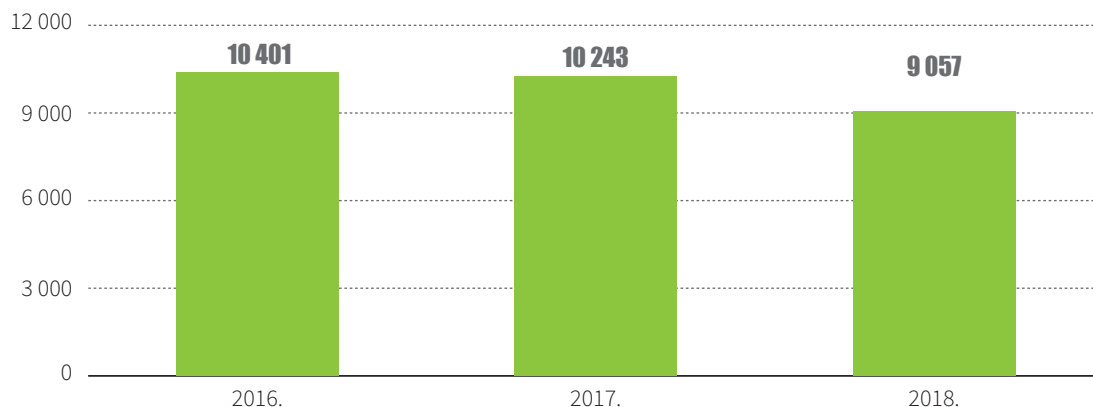

E körben kiemelt érdemmel, hogy a közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők száma tavaly a 2017. évhez képest 17,3%-kal esett vissza, megközelítve ezzel a 2015. évi érkezőt (23.418).

A személyes szabadsággal összefüggő törvénysértések megszüntetése egy jogállamban azonnali intézkedést igényel. Ezt biztosítja a bv. felügyeleti ügyészek vizsgálati és intézkedési jogköre, amivel az elmúlt évben is kitartó következetességgel éltek. A vizsgálatok számának alakulása a következő ábrán látható:

45. ábra

A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2016–2018. években

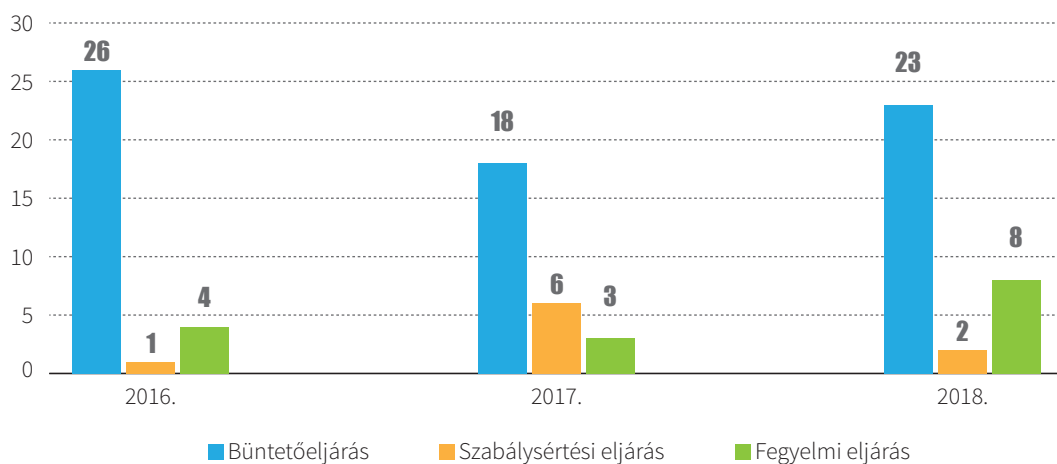

A 2017. évhez képest az elvégzett vizsgálatok számában 2018-ban tapasztalható csökkenés oka részben a végrehajtó szervek által a főügyészségeknek jelentett, kivizsgálást igénylő rendkívüli események számának (2018: 1045, 2017: 1364, 2016: 1595) csökkenésében keresendő.

Az ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások számának változása a következő ábrán figyelhető meg:

46. ábra

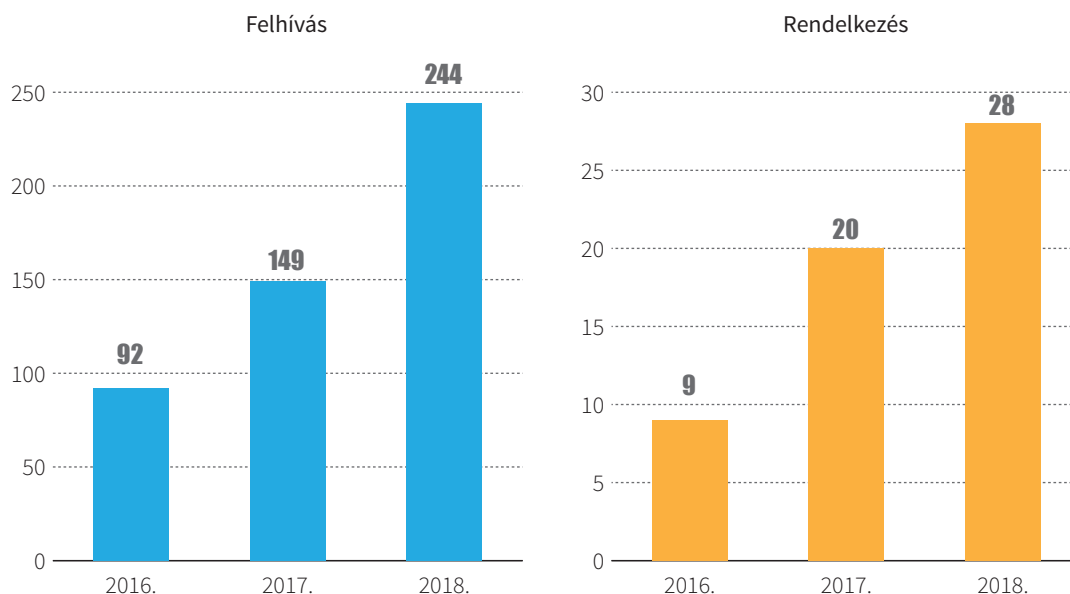
A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2016–2018. években

A szakterület ügyészei ellenőrzéseik segítségével az elmúlt évben is feltárták a büntetés-végrehajtás területén előforduló jogszabálysértéseket, és azok megszüntetése, valamint megelőzése érdekében határozottan felléptek. A bv. felügyeleti ügyészek által benyújtott felhívások és rendelkezések számának alakulását a következő ábra mutatja:

47. ábra

Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2016–2018. években

Az ügyészi intézkedések számának folyamatos emelkedése egyértelműen a szakterület aktivitásának a fokozódását jelzi.

A bv. felügyeleti ügyészek által lefolytatott vizsgálatok tárgyát többek között a következők képezték:

- a reintegrációs őrizet végrehajtása,
- a fogvatartottakkal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűsége,
- a házi őrizet végrehajtása,
- a fogvatartottak befogadása és szabadítása,
- a közügyektől eltiltás végrehajtása,
- a sportrendezvények látogatásától való eltiltás végrehajtása,
- az elkülönítésre vonatkozó jogszabályi előírások betartása,
- a kiutasítás végrehajtása,
- a fiatalok fogvatartottakkal kapcsolatos speciális szabályok érvényesülése,
- a járművezetéstől eltiltás végrehajtása,
- a pártfogó felügyelet végrehajtása,
- az utógondozás végrehajtása.

A szakterület ügyészeinek hosszú idő óta kiemelt feladatát képezi a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének folyamatos ellenőrzése. A 2018-ban végzett országos vizsgálat szerint a korábbi évekhez hasonlóan, hazánkban a fogvatartottakkal való bánásmód – bár nem volt mentes az eseti jelleggel előforduló hibáktól, hiányosságoktól – általában megfelelt a nemzetközi jogi normákban és ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak.

A büntetés-végrehajtási intézeteknek (bv. intézet) változatlanul problémát jelentett a fogvatartottak jogszerű elhelyezése. Megállapítható, hogy a bv. intézetek általános telítettsége – az új férőhelyek létesítésének köszönhetően – tovább csökkent, azonban a zsúfoltabb intézetek helyzete továbbra is számos nehézség forrása volt. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy a zárkán belüli mellékhelyiségek kialakításának módja, valamint a rovarfertőzöttség – az e vonatkozásban megtett intézkedések eredményeként – már nem jelentett olyan súlyos problémát, mint a korábbi években.

Az említetteken kívül a fogvatartási intézetekben tartott vizsgálatok során feltárt jellemző jogszabálysértések – az előző években tapasztaltakhoz hasonlóan – a következők voltak:

- a fogvatartottak egészségügyi ellátása elégtelennek bizonyult,
- a fürdőhelyiségek higiéniája nem felelt meg az előírásoknak,
- a fogvatartottaknak címzett küldeményeket a fogva tartó szervek nem kezelték megfelelően,
- a fogvatartottaknak biztosított ételmezés hiányosságokat mutatott,
- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárkákban a jogszabályban előírt berendezési és felszerelési tárgyakat nem biztosították maradéktalanul.

Az ügyészi szervek az esetenként feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették, és a rendelkezésükre álló törvényes eszközökkel közreműködtek a feltárt hibák kiküszöbölésének, valamint azok jövőbeli megakadályozásának érdekében.

A 2018. évben a Legfőbb Ügyészség törvényességi szempontból megvizsgálta a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a Telekom hálózatos, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás fogvatartottak részére történő működtetésével kapcsolatos feladatokról szóló szakutasítása rendelkezéseit. A vizsgálat megállapította, hogy a szakutasításnak a mobiltelefonok fogvatartottak által történő birtokban tartásához előírt óvadékkal kapcsolatos rendelkezései nem álltak összhangban a jogszabállyal, ezért a Legfőbb Ügyészség az országos parancsnok intézkedését kezdeményezte. Az országos parancsnok a Legfőbb Ügyészség intézkedésére a szakutasítást felülvizsgálta, és a kezdeményezésnek megfelelően módosította.

Az elmúlt évben az egyik főügyészség eljárása nyomán a Legfőbb Ügyészség észlelte, hogy az ország több bv. intézetének ügyvédi beszélőiben kamerákat szereltek fel. Miután a vonatkozó törvényi rendelkezések tiltják a fogvatartott és a védő személyes kapcsolattartásának az ellenőrzését, illetve ügyvédi beszélőben semmilyen elektronikus megfigyelési eszköz elhelyezését nem teszik lehetővé, a Legfőbb Ügyészség intézkedett a büntetés-végrehajtás országos parancsnokánál a jelzett kamerák eltávolítása érdekében.

Az elmúlt esztendőben a Legfőbb Ügyészség vizsgálta a reintegrációs őrizet elrendelésével kapcsolatos ügyészségi gyakorlat törvényességét és szakszerűségét. A vizsgálat megállapította, hogy az ellenőrzött időszakban az országos ügyészségi gyakorlat jellemzően egységes, törvényes és szakszerű volt.

Az előző évben – a Legfőbb Ügyészség iránymutatása alapján – az illetékes főügyészségek ellenőrzést végeztek a Budapesti Rendőr-főkapitányság Központi Fogdájában, a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Fogdájában, továbbá az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézetében, valamint annak Nagykanizsai Telephelyén.

A Központi Fogdán kiemelt figyelemmel végeztük a fogvatartottak elhelyezési és ellátási körülményei kialakításának törvényességi vizsgálatát, mivel annak épületében 2018 júniusában felújítási munkálatok kezdődtek. Az ellenőrzött tárgykörökben az ügyészek nem tártak fel jogszabálysértést, így intézkedésre nem volt szükség.

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Fogdájában elvégzett vizsgálat a fogvatartottak elhelyezését biztosító zárkák szellőzésével összefüggő helytelen gyakorlatot állapított meg, amelynek megszüntetésére az illetékes főügyészség eredményesen hívta fel a vizsgált szerv vezetőjének a figyelmét.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézetében, valamint annak Nagykanizsai Telephelyén elvégzett törvényességi felügyeleti vizsgálat keretében az illetékes főügyészségek – többek között – a zárt jellegű javítóintézeti részleg kialakítását ellenőrizték. Ennek során

megállapították, hogy egyik vizsgált szervnél sem alakítottak ki zárt jellegű javítóintézeti részleget, ezért a mulasztásban megnyilvánuló jogszabálysértés megszüntetése érdekében felhívással fordultak a vizsgált szervek vezetőihez.

A bűnügyi nyilvántartásokat kezelő Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkársága Bűnügyi Nyilvántartó Hatóságának (BNYH) működése felett ellátott ügyészi törvényességi felügyeleti tevékenységet a Legfőbb Ügyészség 2018-ban is a korábban kialakított vizsgálati módszertan alapján végezte. Ez lehetővé tette a tipikusnak minősülő adat-rögzítési hibák, illetve hiányosságok feltárását elsősorban a köztársasági elnök által hozott kegyelmi határozatok, a bírósági mentesítésről rendelkező, valamint a büntetés vagy intézkedés végrehajthatóságának elévülését megállapító bírósági döntések vonatkozásában. A megállapított hiányosságok és hibák megszüntetése, valamint az adatközlések alapjául szolgáló törvénysértő bírósági végzések hatályon kívül helyezése és a törvénynek megfelelő új határozatok meghozatala érdekében az eljáró ügyészek a szükséges intézkedéseket minden esetben megtették.

A főügyészségek 2018-ban is jelentős számban észleltek helytelen adatot a bűnügyi nyilvántartásokban. Jelentéseik, valamint az ahhoz csatolt dokumentumok alapján a Legfőbb Ügyészség kezdeményezte a BNYH-nál a nyilvántartási adatok javítását, ezzel is hozzájárulva a bűnügyi nyilvántartások törvényességének és közhitelességének biztosításához.

4. A legfőbb ügyész tevékenysége

4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység

Az Alaptörvény 7. cikkének (1) bekezdése alapján az országgyűlési képviselő kérdést intézhet a legfőbb ügyészhez a feladatköréhez tartozó bármely ügyben.

Az országgyűlési képviselők 2018-ban 78 írásbeli választ igénylő kérdést, 5 azonnali kérdést és 2 szóbeli választ igénylő kérdést intéztek a legfőbb ügyészhez. A kérdéseket a 2. melléklet tartalmazza.

Az ügyészség 2017. évi tevékenységéről szóló országgyűlési beszámolót az Igazságügyi bizottság 2018. december 4-én, majd az Országgyűlés plenáris ülése 2018. december 13-án megvitatta, és 2019. február 18-án elfogadta (H/3895).

4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása

Mind a régi, mind az új Be. szerint a legfőbb ügyész kizárólagos joga, hogy a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentsen be a bíróság jogerős, illetve végleges, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, törvénysértő határozata ellen. Erre 2018-ban 11 esetben került sor. E rendkívüli jogorvoslat igénybevétele a korábbi években nagy számban fordult elő külföldi ítéletek tartalmának törvénysértő elismerése, a bűnisméltés törvénysértő megállapítása, illetve törvénysértő hatályon kívül helyezés miatt. Az új Be. azonban lehetővé tette az ilyen

jellegű jogsértések rendes jogorvoslattal történő orvoslását, így a múlt év második felében a törvényesség érdekében jogorvoslat bejelentésére ilyen okokból már nem került sor.

A Kúria valamennyi esetben osztotta a jogorvoslati indítványban kifejtett érveinket. Az egyik jogorvoslati indítvány annak a kérdésnek a vizsgálatára irányult, hogy a nyomozási bíró alap-
pal helyezte-e hatályon kívül a nyomozó hatóságnak a Magyarországi Szcientológiai Egyház
Központi Szervezetével szemben hozott házkutatást, motozást és lefoglalást elrendelő ha-
tározatát, valamint az ügyészség e határozatok ellen bejelentett panaszt elutasító döntését.
A Kúria – a jogorvoslati indítványban írtakkal egyezően – megállapította, hogy hasonló esetben
a nyomozási bíró kizárólag azt vizsgálhatja, miszerint a kényszerintézkedések elrendelésének
adottak-e a törvényben meghatározott alaki és tartalmi követelményei. Amennyiben a törvényi
követelményeken kívül eső szempontokat is vizsgál, értékel, és ezek alapján dönt, az törvény-
sértő.

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc utáni leszámolással összefüggő elítélések
semmisségének megállapításáról szóló 2000. évi CXXX. törvény 2. §-a (2) bekezdésének
a) pontja felhatalmazza a legfőbb ügyészt, hogy hivatalból indítványt tegyen a Kúriánál a
törvénnyel érintettek számára a semmisségi igazolás kiadása iránt. A Kúria a 2018. évben
12 büntetőügyben 62 személy esetében az indítványoknak megfelelően igazolta az eljárás
semmisségét.

A bírósági gyakorlat egységesítésének legfontosabb eszköze a Kúria alsóbb bíróságokra kö-
telező jogegységi határozata. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI.
törvény 33. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a legfőbb ügyész is élhet jogegységi eljárás
kezdeményezésével.

A büntetőjogi szakágban az elmúlt évben 3 jogegységi eljárás indult, ebből 1 a legfőbb ügyész
kezdeményezésére. Jogegységi határozat meghozatalát indítványozta a legfőbb ügyész abban
a kérdésben, hogy miként alakul a vagyonekbevétele mértéke abban az esetben, ha az eltulaj-
donított dolgot az elkövető továbbértékesíti, majd azt a büntetőeljárás során lefoglalják, és a
sértettnek kiadják, így az okozott kár megtérül. A Kúria a jogegységi indítványt a tárgyévből
nem bírálta el.

A 2018. évben a legfőbb ügyész a közérdekvédelmi szakterületen 3 jogegységi eljárásban tett
írásbeli nyilatkozatot, a következő tárgykörökben:

- a közigazgatási határozatok semmisségével kapcsolatos egyes kérdésekről;
- a jogi képviselővel eljáró ügyfél részére történő kézbesítés joghatályosságának értelmezé-
séről;
- a személyes illetékmentes fél illetékfizetési kötelezettsége.

A legfőbb ügyész indítványozza az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény 4. cikkében
biztosított mentelmi joga felfüggesztésére irányuló – az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI.
törvényben és a Házszabályban szabályozottak szerinti – eljárást. A legfőbb ügyész a mentelmi
jog felfüggesztését büntetőügyben a vádirat benyújtásáig terjeszti elő a házelnökhöz. Szabály-

sértési ügyben pedig akkor indítványozza a mentelmi jog felfüggesztését, ha arról az országgyűlési képviselő önként nem mond le.

A 2018. évben a legfőbb ügyész büntetőeljárás lefolytatása céljából két országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló indítványt tett, amelyek nyomán az Országgyűlés a mentelmi jogot mindkét képviselő esetében felfüggesztette.

A 2018. évi országgyűlési választások során mentelmi jog illetve meg az országgyűlési képviselőjelölteket is. A legfőbb ügyész két képviselőjelölt mentelmi jogának felfüggesztését indítványozta a Nemzeti Választási Bizottságnak, amely indítványok eredményesek voltak.

Az országgyűlési képviselőkkel azonos, illetve ahhoz hasonló mentelmi jogát a legfőbb ügyész három ügyésznek függesztette fel, és további hat bíró mentelmi jogának felfüggesztését indítványozta. Az indítványok eredményesek voltak. Diplomáciai mentesség miatt a legfőbb ügyész 4 esetben tett indítványt külföldi diplomata mentelmi jogának felfüggesztésére a külpolitikáért felelős miniszternek, 1 indítvány járt a kívánt eredménnyel, 3 indítvány eredménytelen maradt.

2018-ban szabálysértési ügyben egy bíró mentelmi joga felfüggesztésének kezdeményezésére került sor közlekedési szabálysértés miatti eljárás érdekében. 2 esetben az országgyűlési képviselők önként lemondtak mentelmi jogukról, ezért ezekben az ügyekben a legfőbb ügyész a szabálysértési hatóságok jogerős határozatairól adott tájékoztatást a házelnök részére.

A legfőbb ügyész véleményt nyilváníthat egyes jogszabályok tervezeteiről. A tárgyévben a véleményezésre megküldött jogszabálytervezetek száma meghaladta a 140-et. A legfőbb ügyész, illetve átruházott jogkörben az ügyészség vezetői a megküldött tervezetek 30%-át meghaladóan tettek észrevételt.

A legjelentősebb jogszabály-előkészítési munka 2018-ban az új Be. hatálybalépéséhez kapcsolódó rendeletek kodifikálása volt. Az új Be. felhatalmazó rendelkezései alapján számos alacsonyabb szintű jogszabály (kormányrendelet, IM rendelet, BM rendelet) megalkotására, átdolgozására került sor. A korábbi évhez hasonlóan ebben a munkában az Igazságügyi Minisztériumba kirendelt ügyészek vettek részt. A kirendelés alatt egyikük főosztályvezető-helyettesként, majd főosztályvezetőként meghatározó szerepet töltött be a kodifikációs folyamat irányításában.

Emellett az ügyészség részt vett a szakértői egyeztetéseken is. Így kifejtettük álláspontunkat a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet; az egyes büntetőeljárás cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról szóló 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet; a terhelt és a meghatalmazott védő, valamint a büntetőeljárásban részt vevő egyéb személyek díjáról és költségéről szóló 19/2018. (VI. 28.) IM rendelet; valamint a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet módosításáról szóló 18/2018. (VI. 28.) IM rendelet szakértői szintű egyeztető megbeszélésein.

Észrevételeinket, javaslatainkat döntő többségben elfogadták.

A legfőbb ügyész törvényben biztosított joga, hogy normatív utasításban szabályozza a vezetése, irányítása, felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, továbbá tevékenységét, valamint körlevelet adjon ki az ügyészség működésének, szakmai tevékenységének, a szakágak együttműködésének segítésére. A 2018. évben 26 legfőbb ügyészi utasítás és 4 legfőbb ügyészi körlevél kiadására került sor. A legfőbb ügyészi utasítások jelentős részének – 11 utasítás – kiadását az új Be. hatálybalépése tette szükségessé. A büntetőjogi szakág valamennyi szakterülete vonatkozásában új alaputasítások készültek.

4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége

A legfőbb ügyész 2018. évi nemzetközi tevékenységének fókuszában a szomszédos országokkal és az EU tagállamokkal való kapcsolatok további fejlesztése állt.

Az elmúlt 6 évben rendszeressé váló magyar és osztrák felsőszintű találkozók újabb állomásként január 30–31-én Magyarországon tartózkodott az osztrák legfőbb ügyész vezette küldöttség. Ennek során legfelsőbb szintű tárgyalásokat folytattak, valamint áttekintették a határ menti regionális kapcsolatokat egy Győrben szervezett főügyészi szintű találkozó keretében.

A határ menti kapcsolatok elmélyítése jegyében a 2016. évben megtartott magyar-szlovén legfőbb ügyészi találkozó folytatásaként, valamint az új szlovén ügyésszel való kapcsolatfelvétel céljából a magyar legfőbb ügyész október 1–2-án találkozott szlovén partnerével. A találkozó során e relációban is hangsúlyos volt a határ menti regionális kapcsolatok áttekintése, ennek jegyében a magyar küldöttség látogatást tett a Muraszombati Körzeti Ügyészségen, és a határ menti főügyészek közötti munkakapcsolat megkezdését szorgalmazták.

A horvát legfőbb ügyésszel való hivatalos találkozóra, ennek keretében az aktuálisan felmerülő kétoldalú kérdések áttekintésére decemberben került sor Nagykanizsán.

Dr. Polt Péter legfőbb ügyész német partnere meghívására április 25-én Karlsruheba látogatott, ahol a már megkezdett kétoldalú kapcsolatok elmélyítése céljából egynapos tárgyaláson tanácskoztak.

A kubai legfőbb ügyész meghívására a magyar legfőbb ügyész részt vett a Bűnügyi Tudományok XIV. Nemzetközi Találkozóján Havannában, március 14. és 16. között. Kubai partnere felkérésére előadást is tartott a „Joghatósági problémák a kiberbűncselekmények elleni eljárásokban” címmel. Havannai tartózkodása idején, március 17-én Dr. Polt Péter találkozott kubai partnerével. A találkozó során Együttműködési Megállapodást írtak alá a két ügyészi szervezet közötti, nemzetközi bűnözés elleni harc terén folytatott együttműködés hatékonyságának megerősítéséről.

A 2015. évi kétoldalú találkozó folytatásaként, a vietnámi legfőbb ügyész meghívására Dr. Polt Péter szeptember 17. és 24. között látogatást tett Vietnámban. A legfőbb ügyészek közötti egyeztetés során megfogalmazódott egy, a vietnámi ügyészek, jogászok számára Magyarországon biztosítandó jogi képzés lehetősége a kiberbűnözés, a korrupció és a pénzmosás,

a vagyonvisszaszerzés témakörében. A látogatás során Dr. Polt Péter „Reformok hatása a magyar ügyészség szervezetére és büntetőjogi tevékenységére” címmel előadást tartott a Legfelsőbb Népi Ügyészség Hanoi Ügyészeti Egyetemén. A vietnámi látogatás idején a küldöttséget fogadta a Nemzetgyűlés elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, valamint az igazságügyi miniszter is. A küldöttség szakmai látogatást tett Lao Cai és Thua Thien Hue tartományokban is, ahol főügyészi szintű találkozók keretein belül tanulmányozták a tartományok aktuális kriminológiai jelenségeit és kérdéseit.

A legfőbb ügyész a 2018. évben a következő európai és regionális szintű, együttműködést elősegítő rendezvényeken vett részt:

Az Európai Unió tagállamai legfelsőbb bíróságai mellett működő legfőbb ügyészek hálózata éves ülésének a 2018. évben a francia legfőbb ügyész adott otthont. A Párizsban május 16. és 18. között megrendezett konferencián a magyar legfőbb ügyész – francia partnere felkérésére – az Európai Igazságügyi Hálózat témájában tartott előadást. A rendezvényen továbbá tanácskoztak az Európában működő ügyészeti modellekről, valamint az Európai Ügyészségről.

A Visegrádi Csoport legfőbb ügyészeit a 7. munkatalálkozó során szeptember 3. és 5. között Visegrádon fogadta Dr. Polt Péter. A V4-ek legfőbb ügyészei az Európai Ügyészség felállításáról, a terrorizmus elleni küzdelem jelentőségéről, valamint a kiberbűnözés elleni harcról egyeztettek, majd a találkozó végén e három témában írtak alá közös nyilatkozatot.

Az Európai Unió Tanácsa soros elnökségét ellátó Bulgária és Ausztria október 19-én rendezte meg Hágában a tagállamok legfőbb ügyészeinek Konzultatív Fórumát. A Fórum fő tárgyalási témái a következők voltak: a terrorizmus elleni küzdelem és a megelőzés jelenlegi kihívásai, az új Eurojust szabályozás és az együttműködés az Egyesült Királysággal, Dániával és harmadik országokkal, valamint az Eurojust intézményi perspektívái és fejleményei az operatív területeken. Dr. Polt Péter a Fórum mindhárom napirendi pontjához hozzászólt.

Az Európa Tanács Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsának (CCPE) munkájában a magyar legfőbb ügyész a 2018. évben is részt vett. A CCPE november 22–23-án Strasbourgban megrendezett plenáris ülése elfogadta a CCPE munkacsoport által kidolgozott 13. számú véleményt, amely „Az ügyészek függetlensége, elszámoltathatósága és etikája” címet viseli.

Dr. Polt Péter részt vett az Európai Bizottság 250/2014/EU rendelete által, az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) felügyeletével 2014–2020 közötti időszakra meghirdetett Hercule III elnevezésű csalás elleni programjának részeként a Miskolci Egyetemen megszervezett „Az Európai Unió pénzügyi érdekei büntetőjogi védelme” című konferencián, ahol „Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelmére vonatkozó magyar szabályozás, a költségvetési csalás elleni fellépés az ügyészeti gyakorlatban” címmel tartott előadást.

A 2018. év folyamán a legfőbb ügyész számos magas rangú, nem ügyész szakmai partnerrel is hivatalos tárgyalást folytatott:

Március 27-én fogadta a Kúria vendégeként Magyarországra látogató Nguyen Hoa Binh vietnámi legfelsőbb bírósági elnököt, valamint április 4-én az Igazságügyi Minisztérium meghívására Magyarországra érkező Tayed Louh algériai igazságügyi minisztert.

Dr. Polt Péter március 29-én tárgyalást folytatott az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala Korlátozott Választási Megfigyelési Missziójának küldöttségével.

Dr. Polt Péter november 12-én fogadta az Európai Szemeszter keretében hazánkba látogató szakértői küldöttséget. A legfőbb ügyész az ügyészség függetlenségéről, az Európa Tanács Korruptió Elleni Államok Csoportja (GRECO) 67. plenáris ülésén elfogadott jelentés magyar ügyészségre vonatkozó ajánlásának végrehajtásáról, a korrupciós bűncselekményekben folytatott büntetőeljárásokról, valamint az EU pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekről tárgyalt a küldöttség tagjaival.

Dr. Polt Péter december 17-én fogadta David B. Cornsteint, az Amerikai Egyesült Államok Budapestre akkreditált nagykövetét.

Az első ügyészi törvény 1871. június 10-i kihirdetésének évfordulója alkalmából június 11-én tartott Ügyészség Napja ünnepségen Dr. Polt Péter meghívására a rendezvény díszvendégeként részt vett Ladislav Hamran, az Eurojust elnöke. Az ünnepi program keretében az Eurojust elnöke magyarul elmondott beszédében méltatta a magyar ügyészség eredményes munkáját és az Eurojuston belüli aktivitását. Dr. Polt Péter Pro Cooperatione Emlékérmeket adományozott Ladislav Hamran elnök úrnak.

5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége

5.1. A nemzetközi kapcsolatok

Az ügyészség nemzetközi tevékenységében jelentős részt tett ki a képzési jellegű, tapasztalatcsere célú nemzetközi rendezvényeken való ügyészi részvétel, szakértőként, előadóként való meghívás, valamint a konkrét ügyekben, külföldi partnerekkel való szakmai egyeztetés érdekében teljesített külföldi kiküldetés.

A 2018. évben a nemzetközi továbbképzés keretében konferenciákon, szemináriumokon, tanulmányutakon vettek részt ügyészek, alügyészek és ügyészségi fogalmazók. E programok szervezője és finanszírozója jelentős részben az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) volt, amelynek a Legfőbb Ügyészség 2004 óta tagja.

Az EJTN keretében a korábbi évekhez hasonlóan folytatódtak az egyhetes külföldi ügyészi csereprogramok. Ennek során nyolc ügyész tett látogatást európai uniós tagállami ügyészségeken, és fogadott külföldi ügyészeket itthon.

Az EJTN fogalmazóknak és alügyészeknek szóló AIAKOS csereprogramja keretében három ügyészségi fogalmazó és egy alügyész töltött egy-egy hetet európai uniós tagállami igazságügyi képzési központok által szervezett látogatásokon, és fogadott öt külföldi ügyészségi fogalmazót Magyarországon. A hosszú távú csereprogram keretében egy ügyész töltött négy hónapot az Eurojustnál Hágában. Szintén az EJTN szervezésében került sor tanulmányutakra, amely során négy ügyész az Európai Unió Bíróságánál Luxemburgban, ugyancsak négy ügyész az Emberi Jogok Európai Bíróságánál Strasbourghban, két ügyész az európai uniós intézményeknél Brüsszelben, egy-egy ügyész Bécsben az Európai Unió Alapjogi Ügynökségénél és a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet székhelyén tett látogatást.

Az EJTN a bűnügyi együttműködés keretében több szemináriumot szervezett, amelyen továbbra is jelentős számban szerepeltek ügyészek.

Az EJTN fogalmazók részére meghirdetett THEMIS versenyének „Nemzetközi igazságügyi együttműködés büntető ügyekben” című „A” elődöntőjében három ügyészségi fogalmazó és egy felkészítő ügyész vett részt.

Az ügyészi szervezetet 2018-ban 176 nemzetközi vonatkozású rendezvényen 244 fő képviselte. Az ügyészi szervezet részéről 81 képzési jellegű rendezvényen, szemináriumon, tanulmányúton 116 fő vett részt.

Konkrét büntetőügyben 31 alkalommal 42 fő vett részt külföldi társhatóságokkal való szakmai egyeztetésen, többségük az Eurojust által finanszírozott – az 5.3. pontban részletezett – koordinációs értekezlet volt.

Az ügyészség nemzetközi szervezetekhez delegált kontaktpontjai 23 rendezvényen vettek részt, további 20 fő szakértőként felkérésre tartott előadást 18 nemzetközi szakmai rendezvényen.

Az ügyészség hatáskörébe tartoznak az OLAF által lefolytatott vizsgálatokkal összefüggő ügyek.

Az OLAF-fal történő együttműködés specialitását az adja, hogy az OLAF az Európai Bizottság ellenőrző szerve – a közvéleményben kialakult képpel ellentétben nem nyomozó hatóság –, amely belső (szervezetén belüli) és külső vizsgálatokat folytat le az Európai Unió költségvetéséből származó pénzeszközök szabályszerű felhasználásának ellenőrzése érdekében. Ebből következően az OLAF vizsgálatainak nem célja, hogy bűncselekmények elkövetőit felelősségre vonja, vagy büntetőeljárásban felhasználható bizonyítékokat szerezzen be. Amennyiben az OLAF a vizsgálata során bűncselekmény gyanúját észleli, annak kivizsgálása érdekében ajánlással fordulhat az érintett tagállam igazságügyi hatóságaihoz.

A 2018. évben az OLAF összesen négy ajánlást küldött meg a Legfőbb Ügyészségnek, amelyekben büntetőeljárás lefolytatására tettek javaslatot. Egy esetben az ügyészség nyomozást rendelt el, három esetben az ajánlást és a vizsgálati eredményeket tartalmazó zárójelentést már folyamatban lévő nyomozásban értékelték a magyar hatóságok.

Az OLAF ajánlásai és jelzései alapján indult ügyek közül a 2018. évben egy esetben vádemelésre, egy esetben – a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását jelentő – feltételes ügyészi felfüggesztésre, két esetben pedig a nyomozás megszüntetésére került sor.

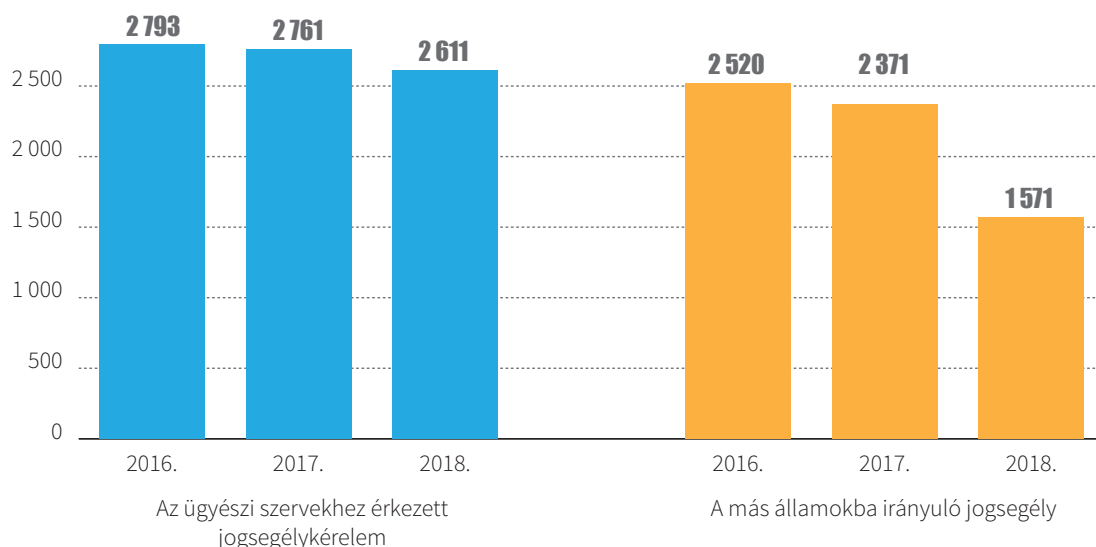
5.2. A jogsegélyügyek

A bűnügyi jogsegély

Az államhatárokon átnyúló szervezett bűnözés és egyéb kedvezőtlen globális jelenségek elleni küzdelem miatt az igazságügyi hatóságok, így az ügyészségek nemzetközi együttműködése az utóbbi években, ahogy a múlt évben is, változatlanul intenzív volt. Ezt szemlélteti a következő ábra:

48. ábra

Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2016–2018. években

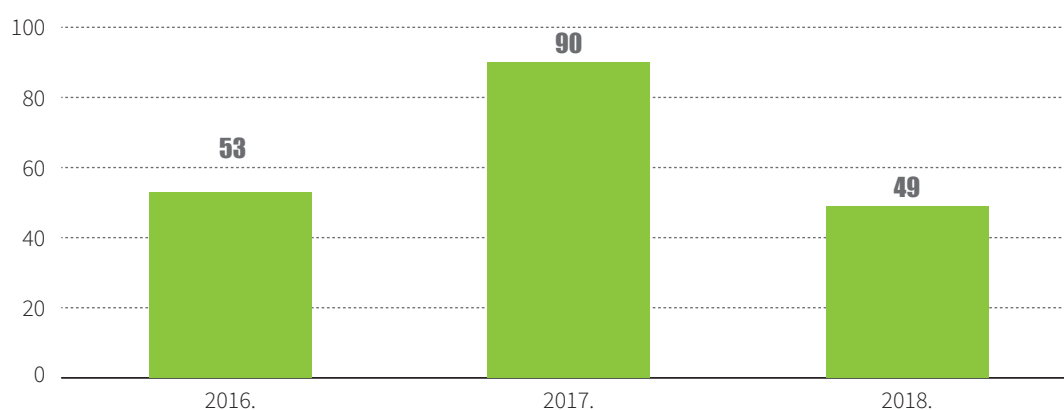
Az Európai Unió tagállamaival folytatott együttműködés a legjellemzőbb a jogsegélyügyek intézése körében, amelynek alapja az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezmény és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 2005. évi CXVI. törvény.

Az uniós jogsegélyegyezményen kívül a Strasbourgban, 1959. április 20-án kelt, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1994. évi XIX. törvény, illetve a második kiegészítő jegyzőkönyvet kihirdető, 2018. május 1-jén hatályba lépett, 2017. évi CLXXIII. törvény meghatározó jelentőségű a jogsegélyforgalomban. Az utóbbi törvény lehetővé tette az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen együttműködést az Európa Tanács tagállamai többségének viszonylatában is. A nem európai uniós és nem Európa tanácsi tagállamokkal két- vagy többoldalú nemzetközi egyezmények keretében folyik a büntetőügyekben való együttműködés.

A Legfőbb Ügyészség a jogsegélyforgalomban központi igazságügyi hatóságként jár el, amely során dönt a nem európai uniós és a strasbourgi egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvét sem alkalmazó országokba történő jogsegélykérelmek továbbításáról, valamint fogadja a külföldi hatóságoktól hozzá címzett jogsegélykérelmeket. A Legfőbb Ügyészség bűnügyi jogsegélyforgalomban végzett tevékenységét a következő két ábra illusztrálja:

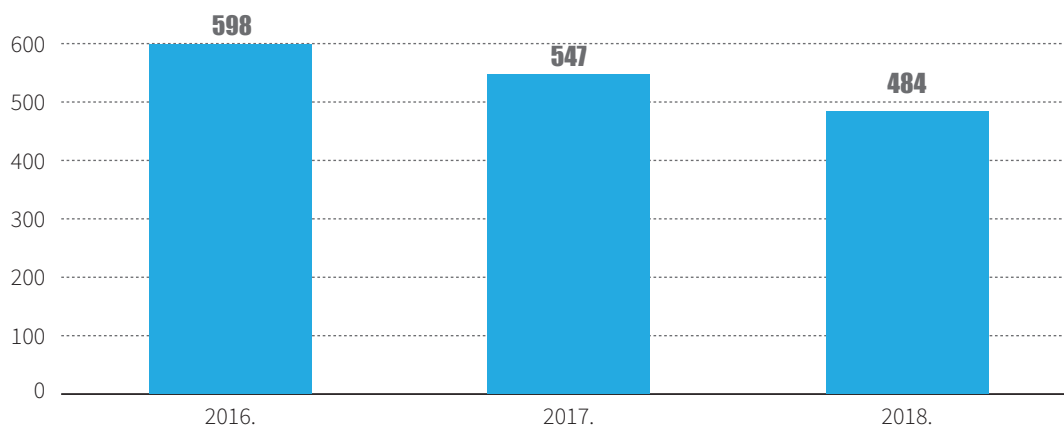
49. ábra

A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2016–2018. években

50. ábra

A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2016–2018. években

Több olyan államtól érkezett eljárási jogsegély teljesítését is engedélyezte a legfőbb ügyész a külgazdasági és külügyminiszterrel egyetértésben, amely államokkal nemzetközi szerződés és viszonyosság sem áll fenn [1996. évi XXXVIII. törvény 6. § (2) bekezdés].

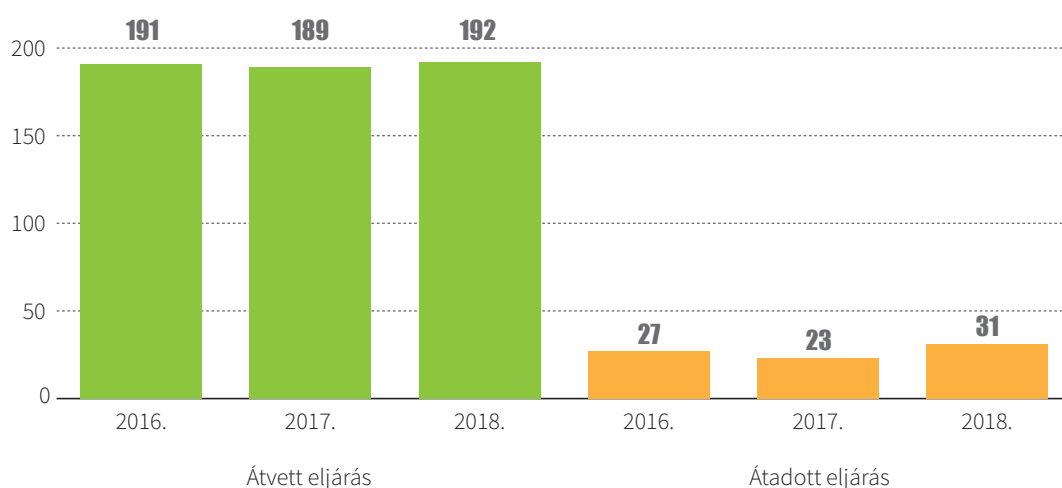
Eljárási jogsegélyforgalom jellemzően vagyon elleni bűncselekmények, adó-, illetve költségvetési csalás bűntette, pénzmosás bűntette, embercsempészás és emberkereskedelem bűntette miatt indított büntetőeljárásokban fordult elő.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az Európai Unió tagállamaival folytatott közvetlen igazságügyi együttműködés bevált, így zavartalan volt a strasbourgi egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvét alkalmazó országokkal a közvetlen jogsegélyforgalomra való áttérés is. A más államokkal fennálló jogsegélykapcsolatok szintén kiegyensúlyozottak voltak.

Az igazságügyi hatóságok nemzetközi együttműködésének külön területe a magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye ügyében indított büntetőeljárás átvétele, valamint a külföldi állampolgár által Magyarországon elkövetett bűncselekménye ügyében a büntetőeljárás átadása. Az átvett és átadott eljárások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

51. ábra

A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2016–2018. években

A 2018. évben 4 ügyben (2017: 5, 2016: 8) tettünk feljelentést külföldi államnál olyan külföldi állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt, amelynek gyanúját hazai büntetőeljárásban beszerzett adatok támasztották alá.

A regisztrált külföldi állampolgár elkövetők száma 2018 első félévében 2218 volt. Közülük a legtöbben román (627), ukrán (288), szerb (209), szlovák (115), német (84) és osztrák (65) állampolgársággal rendelkeztek. A regisztrált bűncselekmények külföldi állampolgár elkövetőinek száma 2018 második félévében 3101 volt, közülük a legtöbben szlovák (1084), román (588), ukrán (337), szerb (155), német (125), olasz (59) és osztrák (59) állampolgárok voltak. (Összehasonlításképpen: a külföldi állampolgár regisztrált elkövetők száma 2017-ben 4133, 2016-ban 7097 volt.)

A bíróság 2018-ban 230 külföldi állampolgár (2017: 434, 2016: 640) letartóztatását (előzetes letartóztatását) rendelte el. A letartóztatott személyek közül előfordult például román (62), szerb (46), szlovák (15), bolgár (11), albán (6), valamint brit (6) állampolgárságú terhelt.

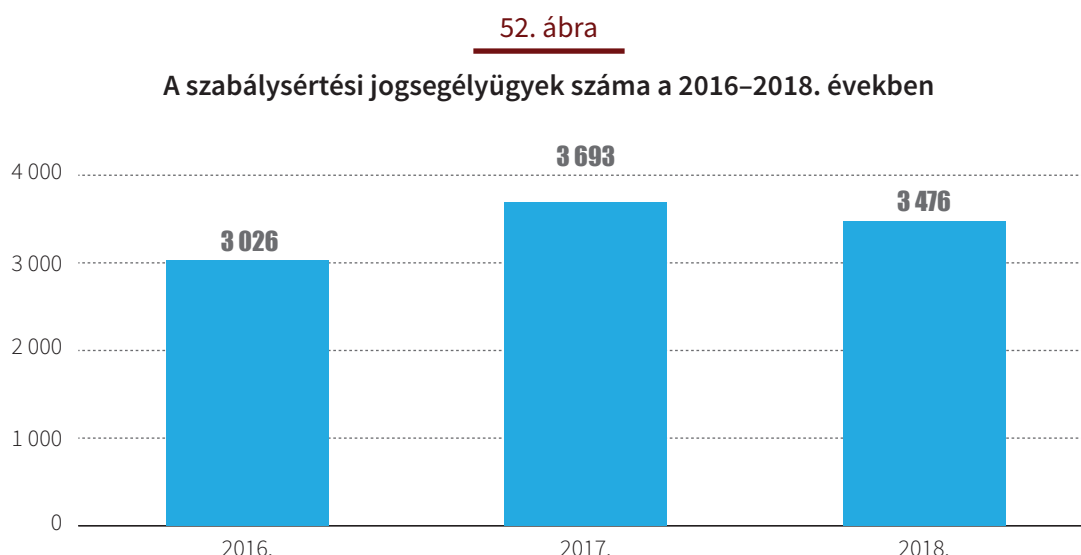
2018 első félévében a regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek száma 2256, 2018 második félévében a regisztrált bűncselekmények külföldi állampolgárságú sértetteinek száma

pedig 1857 volt. (Összehasonlításképpen: a külföldi állampolgár sérelmére elkövetett regisztrált bűncselekmények száma 2017-ben 5182, 2016-ban 5393 volt.) Külföldiek sérelmére továbbra is zömmel vagyon elleni bűncselekményeket követtek el Magyarországon.

Magyar állampolgár, a magyar jog alapján létrejött jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb jogalany sérelmére, nem magyar állampolgár által, külföldön elkövetett bűncselekmény tárgyában tett feljelentés alapján 775 esetben (2017: 784, 2016: 1304) döntött a legfőbb ügyész a büntetőeljárás megindításának kérdésében. Ebből 24 esetben (2017: 20, 2016: 31) elrendelte a hazai büntetőeljárás megindítását [Btk. 3. § (2) bekezdés b) pont és (3) bekezdés]. A hazai büntetőeljárás megindításának hiányában a bűncselekmény elbírálására joghatósággal rendelkező európai uniós tagállamba továbbította az ügyészség a sértett feljelentését.

A szabálysértési jogsegélyügyek

A szabálysértési jogsegélyügyekhez kapcsolódó ügyészi tevékenység alakulását a következő ábra szemlélteti:

A 2018. évben a szabálysértési jogsegély iránti ügyek száma a megelőző évhez képest kismértékben, mintegy 6%-kal esett vissza, ugyanakkor a 2016. évinél mintegy 15%-kal magasabb volt. A külföldi hatóságok előterjesztéseinek tárgyévi csökkenése alapvetően a tagállamok járműnyilvántartásaiból közvetlenül kezdeményezhető automatizált adatcsere valamennyi tagállamban való elérhetőségének a következménye. 2018 második félévétől az eljárási – alapvetően bizonyítási cselekmény elvégzését célzó – jogsegély iránti kérelmeket a magyar szabálysértési hatóságok is Európai Nyomozási Határozat kibocsátásával, formanyomtatványon terjesztik elő. Az előterjesztések számának átmeneti visszaeséséhez az új alakiságra való áttérés is hozzájárult.

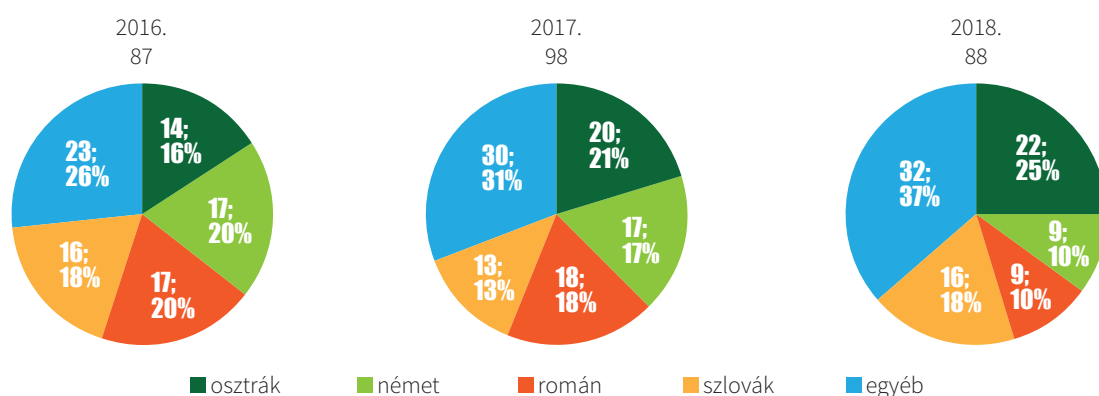
A külföldi hatóságok 3388 ügyben, a magyar szabálysértési hatóságok 88 esetben kezdeményeztek jogsegélyeljárást. A jogsegélykérelmek 2361 esetben adatközlésre, 1048 ügyben iratok, határozatok kézbesítésére, 67 esetben pedig eljárási cselekmény fogyanatosítására irányultak.

A külföldről érkező előterjesztések 91,5%-a teljesítésre került, amely az előző évit több mint 10%-kal meghaladta. A jogsegélyügyekben tett megkereséseink ugyanakkor 74%-ban eredményesek voltak, amely 6%-kal haladta meg az előző évi teljesítést.

A magyar szabálysértési hatóságok által külföldi hatóságokhoz tett megkeresések címzettjei megoszlásának évenkénti alakulását a következő ábra mutatja:

53. ábra

A magyar hatóságok jogsegély iránti megkeresései a 2016–2018. években

A diagramokból láthatóan a magyar hatóságok szabálysértési eljárási jogsegély kérelmei jellemzően Ausztriába, Szlovákiába, Németországba és Romániába irányultak, de a cseh, lengyel, francia, szlovén, svéd, dán, holland, angol és bolgár hatóságokhoz is éltünk előterjesztéssel.

5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége

Az Eurojust az Európai Unió Tanácsa 2002/187/IB határozatával létrehozott és az Eurojust megerősítéséről szóló 2009/426/IB határozatával (Eurojust Határozat) módosított, a tagállamok közötti büntető igazságügyi együttműködés Hágában működő szerve. Feladata, hogy előmozdítsa a határokon átívelő súlyos, szervezeten elkövetett bűncselekmények elleni küzdelmet, a tagállamokban indított büntetőeljárások összehangolását, az igazságügyi együttműködésre irányuló megkeresések teljesítését. Döntéshozó szerve a tagállamok által delegált nemzeti tagokból álló Kollégium, amely tagjai sorából elnököt és alelnököket választ. A nemzeti tagok és a Kollégium munkáját EU alkalmazottakból álló adminisztráció támogatja.

Magyarország 2004 óta tagja az Eurojustnak. Az Ütv. felhatalmazása alapján a részvétellel és képviseléssel kapcsolatos feladatokat az ügyészség teljesíti, amely az Eurojust keretein belüli együttműködést prioritásként kezeli. Magyarországot nemzeti tagként főosztályvezető-helyettes ügyész képviseli a szervezet székhelyén. A magyar nemzeti tag kiküldetése alatt kizárólag a magyar ügyészséggel áll szolgálati viszonyban. A nemzeti tag helyettese és asszisztense is ügyész, ők hazai munkavégzési helyen teljesítik a hágai nemzeti szekcióhoz és a hazai Eurojust nemzeti koordinációs rendszerhez kapcsolódó feladataikat.

A magyar nemzeti tag tevékenységét Hágában nemzeti szakértőként 6 havi váltásban egy-egy kiküldött ügyész támogatja. Az Eurojust Határozat átültetésének főbb szabályait az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény, valamint az Eurojusttal és az Európai Igazságügyi Hálózattal kapcsolatos ügyészi tevékenységről szóló 2/2014. (I. 31.) LÜ utasítás rögzíti.

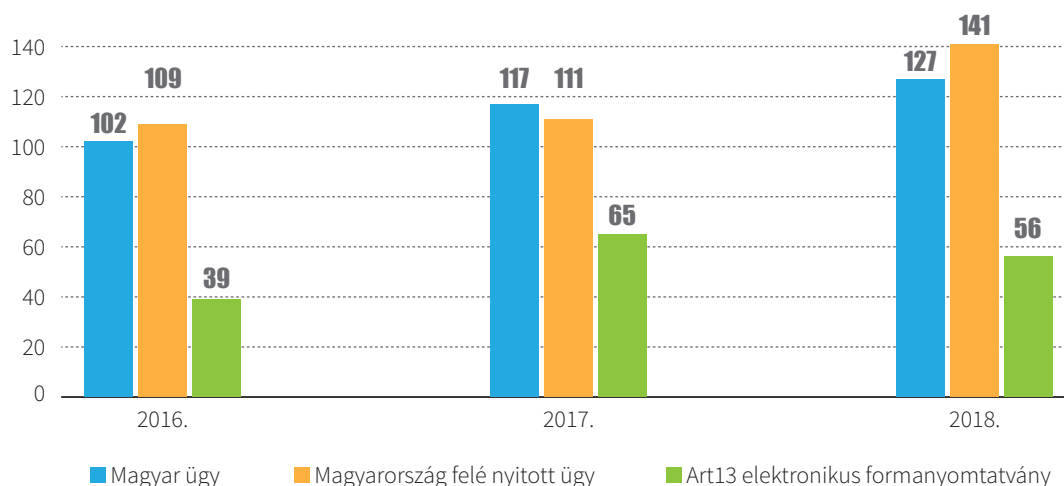
Az Eurojust előtt 2018-ban megnyitott ügyek száma (3317 ügy) kiemelkedő, 19%-os növekedést mutat az azt megelőző évi érkezéshez képest. Ezek közül az EU tagállamainak nemzeti tagjai 2018-ban 3148 ügyet (2017: 2550) terjesztettek az Eurojust elé. Az Eurojust különböző szintű intézményi kapcsolatokat tart fenn közel 50 harmadik állammal. Az USA, Norvégia, Svájc, Ukrajna, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság (2019-től: Észak-Macedón Köztársaság) és Montenegró összekötő ügyészeket is delegáltak az Eurojusthoz, ők 169 ügyet (2017: 148) nyitottak a tagállamok felé. A többi harmadik államban igazságügyi kapcsolattartók működtek közre a kölcsönös jogsegélyforgalom megkönnyítése érdekében.

Összességében az ügyek 62%-a volt az Európai Unióban kiemeltként kezelt bűncselekményekkel – sorrendben csalással, kábítószerrel visszaéléssel, pénzmosással, bűnszervezettel, emberkereskedelemmel, számítástechnikai visszaéléssel, terrorizmussal, vesztegetéssel, illetve illegális bevándorlással – kapcsolatos. Mindezeket – számukat tekintve – az Európai Ügyészség hatáskörét képező az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló 2017. július 5-i 2017/1371/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó bűncselekmények követték, a sort a szintén kiemeltként kezelt környezetvédelmi ügyek csoportja zárta.

Magyarország az Európai Unió igazságügyi együttműködésének továbbra is aktív tagjaként a megkereső tagállamok sorában a 13. helyen áll, míg a 11. legtöbbször megkeresett tagállam. A Magyarország által, illetve a Magyarország felé kezdeményezett ügyek alakulását a következő ábra mutatja:

54. ábra

A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art13HU) érkezett jelentések száma a 2016–2018. években

A hazai kezdeményezésű regisztrált Eurojust ügyek többsége az ügyészi szervektől, ezen belül az ügyek harmada (42) a Fővárosi Főügyészségtől és fővárosi kerületi ügyészségektől érkezett. A különböző bíróságok 11, az Igazságügyi Minisztérium pedig 5 alkalommal, zömében európai elfogatóparanccsal kapcsolatos ügy miatt, kérte az Eurojust segítségét.

Az Eurojust felé irányuló tényleges aktivitás ennél is magasabb, hiszen az 54. ábrában jelzett regisztrált ügyeken felül további 51, zömében hazai ügyészségektől érkező olyan megkeresést is kapott a magyar nemzeti szekció, amelyeket Eurojust ügyszámmal, de kollégiumi regisztráció igénylése nélkül, az Európai Igazságügyi Hálózat ügyészégi és bírósági kapcsolattartóival együttműködve oldott meg. A magyar nemzeti szekció ily módon 2018-ban az előző évhez képest 31%-kal több, az ábrában nem jelzett ügyekkel együtt összesen 319 új, két- vagy többoldalú koordinációt igénylő üggyel foglalkozott.

A több tagállamot érintő súlyos és szervezeten elkövetett bűncselekmények ügyeiben, különösen a joghatósági összeütközések miatt koordinációt igénylő ügyekben az Eurojust Határozat 13. cikke alapján a tagállamok a tárgyévben 133 automatikus adatkezelést biztosító elektronikus formanyomtatványt (2017: 169) küldtek az Eurojustnak. Az ügyészség hálózatán keresztül ilyen módon jelentett hazai ügyek száma – az 54. ábrából láthatóan – az összes jelentés közel fele volt. Az új hazai ügyekből 35-öt a hazai ügyészek a kötelező jelentés megküldésével kezdeményeztek.

Az Eurojust 431 ügyben 359 koordinációs értekezletet szervezett és finanszírozott, zömében az ügynökség hágai székházában, esetenként más tagállamokban. A hazai ügyészek 25 ilyen rendezvényen vettek részt, ebből 9 koordinációs értekezletet az ő kezdeményezésükre, további 1 értekezletet a hazai bíróság kérésére, bíró és az Igazságügyi Minisztérium képviselője részvételével tartottak. A koordinációs értekezletek mellett további 3, a több tagállamban azonos napon végrehajtott eljárási cselekményeket összehangoló ún. koordinációs központ működésében is részt vettek hazai igazságügyi képviselők.

Az Eurojust támogatását igénybe véve a tárgyévben 29 magyar ügyész és bíró vett részt ezeken az értekezleteken, mellettük többnyire a hazai nyomozó hatóságok képviselői is jelen voltak. A Hágában szolgálatot teljesítő magyar ügyészségi alkalmazottak hivatalból vezették a megbeszéléseket.

Az Eurojust egyik alapvető feladata, hogy kezdeményezi és koordinálja a közös nyomozócsoportok alakítására vonatkozó megállapodásokat, segíti harmadik államok bevonását, pályázatok alapján finanszírozza az együttműködést és egyes bűnügyi költségeket. 2018-ban az Eurojust 235 folyamatban lévő közös nyomozócsoportot (2017: 200) támogatott. Az év során 85 újonnan alakult közös nyomozócsoport közül 7 működött magyar részvétellel. A magyar részvételű, folyamatban lévő közös nyomozócsoportok száma – a korábban indítottakkal együtt – összesen 16 volt. 2018-ban a magyar részvételű közös nyomozócsoportok 166.800 euró pénzügyi támogatásban részesültek.

Az Eurojust feladatai ellátása során közvetlenül együttműködik más uniós ügynökségekkel, továbbá felkérésre szakmai vélemény biztosításával közreműködik az európai uniós jogalko-

tás egyes előkészítő fázisaiban. A magyar nemzeti tag a hamisításokkal kapcsolatos ügyekben képviseli az Eurojustot az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala, a hamisításokkal foglalkozó európai ügyészi hálózat és az Europol előtt, továbbá részt vesz az Eurojust egyes, pl. a pénzügyi és gazdasági bűncselekményekkel, valamint az emberkereskedelemmel és illegális bevándorlással foglalkozó kollégiumi állandó munkacsoportjai tevékenységében. A műveleti tevékenységhez kapcsolódó tapasztalatok alapján a magyar nemzeti tag az Eurojust képviselőjében 13 külföldi és 10 hazai szakmai értekezleten előadások tartásával vett részt.

6. Az ügyészség személyügyi helyzete

6.1. A személyügyi helyzet

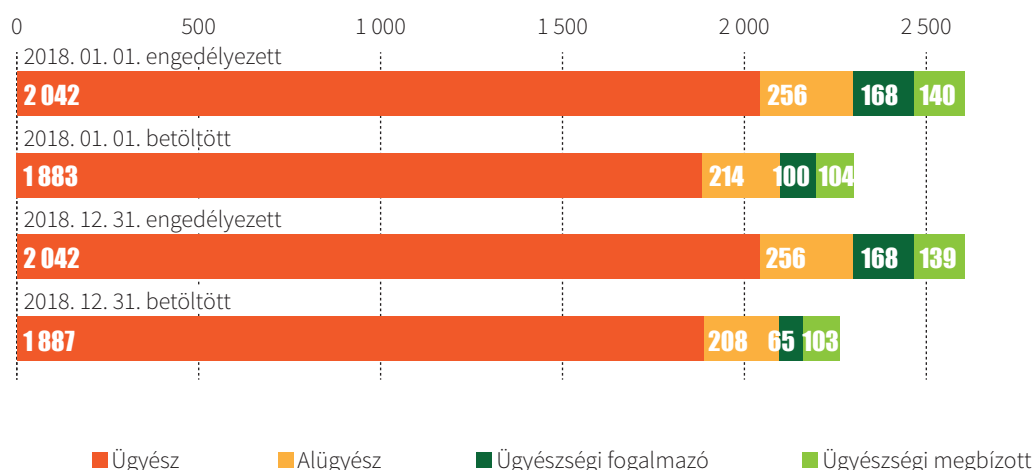
A Magyarország 2019. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2018. évi XL. törvény 2018. szeptember 1-jével módosította az Üjt. azon rendelkezéseit, amelyek az ügyészeket megillető vezetői, beosztási és címpótlékot szabályozzák. Ezen időponttól továbbá jogosult lett vezetői pótlékra a legfőbb ügyészségi főosztályi szervezetbe nem tartozó osztályvezető-helyettes ügyész és a legfőbb ügyészségi csoportvezető ügyész is.

Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény 63. §-ának (2) bekezdése alapján az ügyészi illetményalap a 2018. évben 453.330 forint volt, amely a megelőző évhez mérten 5%-os emelkedést jelentett.

A személyügyi területet érintően az elmúlt évben kiadott és alkalmazott legfőbb ügyészi utasítás az ügyészi szervezetben adományozható elismerések közül kettő külső megjelenését változtatta meg.

Az ügyészi szervezet legfőbb ügyész által megállapított (engedélyezett) álláshelyeinek száma a tavalyi év végén 4763 volt. Ezen belül az ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti álláshelyek száma az elmúlt évben a következők szerint változott:

55. ábra
Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2018. évben

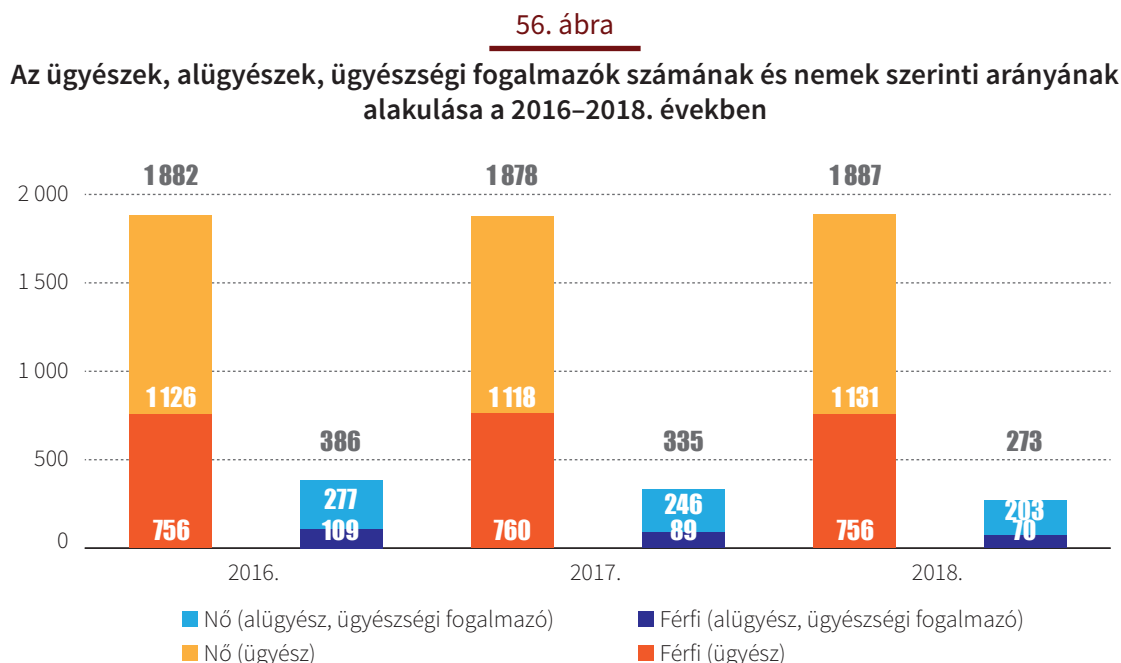
Az engedélyezett ügyészi álláshelyekből a szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek száma a 2018. január 1-jei állapothoz képest az év végéig minimálisan, 2001-ről 2005-re nőtt. A központi tartalékban lévő, fel nem osztott ügyészi álláshelyek száma a 2018. év végén 37 volt, amelyből 2 álláshelyet ideiglenesen alügyészi álláshelyként használtunk fel.

Az ügyészi utánpótlás biztosítása érdekében a szervezeti egységek között ténylegesen felosztott ügyészi álláshelyekből 3, valamint – az előbbieken említettek szerint – a központi tartalékban lévő ügyészi álláshelyekből 2 betöltetlen álláshelyet ideiglenesen alügyészi álláshelyként használtunk fel, amelyek 2018. december 31-én betöltöttek voltak. Az alügyészek ügyészi kinevezése esetén az álláshelyeket ismét ügyészként tartjuk nyilván.

A 2018. év végén a szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek közül a betöltetlenek száma 118 volt, amely a központi tartalékot is figyelembe véve 7,6%-os létszámhiányt mutatott. 2018. december 31-én 10 ügyész rendelkezési állományban volt.

2018-ban az engedélyezett alügyészi álláshelyek száma 256, míg az ügyészségi fogalmazói álláshelyek száma 168 volt. (Ha figyelembe vesszük 5 ügyészi álláshely alügyészi álláshelyként történő ideiglenes felhasználását, akkor 2018. december 31-én az engedélyezett alügyészi álláshelyek száma 261 volt.)

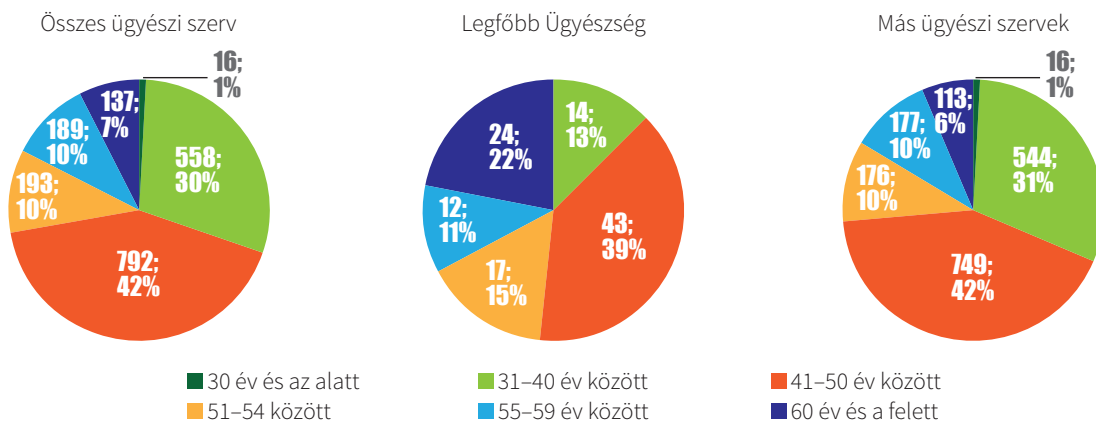
Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számát és a nemek arányát a következő ábra mutatja:

Az ügyészi szervezetben a nemek megoszlása – az ábrából láthatóan – továbbra sem volt kiegyenlített. Az ügyészi utánpótlást jelentő ügyészségi fogalmazók és alügyészek között még szembetűnőbb a nők többsége, mint az ügyészek körében: a nők adták ezen két alkalmazotti kör több mint 70%-át. Az ügyészeknél a nők aránya 60% volt. Az életkori megoszlást pedig a következő ábra mutatja (a diagram nem tartalmazza az ügyészségen kívül, az Igazságügyi Minisztériumban szolgálatot teljesítő 2 ügyészt).

57. ábra

Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2018. évben

Az ügyészek több mint 70%-a 31 és 50 év közöttiek korcsoportjaiba, azon belül is nagyobb számban a rendszerint már jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező 41 és 50 év közöttiek korcsoportjába tartozott. A 60 év és a feletti létszám 137 főt tett ki, a következő 5 évben az ő nyugdíjazásuk várható.

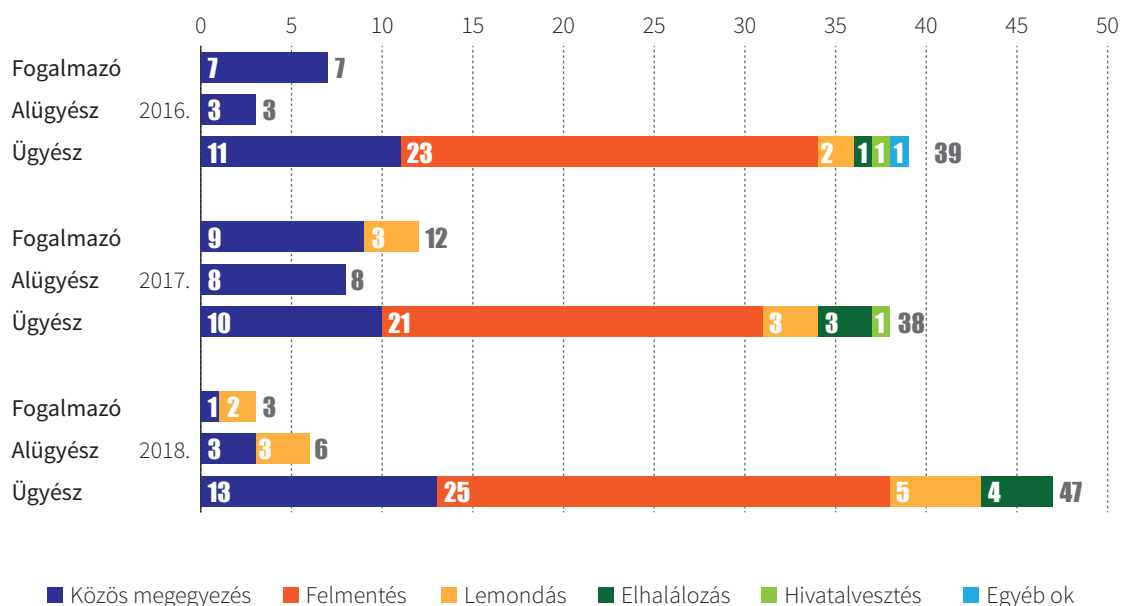
2018-ban 54 ügyészi, 24 vezető állású ügyészi és 6 magasabb vezető állású ügyészi (összesen 84), továbbá 30 alügyészi és 10 ügyészségi fogalmazói álláshelyre írtunk ki pályázatot.

A 2018. évben 62 ügyészi, 42 alügyészi és 9 ügyészségi fogalmazói kinevezés volt. (A 2017. évben 36 ügyészi, 33 alügyészi kinevezés történt, míg ügyészségi fogalmazói kinevezés nem volt.)

A szolgálati viszony megszűnések a következők szerint alakultak:

58. ábra

A szolgálati viszony megszűnések okai a 2016–2018. években

Az ügyészek körében a tavalyi évben kis mértékben növekedett a szolgálati viszony megszűnések száma. Az alügyészek esetében a 2018. év számai nem tértek el lényegesen a 2017. évi adatoktól. A 2018. évben – az elmúlt évekhez képest – lényegesen kevesebb ügyészségi fogalmazó hagyta el az ügyészi szervezetet.

A 2018. évben – az elmúlt években a legalacsonyabb számban – 12 esetben indult fegyelmi eljárás, amely az ügyészi szervezet közel 4500 fős létszámához viszonyítva nem tekinthető számottevőnek (a 2017. évben 16, a 2016. évben 21 eljárás indult). A kiszabott büntetések közül még mindig az enyhébb súlyúak domináltak.

6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése

A 2006-ban létrehozott Magyar Ügyészképző Központban az ügyészségi fogalmazókat 1 háromnapos, 2 négynapos, valamint 1 ötnapos, az alügyészeket 1 négynapos tanfolyamon képeztük. Az ügyészségi fogalmazók és alügyészek továbbképzéséhez továbbra is hozzájárultak mindazok a szakmai rendezvények, pályázatok, amelyeken lehetőségük nyílt a részvételre (XXIX. Szakmai Tudományos Konferencia, Kozma Sándor Tudományos Pályázat, tanfolyamok, konferenciák stb.).

Az ügyészek részére 20 központi tanfolyamot szerveztünk, amelyek közül a kriminalisztikai tanfolyam háromszor egyhetes egységben folyt. A 2017 ősztől kezdődő, a teljes ügyészi állományt érintő új Be. továbbképzést 2018 első negyedévében zártuk. Az új kódex alkalmazására való felkészülés az ügyészi, alügyészi és ügyészségi fogalmazói tanfolyamokon folytatódott. Az elektronikus ügyintézés tapasztalatait a vezető beosztású mentorok 3 tanácskozáson tárgyalták.

A magasabb vezető állású ügyészek számára tartott vezetői tréning mellett megszerveztük a büntetőjogi és a közjogi szakágat irányító főügyészhelyettesek tanácskozását. Egy-, két-, háromnapos központi tanfolyamokon vettek részt többek közt az informatikai területet irányító ügyészek, a büntetőbírói csoportvezetők, a nyomozó ügyészek, a közlekedési ügyészek, a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület ügyészei, a fiatalok ügyészei, a közérdekvédelmi szakterület ügyészei, továbbá a sajtószóvivők.

A terrorizmus és pénzmosás elleni küzdelem részeként egynapos tanfolyamot szerveztünk. A nemzetközi jogsegély-ügyintézés támogatására az ügyészség minden szervezeti egységéből legalább egy ügyész, továbbá a számítógépes bűnözéssel foglalkozó ügyészi hálózatban főügyészségenként egy ügyész és egy informatikus tag kapott képzést.

A továbbképzésre kötelezettek személyi köre kibővült, így a tisztviselők és az írnokok 11 tanfolyamon vehettek részt. A nem ügyészi állományon belül informatikusokat, statisztikusokat, irodavezetőket, pénzügyi vezetőket, gazdasági vezetőket, pénzügyi feladatokat ellátó ügyészségi alkalmazottakat, munka- és tűzvédelmi megbízottakat, valamint a munkavédelmi képviselőket képeztük tovább.

Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai adatrögzítés eredményessége érdekében 9 továbbképzésen a társszervek közreműködésével kaptak oktatást ügyészek és a statisztikai tevékenységet végző tisztviselők. A szolgálati felettesek mintegy 100 napra jelölhettek résztvevőket, több mint 1500 főt.

A szervezet anyagi lehetőségeihez mérten továbbra is támogattuk a posztgraduális tanulmányokat és a szakmai idegen nyelvi képzést. Új tanulmányi szerződésben huszonegy ügyészségi alkalmazott vállalt kötelezettséget tanulmányok folytatására.

Az ügyészség a továbbképzési tevékenységét érintően rendszeresen szolgáltat adatot, tesz észrevételeket hazai és nemzetközi szervezetek megkeresésére. A tárgyévben kormányzati megkeresések alapján 9 esetben került sor adatközlésre.

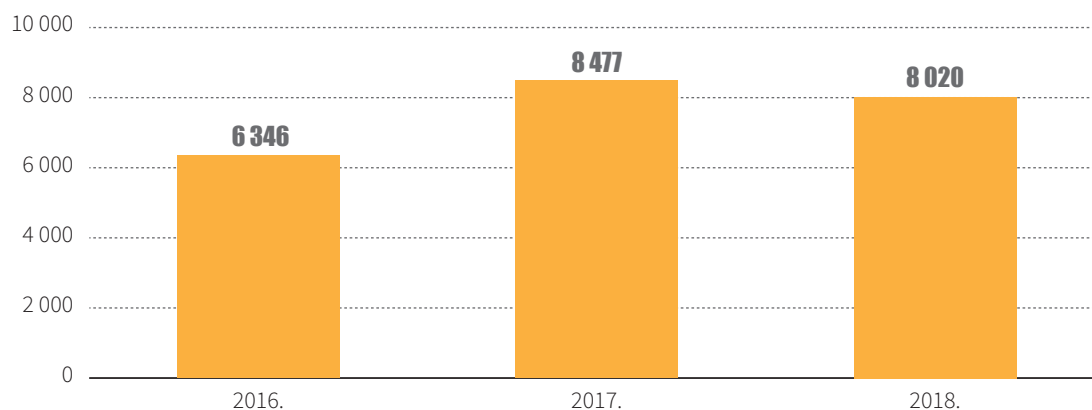
7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége

Az ügyészségi kommunikáció 2018-ban összességében megtartotta a 2017-ben elért kimagasló eredményeit. Az 59. ábra által jelzett eredmény azt mutatja, hogy az ügyészség tartósan magas szinten és nagy számban, proaktívan teljesítette a nyilvánosság tájékoztatásának összetett feladatát. A sajtómunka volumenét jól érzékelteti, hogy a fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek tavaly az év összes napjával számolva napi átlag 22 – míg csak a munkanapokkal számolva átlag 33 – közleményt és nyilatkozatot adtak ki.

Öröndetes módon, a főügyészségek többsége a 2017-es rekordévhez képest is növelni tudta, vagy szinten tartotta sajtóaktivitását. A legnagyobb mértékű sajtómunkát 2018-ban is a Fővárosi Főügyészség végezte. Tizenkét főügyészség és – külön üdvözlendő módon – mind az öt fellebbviteli főügyészség fokozni tudta a sajtómunkáját. Négy főügyészség az előző évvel azonos szinten teljesített.

59. ábra

A fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2016–2018. években

A Legfőbb Ügyészség sajtó-háttérbeszélgetés, rövid tematikus videók és írott anyagok, ábrák, televíziós interjúk révén segítette értelmezni az újságírók és a közvélemény számára az ügyész új Be.-ben meghatározott változó szerepét. Ugyanezen – általános és konkrét ügyeken keresztül – jogi ismeretterjesztő tevékenységbe júliustól a fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek is bekapcsolódtak.

Az új Be. adta szélesebb kommunikációs hatáskörnek és a fellebbviteli főügyészségek, főügyészségek ehhez kapcsolódó aktív tájékoztató, ismeretterjesztő tevékenységének köszönhetően, az eddig mért legerősebb második félévét (4144 nyilatkozat és közlemény) zárta az ügyészségi kommunikáció.

2018 második félévében összesen 350, az új Be.-vel összefüggő átfogó vagy valamely részletszabályához, általános vagy konkrét ügghöz kapcsolódó tájékoztatást adtak a fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek.

Továbbra is stabil, jól működő munkakapcsolatot ápoltak az ügyészségi szóvivők a társszervek kommunikátoraival, valamint nagy hangsúlyt fektettek a helyi sajtóval való kapcsolattartásra.

A sajtómunka elősegítésére egyéni tréningeket és átfogó képzést tartottunk, amelyek – a mennyiségi növekedés mellett – az írásbeli kommunikáció és a televíziós, rádiós interjúk minőségében is további javulást eredményeztek.

Az ügyészség sajtókommunikációjában a minőségi szempontok között változatlanul kiemelt helyet foglalt el a közérthetőség. A szóvivők képzésén továbbra is rendszeresen foglalkoztunk azzal, hogy miként lehet összetett jogi kérdésekről, bonyolult ügyekről közérthetően nyilatkozni.

A nyilvánosság számára – a törvényi kereteknek megfelelően – rendszeresen kép- és videóanyagot is publikáltunk az ügyészség hivatalos honlapján.

8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység

8.1. Az ügyészségi informatika

Az informatika napjainkra szerteágazóan beépült a jogi munkafolyamatokba. A hatékony igazságszolgáltatáshoz nélkülözhetetlen a folyamatos, egyben gyors és megbízható információcsere. Számos jogszabály tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek már nem csak lehetőségként, hanem kötelezően írják elő az elektronikus kapcsolattartást.

Az Elektronikus Ügyintézési Rendszer (eÜR) bevezetésével az ügyészségen 2018. január 1-jétől biztosított volt az E-ügyintézési tv., az eljárási törvények (Pp., Ákr., Kp., régi Be., 2018. július 1-jétől új Be.) és más vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő elektronikus ügyintézés és az együttműködő szervekkel való elektronikus kapcsolattartás.

A 2018. évben az ügyészség – az eÜR útján – 1.361.100 érdemi küldeményt (iratcsomagot) fogadott, és 878.760 érdemi küldeményt küldött a társhatóságokhoz.

Az ügyészségi szervezeti stratégia kiemelten kezeli az ügyészségnek a jogszabályok által előírt, számítástechnikán alapuló adatáramlásba történő teljes körű bekapcsolását, az adminisztrációs munkateher csökkentését, az ügyészség munkáját támogató nyilvántartások minél szélesebb körű elérhetőségének biztosítását.

Az ügyészség országos, minden telephelyet érintő távadatátviteli hálózatot (Praetor Net) működtet. Az ehhez szükséges integrált adat- és központi internet szolgáltatásokat a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.) biztosítja, az adatvédelmi és biztonsági szempontból lényeges hálózati eszközök tulajdon- és üzemeltetési jogával az ügyészség rendelkezik.

A Praetor Net szolgáltatásai kiterjednek az internet elérésére, a gyors információátadást biztosító elektronikus levelezésre, az ügyészségi munkát támogató – ügyészségi, illetve külső fejlesztésű – adatbázisok, nyilvántartások lekérdezésére.

Jelenleg az ügyészségi alkalmazottak 98%-a éri el saját munkaállomásán keresztül jogosultságainak megfelelően az e-hálózatot, amely folyamatosan biztosítja az alkalmazások, adatok online elérését.

Az ügyészség folyamatosan bővíti a biztonságos aláíró eszközeinek a számát, amelyekre telepített tanúsítványok biztosítják a minősített elektronikus aláírás létrehozásán túl a cég-, valamint az ingatlan-nyilvántartáshoz, illetve a Magyar Telekom Zrt. Hatósági Adatszolgáltató Rendszeréhez való elektronikus hozzáférést is.

Rendkívül hatékonyá teszi az ügyészségi munkavégzést, hogy egyes informatikai szolgáltatások – megfelelő biztonsági intézkedések mellett – az ügyészségen kívül is elérhetők. Ennek érdekében munkaállomásként olyan eszközöket biztosítunk, amelyek az irodai munkavégzést a meglévő monitorok és egyéb perifériák használatával, míg az irodán kívüli tevékenységet mobilitásukkal támogatják. 2018-ban valamennyi ügyész hordozható számítógéppel rendelkezett, így a tárgyalóteremben, illetve más külső helyszínen folytatott eljárási cselekmény során is kezelhettek elektronikus iratokat.

Minden ügyészségi szervezeti egységnél lehetőség van a Belügyminisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, valamint az Országos Rendőr-főkapitányság nyilvántartási rendszereiből történő lekérdezésre, valamint a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) elérésére.

Az ügyészség 2018-ban is biztosította a korábban az Elektronikus Közigazgatás Operatív Programban (EKOP) megvalósított „Ügyészségi eljárások elektronizálása” projekt eredményeként létrehozott – az ügyészségre érkező, itt keletkeztetett, illetve innen továbbított (elektronikus) iratok hiteles, jogszabályoknak megfelelő kezelésére alkalmas – irat- és dokumentumkezelő rendszer (eIR) fenntartását.

Az ügyészség 2018-ban is teljesítette a közérdekű adatok elektronikus szolgáltatásának törvényes kötelezettségét. Honlapunkon (www.ugyeszseg.hu) az információs szabadság témakörében előírtakon túl rendre közzétettük a közbeszerzéssel kapcsolatos hirdetményeket, valamint további – a tapasztalatok szerint leginkább közérdeklődésre számot tartó – tájékoztatásokat, statisztikai adatokat.

2018-ban folytattuk a külső kapcsolatok, a társszervekkel, valamint a távközlési szolgáltatásokat nyújtó cégekkel való együttműködés területeinek szélesítését.

Az Országos Rendőr-főkapitánysággal megújítottuk a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer ügyészségi használatára vonatkozó együttműködési megállapodást.

A Központi Médiatárat érintő ügyészségi adatok kezelésére vonatkozóan a Legfőbb Ügyészség adatkezelési szerződéseket kötött a Belügyminisztériummal, a NISZ Zrt.-vel, valamint az IdomSoft Zrt.-vel.

Az ügyészség a büntetőeljárással érintett terheltek adatait tartalmazó – az ügyészségi ügyviteli adatokat feldolgozva létrehozott – adatbázis analizálását, az összefüggések felderítését végző rendszert működtet. Ennek kiemelkedő fontosságát mutatja, hogy felhasználásával az ügyészség a 2018. évben mintegy 130.000 adatkérés nyomán szolgáltatott adatot a törvényi felhatalmazással rendelkező katonai és polgári nemzetbiztonsági szolgálatok részére. Az ügyészség további elektronikus lekérdezési lehetőséget is biztosított e rendszerhez, így a jogosultak mind gyorsabban érhatték el az adatokat.

Az ügyészség elektronikus úton tájékoztatta a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott adatokról.

A beszámolási időszakban az ügyészség folytatta az együttműködést a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat eSzolgálati Jegy Rendszer informatikai projektjével.

Az ügyészség 2018-ban is kiemelt résztvevője volt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár elektronikus levéltár projektjének, a büntetőjogi szakág ügyviteli adatait feldolgozó rendszerből folyamatosan adatcsomagokat adtunk át.

A Legfőbb Ügyészség és az Országos Bírósági Hivatal által az ügyészség és a bíróság informatikai fejlesztéseinek összehangolása érdekében létrehozott közös informatikai munkacsoport a korábbi évekhez hasonlóan – a két szervezet közös, illetve egymásra tekintettel ellátandó feladataira figyelemmel – folyamatos egyeztető fórumként működött, amely jelentősen megkönnyítette az elektronikus ügyintézés gyakorlati megvalósítását és a felkészülést az új Be. hatálybalépésére.

Az ügyészség 2018-ban biztosította az elektronikus ügyintézással összefüggő adatok biztonságát szolgáló Kormányzati Adattrezzorról szóló 466/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet előírásainak végrehajtását.

A számítógépes bűnözéssel foglalkozó ügyészi hálózat feladatköréhez köthetően 2018-ban több olyan rendezvényt szerveztünk, amelyeken a nyomozó hatóságok és a bíróságok képviselői is részt vettek.

Az új Be. számos olyan jogintézményt vezetett be, amelyek informatikai támogatást igényelnek. 2018-ban ekként az ügyészségi informatika kiemelt feladata volt, hogy az ügyészség az új Be. hatálybalépésére informatikai oldalról is maradéktalanul felkészüljön.

A szükséges informatikai infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztései határidőre elkészültek. Ennek keretében az ügyészség bővítette az új Be.-hez kapcsolódó rendszereinek a kapacitását, valamint kiépítette, illetve továbbfejlesztette a szükséges adatkapcsolatokat a társszervekkel a központi szolgáltatások útján történő elektronikus kommunikáció zökkenőmentessége érdekében. A NISZ Zrt. közreműködésével befejeződött az adathálózat bővítése, az ügyészségi végpontok sávszélessége legalább a korábbi hatszorosára emelkedett.

A 2018. évi informatikai beruházásokkal az ügyészségen rendelkezésre állnak a telekommunikációs eszköz útján biztosított jelenlétnek, az ügyiratok elektronikus megismerésének, a hang-, vagy kép- és hangfelvétel készítésének, valamint a személyazonosság megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságok technikai eszközzel történő torzításának a technikai feltételei.

Az eÜR továbbfejlesztése során, a társszervekkel együttműködésben, kialakításra és bevezetésre került az adatkérések ügyészi engedélyezéséhez szükséges eljárásrend és technológia, a védőki rendelések 24 órában működő, automatikus kijelölést biztosító elektronikus rendszere, a Bűnügyi Nyilvántartó Hatóság felé történő elektronikus adatközlés, valamint az ügyészség saját applikációval csatlakozott a büntetőeljárás során rögzített hang- és képfelvételek egységes tárolását biztosító Központi Médiatár rendszeréhez.

Az ügyészség a 2018. évben a NISZ Zrt.-vel kötött szerződés alapján megkezdte a minősített aláírást létrehozó eszközök felhasználói körének jelentős bővítését. Ennek eredményeképpen a tárgyidőszak végére a felhasználók köre több mint másfélszeresére bővült.

2018-ban az informatikai beruházásokra, fejlesztésekre rendelkezésre álló források felhasználásánál az új Be. rendelkezéseinek való megfelelésen túl a gazdaságosabb üzemeltetés, a megfelelő biztonságot nyújtó központosított struktúra biztosítása volt a cél.

A jogszabályi és szervezeti változásokat követve korszerűsítettük a saját fejlesztésű ügyviteli, nyilvántartó és statisztikai rendszereinket.

2018-ban megkezdjük az ügyészi szervezet teljes irat- és ügykezelési tevékenységét kiszolgáló Integrált Irat- és Dokumentumkezelő Rendszer fejlesztését, amelynek a büntetőjogi tevékenységet támogató elemei 2019-ben kerülnek bevezetésre.

Nemzetközi együttműködésünkkel összefüggésben kiemelendő az Eurojust Határozat végrehajtásával kapcsolatos informatikai részvétel. Az ügyészség által kialakított rendszer 2018-ban is biztosította a nemzeti kapcsolatot az Eurojust belső ügyviteli rendszeréhez.

Az informatikai fejlesztések, az ügyészségi informatikai infrastruktúra korszerűsítése és bővítése mellett a vonatkozó belső közjogi szervezetszabályozó eszközöket is felülvizsgáltuk.

2018-ban a Magyar Nemzeti Levéltár egyetértésével kiadásra került az ügyészi szervezet iratkezelési szabályzatáról szóló 26/2018. (XII. 28.) LÜ utasítás, amely a korábbi, alapvetően a papíralapú ügyintézés leképező szabályzatot felváltva korszerű, az elektronikus ügyintézésre és kapcsolattartásra is alkalmazható rendelkezéseket tartalmaz, valamint módosult a Terror-elhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központtal való együttműködésről szóló 27/2017. (XII. 22.) LÜ utasítás.

8.2. Az ügyészségi statisztika

Az ügyészség a hivatalos statisztikai tevékenységét a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként, a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény (Stt.) 2017. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései alapján látja el.

Az adatfelvételek működtetésével, az azokból származó adatok közzétételével az ügyészség a bűnözésről, a büntetőbírárság előtti ügyészségi tevékenységről, illetve az ügyészségi tevékenységgel összefüggő büntetőjogi és közjogi szakágat érintő ügyviteli adatokról ad valóságghú, tárgyilagos képet.

Az ügyészség statisztikai adatgyűjtése része a Kormány országos statisztikai adatfelvételi programjának. Ezek felsorolását az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 10. melléklete tartalmazza.

Az ügyészség a hivatalos statisztika előállításában és fejlesztésében is tevékeny szerepet vállal. A Legfőbb Ügyészség képviselője a Nemzeti Statisztikai Koordinációs Testület tagja. Ezen túlmenően az ügyészség delegáltjai részt vesznek a testület tematikus munkabizottságainak munkájában.

A Legfőbb Ügyészség és a Belügyminisztérium közös adatgyűjtéseként működik az ENyÜBS, amelyben az ügyészség adatgazdaként és adatszolgáltatóként is részt vesz. Az ENyÜBS adatgazdáinak és adatszolgáltatóinak részvétele mellett 2018-ban is aktívan működött a Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport, amelynek feladata az ENyÜBS működtetése érdekében szükséges koordináció biztosítása. A munkacsoport munkáját az Előkészítő Munkacsoport segítette, amelynek vezetését a Legfőbb Ügyészség alkalmazottja látta el.

Az Stt. alapján a Legfőbb Ügyészség – mint a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagja – statisztikai tevékenysége felett a Központi Statisztikai Hivatal elnöke ellenőrzési jogokat gyakorol. Ennek részeként az elnök – a Nemzeti Statisztika Gyakorlati Kódexében és az Európai Statisztikai Rendeletben foglaltaknak való megfelelést vizsgáló – ún. akkreditációs eljárás keretében, 2018 áprilisában 5 éves időtartamra, a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjai közül elsőként adta meg a Legfőbb Ügyészség akkreditációját.

A Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport keretén belül valósult meg – többek között az új Be. hatálybalépésére is tekintettel – az ENyÜBS beszámoló elején már említett felülvizsgálata. 2018. július 1-jével teljesen átalakult az adatgyűjtés szerkezete, a megfigyelés egységei és a gyűjtött adatok köre.

Az ügyészség által kezelt vagy előállított statisztikai adatokhoz történő hozzáférés két formában történhet: az ügyészség által szerkesztett és közzétett – jellemzően – elektronikus kiadványokban található adatok felhasználásával, valamint statisztikai adatkérés benyújtásával.

A kiadványok a bűnözés, a vádképviselő, illetve az ügyészségi tevékenység tematikus adatait jelenítik meg magyar és angol nyelven.

2018-ban a Legfőbb Ügyészség százas nagyságrendben szolgáltatott adatot, illetve válaszolt szervezeten kívülről érkező eseti megkeresésekre. Ezek zöme minisztériumok, társszervek részére történt adatközlés volt. Jelentős volt a tudományos kutatásokhoz, a nemzetközi szervezetek, valamint a sajtó, a média részére adott adatok aránya is.

A Bűnözés és Büntető Igazságszolgáltatás Európai Adattára 6. kiadásának 2018-ban indult projektjében az adatok összeállítását Magyarország részéről a Legfőbb Ügyészség koordinálja. Ennek részeként a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, valamint a büntetés-végrehajtás tevékenységére vonatkozóan továbbított tagállami adatokat.

Említést igényel, hogy 2018-ban kiadásra került az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika alkalmazásáról szóló 15/2018. (VIII. 31.) LÜ utasítás.

9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei

A fejezetnél a működéshez szükséges megfelelő források a 2018. évben is rendelkezésre álltak. Jelentős hangsúlyt kapott a gazdálkodásban a napi működés biztosítása, kiemelt figyelmet fordítva az informatikai eszközellátottság bővítésére, a birtokba vett új épületek területi növekedésével, modern infrastruktúrájával együtt járó emelkedő üzemeltetési költségek maradéktalan biztosítására.

A főbb gazdasági mutatószámaink a következők szerint alakultak:

5. táblázat

A 2018. évi előirányzatok (ei.) bemutatása

Jogcím	2018. évi eredeti ei.	2018. évi módosít- ott ei.	2018. évi teljesítés	Módosít- ott ei. teljesítés %-a
Támogatás	43 165,5	46 902,2	46 902,2	100,0
Saját bevétel	102,0	196,7	196,7	100,0
Maradvány igénybevétele		4 544,5	4 544,5	100,0
Bevételek összesen	43 267,5	51 643,4	51 643,4	100,0
Kiadások összesen	43 267,5	51 643,4	49 438,6	95,8

adatok millió forintban

6. táblázat

A 2018. évi előirányzat-változások bemutatása

Előirányzat-módosítások levezetése, többletforrások	8 375,9
Kormány hatáskörében	4 584,7
az ügyészségi alkalmazottak 2018. évi illetménytöbbletének, illetve a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2018. évi kompenzációjának fedezetére	3 571,7
az új Be. eszközrendszerének kialakításához szükséges beszerzések fedezetére	1 013,0
Fejezeti hatáskörben	-753,3
többletbevétel teljesítése	90,0
fejezetek közötti előirányzat-módosítás (átadások: OBH, ORFK, átvételek: Erasmus projekt, közös nyomozócsoport projekt)	-843,3
2017. évi maradvány felhasználása	4 544,5

adatok millió forintban

7. táblázat

Egyes előirányzatok bemutatása

Működéshez szükséges kiadások	2018. évi eredeti előirányzat	2018. évi módosított előirányzat	2018. évi teljesítés	2018. évi maradvány (2 204,8)
Személyi juttatások	30 587,2	33 404,0	33 400,5	3,5
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	6 370,3	6 867,8	6 867,4	0,4
Dologi kiadások	3 640,6	4 666,6	4 316,3	350,3
Egyéb működési célú kiadások	36,8	355,1	326,4	28,7
Beruházások	2 336,5	6 041,4	4 415,6	1 625,8
Felújítások	30,0	30,8	30,8	0,0
Egyéb felhalmozási célú kiadások	70,0	81,6	81,6	0,0
Fejezeti tartalék (Ktgv-i tv.)	196,1	196,1		196,1

adatok millió forintban

Az ügyészi szervezet szakmai feladatainak ellátására az elmúlt évben fejezeti szinten rendelkezésre álló előirányzat (5. táblázat) a 2017. évi eredeti előirányzathoz képest 45,1 millió forinttal növekedett. A tárgyév folyamán a különböző jogcímenek végrehajtott előirányzat-módosítások következtében a módosított kiadási előirányzat 19,36%-kal emelkedett.

A 2018. évben rendelkezésre álló forrás szerkezete az előző évekhez képest alig változott. A kiadások forrását mintegy 90,8%-ban a tárgyévi támogatás, kisebb mértékben (8,8%-ban) az előző évi előirányzat-maradvány igénybevétele és mindössze 0,4%-ban saját bevétel biztosította (5. táblázat).

A felhasznált előirányzataból 81,5%-ot a személyi jellegű kiadások és a kapcsolódó járulékok tették ki, a fejlesztésekre 9% jutott, 9,5% pedig az üzemeltetési kiadások fedezetét biztosította.

Személyi juttatásra felhasznált összeg (7. táblázat) fedezetet nyújtott az ügyészégi alkalmazottakat alanyi jogon megillető, az Üjt.-ben előírt kötelezettségekre, valamint a külső személyi juttatások körébe tartozó kifizetésekre.

Törvény szerinti illetményekre teljesített kiadás 26.937,7 millió forint volt, amely fedezetet biztosított az ügyészégi alkalmazottaknak járó illetmény és kötelező előbbre sorolás összegéhez.

A személyi juttatásokon belül a törvény szerinti illetmények mellett további 6.368,1 millió forint kifizetése teljesült, többek között pénzbeli elismerés, készenléti, ügyeleti, helyettesítési díj, túlóra, jubileumi jutalom, béren kívüli juttatások és különféle költségtérítések jogcímen. A külső személyi juttatásokra kifizetett összeg 94,7 millió forint volt, amely különösen a tanúk díjazását és a reprezentációs kiadásokat tartalmazta.

A dologi kiadásokra fordított összeg (7. táblázat) 90,7 millió forinttal magasabb az előző évi felhasználásnál. Az üzemeltetési költségek emelkedése, az épületek, eszközök folyamatos karbantartása, kisjavítása, továbbá a fejlesztési kiadásokhoz kapcsolódó általános forgalmi adó befizetési kötelezettség teljesítése miatt 2,1%-kal változtak a működési kiadások.

A dologi kiadások 48,1%-át szolgáltatási kiadásokra (bérleti díjak, karbantartások stb.), 11,7%-át a szakmai és üzemeltetési anyagok beszerzésére, 12,9%-át az ügyészégi országos számítógépes hálózat üzemeltetésére, 0,8%-át külföldi kiküldetésre, továbbá 26,5%-át egyéb dologi kiadásokra (előzetesen felszámított ÁFA, fizetendő ÁFA) fordítottuk.

A 2018. évben a fejezetnél felhalmozási kiadásokra 2.436,5 millió forint (7. táblázat: beruházások, felújítások, egyéb felhalmozási célú kiadások együttesen) állt rendelkezésre, amely az év közbeni előirányzat-változások – döntően az előző évi maradvány – hatására és a több éven át tartó beruházás pénzügyi ütemezése miatt 6.153,8 millió forintra módosult.

Az intézményi beruházásra fordítható eredeti előirányzat (7. táblázat) az év közbeni előirányzat-módosítások hatására 3.704,9 millió forinttal növekedett. A módosítás forrása elsősorban az előző évi előirányzat-maradvány volt.

Felújításra fordított előirányzat a megvalósított munkák alapján az évközi módosítások hatására 0,8 millió forinttal növekedett.

Az ügyészégi alkalmazottak lakáshoz jutását a 2018. évben 81,6 millió forint kamatmentes munkáltatói kölcsön folyósításával támogattuk. Összesen 47 fő kapott átlagosan 1,7 millió forintot.

A kamatmentes munkáltatói kölcsönök folyósítása az egyéb intézményi felhalmozási kiadások terhére történik, amelynek 2018. évi többletbevétele 11,6 millió forinttal módosította a keretet. A növekedést elsősorban a hitel kifizetésekre érkezett előtörlesztések és végtörlesztések jóváírása okozta.

A felhalmozási előirányzatoknál keletkezett előirányzat-maradvány (7. táblázat) kötelezettségvállalással terhelt.

A fejezetnél a befektetett eszközök nettó értéke a beszámolási időszak végén 21.096,2 millió forint volt, amely 2.019,1 millió forinttal több az előző évi időszak záró értékénél.

A vagyonváltozáson belül legnagyobb mértékben a gépek, berendezések, felszerelések, járművek nettó értéke nőtt 768,9 millió forinttal. Az immateriális javak mérleg szerinti értéke jelentősen, 44,2 millió forinttal nőtt. Az ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok nettó értéke kis mértékben 15,7 millió forinttal nőtt, viszont a befejezetlen beruházások értéke 1.190,3 millió forinttal növekedett.

A 2018. évben a fejezetnél jelentősebb beruházások tárgyévi pénzforgalmi finanszírozása a következők szerint alakult:

8. táblázat

Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2018. évben

Teljesített kiadás	millió Ft
Számítástechnikai eszközök beszerzése	1 433,6
Somogy Megyei Főügyészség új székház építése	1 870,6
Tiszafüredi Járási Ügyészség új épület építése	135,4
Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Ügyészség új épület vásárlása	425,5
Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Ügyészség új épület átalakítása	65,2

A Legfőbb Ügyészség a 2018. évben is megtartotta és érvényesítette a takarékos gazdálkodáshoz szükséges intézkedéseket, a főügyészségek likviditási helyzetét folyamatosan ellenőrizte, elemezte. A fejezet a szakmai feladatellátás alapvető személyi és tárgyi feltételeinek biztosításán túl kiemelt figyelmet fordított a folyamatos működés és likviditás feltételeinek megteremtésére is.

10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet

Az ügyészek megbecsült résztvevői a jogi tudományos közéletnek, rendszeresen jelennek meg cikkeik, tanulmányaik, továbbá szerzői szakkönyveknek, egyetemi tankönyveknek és más felsőfokú oktatási kiadványoknak. Az ügyészség felső vezetésében mindenki rendelkezik tudományos fokozattal. 27 ügyész és 18 más ügyészségi alkalmazott tudományos fokozatot, közülük 4 fő habilitált, 2 fő akadémiai doktori címet szerzett. 61 ügyész, alügyész és ügyészségi fogalmazó különböző doktori iskolák hallgatója. Az egyetemek állam- és jogtudományi karain, más felsőfokú oktatási intézményekben és posztgraduális szakokon 93 ügyész és tudományos kutató oktat, illetve vizsgáztat. 2018 nyarán 65 ügyész kapott 5 évre jogi szakvizsgáztatói kinevezést.

Az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) az ügyészség tudományos és kutató intézményeként átfogóan foglalkozik a bűnözés okainak, a megelőzés lehetőségeinek, valamint a bűnözés és bűnüldözés aktuális elméleti és gyakorlati kérdéseinek kutatásával.

Az intézet kutatóinak közel 80%-a (16 fő) rendelkezik tudományos fokozattal: 2 főnek akadémiai doktori, 14 kutatónak kandidátusi, illetve PhD fokozata van, 3 kutató pedig habilitált egyetemi oktató is.

Az intézeti kutatások eredményei az ügyészség kodifikációs és jogértelmezési tevékenységében hasznosulnak, gazdagítják a bűnügyi tudományok elméleti teljesítményét, és felhasználásra kerülnek a felsőoktatásban, valamint a posztgraduális képzésekben is.

A tárgyévben az intézet kutatói összesen 81 publikációt jelentettek meg, ebből 19-et idegen nyelven. A kollégák különböző konferenciákon és szakmai fórumokon összesen 111 előadást tartottak, amelyekből 18 hangzott el idegen nyelven, 16 külföldi konferencián.

A tárgyévben összesen 40 kutatási program zajlott, ezek közül 33 kutatás fejeződött be. A teljesség igénye nélkül a következő főbb kutatásokra került sor:

I. A Legfőbb Ügyészség által kezdeményezett kutatások:

- A korrupciós bűncselekmények minősítésének problémái a Legfőbb Ügyészség erre vonatkozó iránymutatásai tükrében, valamint e bűncselekmények látenciája, felderítésének, bizonyításának nehézségei.
- Az integritásvizsgálatok nemzetközi szabályozása, a pozitív eredménnyel járó integritásvizsgálatokat követő gyakorlati intézkedések a nyomozási és ítélkezési gyakorlat tükrében, ezek tapasztalatainak a magyarországi tapasztalatokkal történő összehasonlító vizsgálata.

- A tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak kriminológiai vizsgálata.
- Az Európai Unió forrásaiból származó pénzügyi támogatásokra elkövetett költségvetési csalások felderítésének és bizonyításának tipikus nehézségei és célravezető módszerei.
- Internethasználat a bűnözésben, különös tekintettel a nemzetközi együttműködés szerepére a határokon átnyúló informatikai bűncselekmények felderítésére és bizonyítási problémáira.

II. Fellebbviteli főügyészségek, főügyészségek által kezdeményezett kutatások:

- A különleges bánásmódot igénylő személyek helye és szerepe a büntetőeljárásban.
- A végleges hatályú járművezetéstől eltiltás előfordulásának gyakorisága a bírói gyakorlat alapján a közlekedési bűncselekmények miatt indult ügyekben.
- A poligráf alkalmazásának tapasztalatai és problémái a büntetőeljárásban.
- A járműipari fejlesztések (pl. önvezető járművek, biztonsági rendszerek stb.) várható hatása a közlekedési bűncselekményekre.
- A fenyegetés sértettre gyakorolt hatásának szerepe – különös tekintettel a fegyveresen és felfegyverkezve elkövetés, valamint a jogos védelem megítélése körében [Btk. 22. §, 459. § (1) bek. 5., 6., 7. pont].
- A büntetési gyakorlat szigorodása a kábítószer-kereskedelem esetében.

III. A kiemelt kutatási főirányok keretében végzett fontosabb kutatások:

- A bűnelkövetéshez vezető út megismerése felnőtt korú, visszaeső elítéltek körében.
- „Szenvedélyes” közlekedés. A kábítószer hatása alatt elkövetett közlekedési bűncselekmények jellemzői.
- Bírói ítélezési gyakorlat a kiskorú veszélyeztetése tárgyában.
- Balkan Homicide Study (BHS) – A balkáni országokban, valamint Magyarországon és Romániában előforduló szándékos emberölések jogi és kriminológiai összehasonlítása.
- A rendőrtisztképzésben részt vevő hallgatók felkészítése az erőszakos bűncselekmények sértettjeivel való bánásmódra, különös tekintettel a szexuális erőszak sértettjeire.
- Jogalkalmazói vélemények az erőszakos szexuális bűncselekmények látenciájáról.
- A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték longitudinális vizsgálata.
- A kuruzslás tárgyában indult büntetőeljárások elemzése.
- Az új Btk. szankciórendszerének hatályosulása.

A kutatók jelentős része tagja vagy tisztségviselője tudományos vagy a tudományos munkával összefüggő nemzetközi szakmai szervezetnek (pl. International Society of Criminology, Scientific Commission, European Crime Prevention Network).

A tárgyévben is az OKRI látta el a Legfőbb Ügyészség – elsőként a 2016. év elején online megjelentetett – szakmai-tudományos folyóirata, az Ügyészségi Szemle (www.ugyeszsegiszemle.hu) kiadásával járó feladatokat.

Tisztelt Országgyűlés!

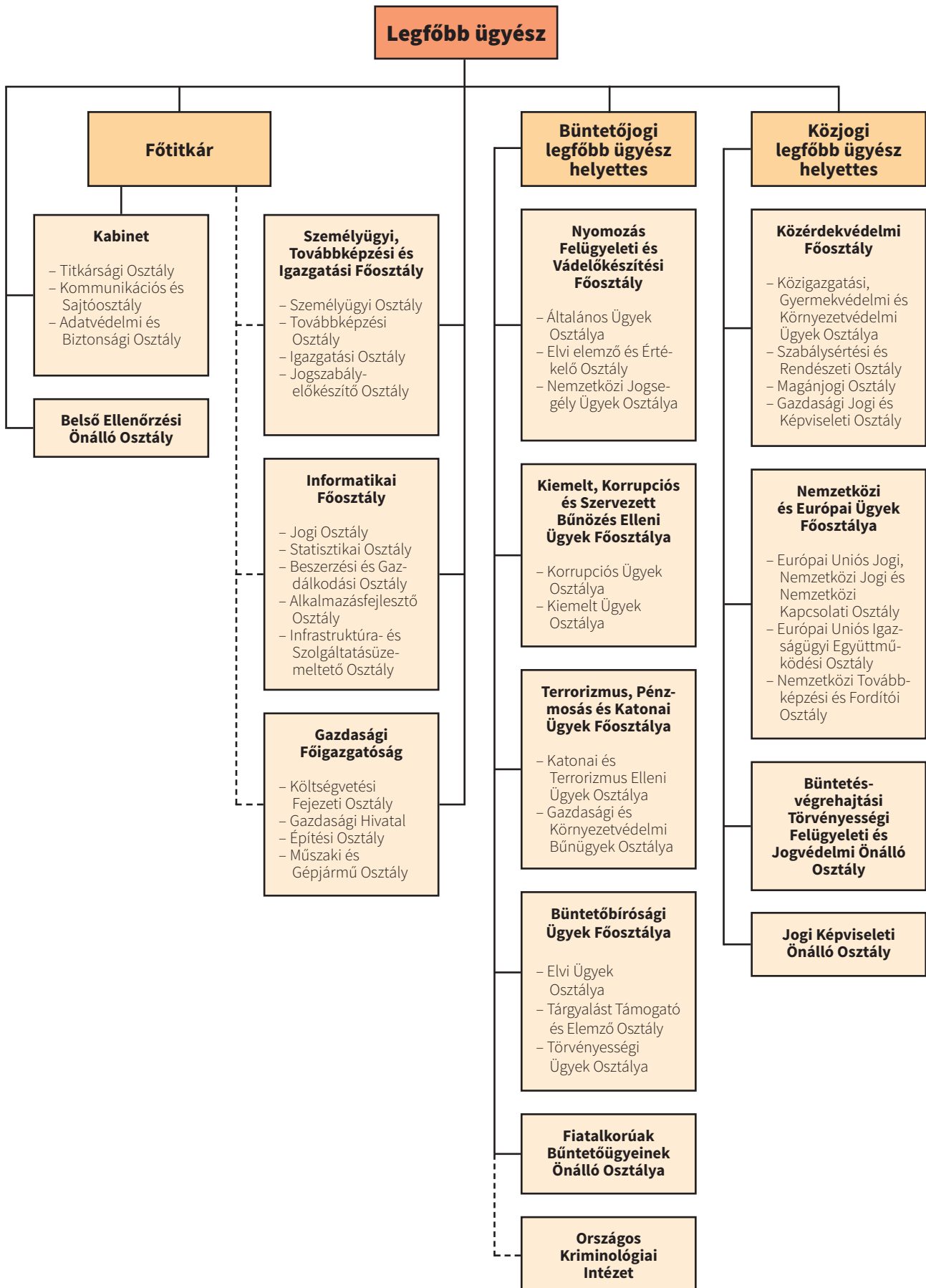
Az előzőekben részletesen bemutatott adatok alapján meggyőződésem szerint az ügyészség a 2018. évben – a lényegesen megváltozott jogi szabályozás ellenére – teljesítette feladatait. Kérem, hogy a beszámolót szíveskedjenek elfogadni.

Budapest, 2019. szeptember 17.

(Dr. Polt Péter)

1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete

2. melléklet:

A legfőbb ügyészhez intézett kérdések

Írásbeli választ igénylő kérdések:

- „Indult-e nyomozás az OLAF jelentése nyomán Tiborcz Istvánhoz köthető közbeszerzések ügyében?”, Szabó Szabolcs (független) K/19342,
- „Hol tart a nyomozás a CD Hungary és Garancsi István részére bocsátott Úri utcai lakásokkal kapcsolatban?”, Szabó Szabolcs (független) K/19358,
- „Támogatná-e hazánknak az Európai Ügyészséghez való csatlakozását az uniós források felhasználásának erősebb kontrollja miatt?”, Dr. Legény Zsolt (MSZP) K/19372,
- „Milyen nyomozati cselekményeket folytattak le az OLAF Tiborcz-ügyben kezdeményezett eljárásában?”, Dr. Legény Zsolt (MSZP) K/19373,
- „Az OLAF jelzésére indult mely ügyekben nyomoznak most a magyar hatóságok?”, Dr. Legény Zsolt (MSZP) K/19374,
- „Milyen eredményességgel működnek a nyomozóhatóságok az OLAF által vizsgált ügyekben?”, Dr. Legény Zsolt (MSZP) K/19377,
- „Miért kell a hatóságoknak bűnözőként kezelniük a rokkant gyermeket nevelő szülőket?”, Dr. Staudt Gábor (Jobbik) K/19462,
- „Tájékoztatás kérése a fogyasztókat hátrányosan érintő szerződések miatti perekkel kapcsolatban”, Szabó Tímea (független) K/19502,
- „Tájékoztatás kérése bankkal szembeni keresettel kapcsolatban”, Szabó Tímea (független) K/19503,
- „Mi lett az eredménye az Elíos Zrt. érintő büntetőügytől elkülönített eljárásnak?”, Dr. Hadházy Ákos (LMP) K/19505,
- „Nyomozási cselekmények a TÜKE Busz Zrt-nél? IV.”, Dr. Szakács László (MSZP) K/19586,
- „Korrupciógyanús esetek sorában folyik még a nyomozás: lesznek-e végre felelősök?”, Dr. Hadházy Ákos (LMP) K/19638,
- „Hogyan zárult a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság 14000-226/2015. bü számon - hűtlen kezelés büntettének gyanúja miatt - indított nyomozása (2)?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19700,
- „A nyomozás vagy annak meghíúsítása a cél az Elíos-ügyben?”, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/19707,
- „Meddig kell még várni arra, hogy kiderüljön a teljes igazság a veszprémi önkormányzatnál történt, nagyobb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntett gyanúja miatt újfent elrendelt nyomozás ügyében?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19758,
- „Várhatóan mikor fejeződik be az OLAF főigazgatójának ajánlása alapján az Elíos Zrt. által megvalósított, az Európai Kohéziós Alapból támogatott magyarországi közvilágítási projekt kapcsán indított különösen jelentős értékre elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt elrendelt nyomozás?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19850,
- „A nyomozó hatóság vizsgálta-e az OLAF-jelentés azon megállapítását, amely szerint a 2012-es pályázati csomagba tartozó pályázatokat úgy írták ki, hogy a feltételeknek csak az Elíos vagy konzorciuma feleljen meg?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19852,

- „Igaz-e az OLAF-jelentés azon megállapítása, amely szerint az Elios által az önkormányzatoktól elnyert 35 közvilágítási projekt mindegyikében felmerült a visszaélés gyanúja, 17 pályázat esetében pedig szervezett csalási mechanizmust építettek ki?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19853,
- „Igaz-e az OLAF-jelentés azon megállapítása, amely szerint 17 eset mindegyikében olyan pályázatot adott be az Elios, amely nem felelt volna meg a pályázatban elvárt megtérülésnek, de aztán a lámpatestek élettartamával kapcsolatos adatot megduplázva, trükköt alkalmazva végül sikerült kihozni a minimálisan elvárt megtérülést, de a lehető legtöbb munkaköltséget számolták fel a projekt keretében?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19854,
- „Igaz-e az OLAF-jelentés azon megállapítása, amely szerint a piaci árajánlatok beszerzésének módjával is problémák voltak, azaz a saját ajánlatukhoz képest szerezték be a függetlennek feltüntetett ajánlatokat, amelyeket ugyanaz a személy, ugyanazon a számítógépen írta őket, ugyanazt a matematikai egyenletet használva?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19855,
- „Igaz-e az OLAF-jelentés azon megállapítása, amely szerint az Elios ajánlata mellett a második és harmadik legjobb ajánlat minden egyes esetben pontosan 5 és 7 százalékkal volt magasabbra árazva, függetlenül a költségektől és a lámpák árától?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19856,
- „A nyomozó hatóság foglalkozott-e az OLAF-jelentés azon javaslatával, miszerint a magyar hatóságok vizsgálják meg, hogy történtek a költségvetési csalás és magánokirat-hamisítás büntette mellett kimerítik-e a bűnszervezetben részvételt is?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/19857,
- „Hány ügyben fordult mindeddig az OLAF az ügyészséghez? Ennek nyomán hány esetben rendeltek el nyomozást, továbbá hány esetben történt vádemelés?”, Szilágyi György (Jobbik) K/19973,
- „Mi történt a ceglédi laktanya eladásával kapcsolatos büntetőügyben?”, Volner János (Jobbik) K/19977,
- „Mi történt a ceglédi játszóterek építésével kapcsolatos ügyben?”, Volner János (Jobbik) K/19978,
- „Kik azok az érintett közszereplők, akiket a holland ügyészség megnevezett a TÜKE Busz Zrt. 2015. évi buszbeszerzésével összefüggésben indult nyomozásban?”, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/20081,
- „Hol tartanak a Spéder Zoltán érdekeltségébe tartozó gazdasági társaságok által kötött szerződéseket érintő nyomozások IV.?”, Dr. Szakács László (MSZP) K/20159,
- „Hol tart jelenleg Németh-Kiss Pálma zaklatási ügye?”, Szelényi Zsuzsanna (független) K/20167,
- „Mi rohad az államgépben?”, Dr. Vadai Ágnes (független) K/20356,
- „Magyarország miért nem indított vizsgálatot azon nemzetközi hálózat felderítése ügyében, amely illegális forrásból származó pénzek tisztára mosásával és kölcsönzésével foglalkozott?”, Mesterházy Attila (MSZP) és Dr. Szakács László (MSZP) K/20362,
- „Csalások uniós pénzből 1. Mi történt a Türr István Képző és Kutató Intézetet érintő ügyben?”, Korózs Lajos (MSZP) K/10 (A képviselő azonos tartalommal benyújtotta az előző ciklus végén: K/20394),

- „Csalások uniós pénzből 2. Mi történt az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőt érintő ügyben?“, Korózs Lajos (MSZP) K/11 (A képviselő azonos tartalommal benyújtotta az előző ciklus végén: K/20403),
- „Nyomozási cselekmények a TÜKE Busz Zrt-nél? V.“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) és Dr. Mellár Tamás (Párbeszéd) K/243,
- „Hogy áll a nyomozás Szabó Zsolt 1,2 milliárd forintos offshore-számlája ügyében?“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/295,
- „Hol tartanak a Magyar Postát, illetve az FHB-csoportot érintő nyomozások? IV.“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/314,
- „Hol tartanak a Spéder Zoltán érdekeltiségébe tartozó gazdasági társaságok által kötött szerződéseket érintő nyomozások? V.?, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/315,
- „Történt-e vádemelés a Türr István Képző és Kutató Intézetet, illetve uniós forrásokat érintő csalás ügyében?“, Korózs Lajos (MSZP) K/530,
- „Hogy áll a nyomozás a Kósa Lajost érintő befolyással üzérkedés ügyében?“, Dr. Gurmai Zita (MSZP) K/562,
- „Hol tart a nyomozás az Elios-ügyben?“, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/683,
- „Hogy áll a nyomozás Szabó Zsolt 1,2 milliárd forintos offshore-számlája ügyében? (2)“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/825,
- „Mikor indul nyomozás 200.000 ember egészségét veszélyeztető rákkeltő gyógyszerek ügyében?“, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP) K/945,
- „Hogy áll a szentgotthárdi fürdő ügyében a nyomozás?“, Ungár Péter (LMP) K/1178,
- „Hogy áll a Dohány utcai zsinagóga beléptető rendszerével kapcsolatos ügy nyomozása?“, Ungár Péter (LMP) K/1181,
- „Mi történik a Chevra Kadisa ügyeivel?“, Ungár Péter (LMP) K/1239,
- „Hogy áll a szentgotthárdi fürdő ügyében indított nyomozás?“, Bana Tibor (Jobbik) K/1240,
- „Milyen szakaszban van a büntetőeljárás az állampolgársági visszaélések ügyében?“, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/1241,
- „Élelmiszerbotrány: 9 ember halála után sincs folyamatban nyomozás?“, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP) K/1257,
- „Miért nem áll az ügyészség rendelkezésére az átláthatósági nyilatkozat?“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) K/1319,
- „Csalhattak?“, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/1431,
- „Hol tartanak a Magyar Postát, illetve az FHB-csoportot érintő nyomozások? VI.“, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/1488,
- „Hol tartanak a Spéder Zoltán érdekeltiségébe tartozó gazdasági társaságok által kötött szerződéseket érintő nyomozások? VI.“, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/1489,
- „Nyomozási cselekmények a TÜKE Busz Zrt-nél? VI.“, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) és Dr. Mellár Tamás (Párbeszéd) K/1490,
- „Hogy áll a nyomozás a hatvani bűz ügyében?“, Ungár Péter (LMP) K/1518,
- „Hol tart a nyomozás a CD Hungary és Garancsi István részére bocsátott Úri utcai lakásokkal kapcsolatban?“, Szabó Szabolcs (LMP) K/1711,
- „Indít-e nyomozást Orbán Viktor repülőútjai ügyében?“, Szabó Tímea (Párbeszéd) K/1770,
- „Indult-e vizsgálat a Microsoft brutálisan túlárazott magyarországi szoftverlicenc-értékesítései miatt?“, Mesterházy Attila (MSZP) K/1775,

- „Felvethető-e a törvényes működés kérdése, ha a Magyar Tenisz Szövetség elnökségének határozatait 2017 áprilisa óta nem hozza nyilvánosságra?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/2388,
- „Mire jutottak a hatóságok a Bábolnai állami földek ügyében?”, Magyar Zoltán (Jobbik) K/2678,
- „Mire alapozza a megállapításait a csornai napelemgyárral kapcsolatban?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/2907,
- „Van büntetőjogi következménye Tóth Pál szavainak?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3052,
- „Miért szüntették meg a Kiss Szilárd elleni nyomozást?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/3120,
- „Mindent megtett az ügyészség Kiss Szilárd ügyében?”, Ungár Péter (LMP) K/3137,
- „Ön szerint Kiss Szilárd röhögés nélkül ki tudja mondani ötször egymás után azt, hogy az ügyészség a közérdek védelmezője?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3321,
- „Mi kell ahhoz, hogy az ügyészség valaki ellen vádat emeljen, avagy kinek áll érdekében Kiss Szilárd megmentése?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3334,
- „Vajon Simonka Györgyöt is vezetőszáron fogják majd kísérni a kamerák kereszttüzében?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3336,
- „Hol tart a nyomozás a Nemzeti Közzolgálati Egyetem ügyében?”, Dr. Hadházy Ákos (független) K/3351,
- „Mire alapozták a nyomozás megszüntetését az ELIOS ügyben?”, Dr. Hadházy Ákos (független) K/3406,
- „Hol tart a nyomozás a Magyar Úszó Szövetség ügyében?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/3443,
- „Miért nem indult nyomozás a másik ügyben?”, Mesterházy Attila (MSZP) K/3444,
- „Hányszor csálnak még Terézvárosban?”, Kunhalmi Ágnes (MSZP) K/3454,
- „Van-e önnek vagy az ön Ptk. szerinti hozzátartozójának lakás-takarékpénztári megtakarítása, és ha igen, mikor kötöttek erről szerződést?”, Varju László (DK) K/3522,
- „Teljesen jogszerű, hogy 8 milliárdos állami veszteség mellett vásárolhatta meg Mészáros Lőrinc az egerszalóki Saliris Hotelt?”, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/3554,
- „Szemét egy ügy ez, igaz, Legfőbb Ügyész Úr?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3685,
- „Csakugyan nem kell felelősséget vállalni 750 milliós kár okozásáért?”, Dr. László Imre (DK) K/3754,
- „A Kiss Szilárd ügyében folytatott nyomozáshoz bekérték-e a Külügyminisztérium ezügyben készült belső vizsgálati anyagát?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3796,
- „Hatvani bűz: hogy áll a nyomozás?”, Ungár Péter (LMP) K/3824,
- „Hogyan döntött az ügyészség Simonka György gyanúsítás elleni panaszáról?”, Dr. Harangozó Tamás (MSZP) K/3830,
- „Nem kellene kivizsgálni a vendégház pályázatot?”, Dr. Vadai Ágnes (DK) K/3929.

Azonnali kérdések:

- „Elvakította a nap?”, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) A/19872,
- „Miért védi, miért nem vádolja az érintetteket?”, Dr. Tóth Bertalan (MSZP) A/19873,
- „Ön, Legfőbb Ügyész Úr, kitől és milyen ajándékot fogadott el azért, hogy ne induljanak nyomozások egyértelmű korrupciógyanús ügyekben?”, Pintér Tamás (Jobbik) A/1949,

- „Miért érinthetetlen Magyarországon Kiss Szilárd, Putyin embere?”, Tordai Bence (Párbeszéd) A/3110,
- „Bevándorlási szervezet a magyar kormány, indít-e vizsgálatot a legfőbb ügyész?”, Dr. László Imre (DK) A/3691.

Szóbeli választ igénylő kérdések:

- „Politikai tisztogatás az ügyészségen?”, Arató Gergely (DK), K/3250,
- „Miért helyezték szabadlábra az encsi lincselőket a rendőrség kérése ellenére?”, Dúró Dóra (független) K/3320.

3. melléklet:

Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(1)	Az ügyészség szervezete		5
(2)	Az ügyészségi ügyiratforgalom a 2009–2018. években	BÜR, MAKÖR, BV	9
(3)	A főügyészségek ügyiratforgalma a 2018. évben	BÜR, MAKÖR, BV	10
(4)	A regisztrált bűncselekmények száma a 2009–2018. években	ENyÜBS	11
(5)	A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2016–2018. években	ENyÜBS	11
(6)	Az ügyészségi nyomozások adatai a 2016–2018. években	BÜR	20
(7)	A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok a 2016–2018. években	BÜR	22
(8)	A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok száma a 2009–2018. években	BÜR	24
(9)	Az ügyészségi határozatok elleni panaszok száma a 2009–2018. években	BÜR	25
(10)	Az ügyészségen tett feljelentések és azok elintézésének módja a 2016–2018. években	BÜR	26
(11)	A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2016–2018. években	BÜR	26
(12)	A letartóztatásra (előzetes letartóztatásra) vonatkozó adatok a 2016–2018. években	BÜR	28
(13)	A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések a 2018. évben	BÜR	29
(14)	A vádemelések száma a 2009–2018. években	VIR	30
(15)	Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2016–2018. években	VIR	35
(16)	A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbírált ügyek száma a 2016–2018. években	VIR	35
(17)	A harmadfokú nyilvános üléssel érintett ügyek száma a 2016–2018. években	VIR	36
(18)	A jogerős bírósági határozattal elbírált, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbírált vádlottak száma a 2009–2018. években	VIR	37
(19)	A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozatok száma a 2009–2018. években	VIR	38
(20)	A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a 2016–2018. években	VIR	39
(21)	Az egyes büntetésekkal sújtott vádlottak száma a 2016–2018. években	VIR	40
(22)	A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2016–2018. években	VIR	41
(23)	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2009–2018. években	VIR	42
(24)	A váderedményesség a 2009–2018. években	VIR	43
(25)	A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2016–2018. években	VIR	44
(26)	Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2016–2018. években	BÜR	44
(27)	A fiatalkorúakkal szembeni vádemelések adatai a 2016–2018. években	BÜR	48
(28)	A feltételes ügyészi felfüggesztéssel (vádemelés elhalasztásával) és a közvetítői eljárásra utalással érintett fiatalkorú terheltek száma a 2016–2018. években	BÜR	48
(29)	A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2016–2018. években	VIR	49
(30)	A fiatalkorúakkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai a 2016–2018. években	VIR	50

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(31)	A közérdekvédelmi szakterület ügyforgalmi adatai a 2016–2018. években	MAKÖR	55
(32)	A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2016–2018. években	MAKÖR	56
(33)	A közigazgatási hatósági döntés felülvizsgálata iránti egyes kérelmek száma a 2016–2018. években	MAKÖR	56
(34)	A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2016–2018. években	MAKÖR	58
(35)	A szabálysértési megszüntető határozatok száma a 2016–2018. években	MAKÖR	59
(36)	A tipikus bíróság előtti eljárások száma a 2016–2018. években	MAKÖR	61
(37)	A kiemelt keresetek száma a 2016–2018. években	MAKÖR	62
(38)	Perelhárító ügyészi intézkedések, civil felszólítások a 2016–2018. években	MAKÖR	64
(39)	A gyermekvédelmi ügyek kiemelt intézkedései a 2016–2018. években	MAKÖR	66
(40)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2016–2018. években	BV	67
(41)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2016–2018. években	BV	67
(42)	A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2016–2018. években	BV	68
(43)	A jogerős büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2016–2018. években	BV	68
(44)	A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezések és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2016–2018. években	BV	70
(45)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2016–2018. években	BV	70
(46)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2016–2018. években	BV	71
(47)	Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2016–2018. években	BV	71
(48)	Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2016–2018. években	BÜR	81
(49)	A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2016–2018. években	BÜR	82
(50)	A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2016–2018. években	BÜR	82
(51)	A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2016–2018. években	BÜR	83
(52)	A szabálysértési jogsegélyügyek száma a 2016–2018. években	MAKÖR	84
(53)	A magyar hatóságok jogsegély iránti megkeresései a 2016–2018. években	MAKÖR	85
(54)	A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art13HU) érkezett jelentések száma a 2016–2018. években	Eurojust	86
(55)	Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2018. évben	személyi nyilvántartás	88
(56)	Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2016–2018. években	személyi nyilvántartás	89
(57)	Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2018. évben	személyi nyilvántartás	90
(58)	A szolgálati viszony megszűnések okai a 2016–2018. években	személyi nyilvántartás	90
(59)	A fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2016–2018. években	Kabinet, Sajtóiroda	92

A táblázat sorszáma	A táblázat címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(1)	Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2016–2018. években	ENyÜBS	12
(2)	Korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások száma a 2016–2018. években	BÜR	13
(3)	Egyes bűncselekmények fiatalok elkövetőinek száma a 2018. év második felében	ENyÜBS	46
(4)	A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2016–2018. években	BV	69
(5)	A 2018. évi előirányzatok (ei.) bemutatása	GF	99
(6)	A 2018. évi előirányzat-változások bemutatása	GF	99
(7)	Egyes előirányzatok bemutatása	GF	99
(8)	Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2018. évben	GF	101

A forrásmegjelöléseknél alkalmazott rövidítések:

- BÜR: büntetőjogi szakterület számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere, Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése;
- BV: a büntetés-végrehajtási szakterület számítógépes ügyviteli rendszeréből összeállított statisztikai adatok;
- ENyÜBS: egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszer, Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 2341 nyilvántartási számú adatgyűjtése;
- GF: a gazdasági szakterület által alkalmazott Forrás SQL könyvelési rendszerből készített VIII. Ügyészség fejezet 2018. évi éves költségvetési beszámolójából összeállított adatok;
- MAKÖR: magánjogi és közigazgatási jogi szakterület számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere, Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése;
- VIR: Vádkepviselési Informatikai Rendszer, Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1523 nyilvántartási számú adatgyűjtése.

Az ENyÜBS a következő fogalmakat használja:

- *Regisztrált bűncselekmény*: a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség meghatározott büntetőeljárási döntését követően rögzített és a rögzítés időpontjára elsámolt cselekmény.
- *Regisztrált elkövető*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elsámolt személy.
- *Bűncselekmény elkövetője*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elsámolt személy.
- *Regisztrált sértett*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elsámolt személy.
- *Bűncselekmény sértettje*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elsámolt személy.